

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ BAĞLAMINDA OKUL
BAHÇE VE ALANLARININ EKO-GİRİŞİM
ETKİNLİKLERİNDE KULLANIMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Necla DURHASAN

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER
ANABİLİM DALI**

**MERSİN
MART-2024**

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ BAĞLAMINDA OKUL
BAHÇE VE ALANLARININ EKO-GİRİŞİM
ETKİNLİKLERİNDE KULLANIMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Necla DURHASAN

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**DANIŞMAN
PROF. DR. Hakan AKDAĞ**

**MERSİN
MART-2024**

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ BAĞLAMINDA OKUL BAHÇE VE ALANLARIN EKO-GİRİŞİM ETKİNLİKLERİNDE KULLANIMI

Bu çalışmada, İlköğretim sosyal bilgiler dersinde öğrenim gören öğrencilerin “okula ait bahçe ve alanların sosyal bilgiler dersi bağlamında eko-girişim etkinliklerinde kullanımı” araştırılacaktır. Bu yolla öğrencilerin değişen dünya koşullarında farklı deneyimler kazanarak, parçası olduğu doğal ortam unsurlarını, kişisel gelişimini destekleyecek şekilde kullanmayı ve sürdürülebilir bir gelecek tasarlamayı davranış haline getirmesi ve bu davranışları okul ortamında beceri olarak geliştirmesi için yapılacak çalışmalar ortaya konmaya çalışılacaktır. Nitel araştırma deseninin kullanıldığı bu çalışmada, amaçlı bir örneklem seçimi ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Bu araştırmanın çalışma grubu 2023-2024 Eğitim-Öğretim yılında Mersin ili Gülnar ilçesinde bulunan 18 resmi ve özel ilkokulda görev yapan, 68 sınıf öğretmeni ve 16 sosyal bilgiler öğretmeni arasından basit rastgele (seçkisiz) örneklem seçimi yöntemi ile seçilmiştir. Oluşturulan görüşme formu araştırmanın çalışma alanını oluşturan okulların öğretmenleri için uygulanarak değerlendirilme yapılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu 2 bölümden oluşmakta olup ilk bölüm, sosyal bilgiler öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgilerini, ikinci bölüm ise; sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin okula ait bahçe ve alanlarının eko-girişim etkinliklerinde kullanımını değerlendirdikleri bölümdür. Öğretmenlerin eko-girişim kavramını çoğunlukla ekoloji ve çevre koruma ile ilişkilendirerek öğrencilerin bahçede ekip biçme etkinliklerini desteklediğini göstermiştir. Ancak eko-girişim'in müfredatta yeni olması, öğretmenlerin bu etkinlikleri planlamasını ve yürütmesini zorlaştırmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin artan teknoloji kullanımı sosyal etkileşimlerini ve derslere olan motivasyonlarını azaltmaktadır. eko-girişim etkinliklerinin başarılı uygulanabilmesi için, öğrencilere finansal okuryazarlık ve girişimcilik becerileri kazandırılmalıdır. Önerilen stratejiler arasında eğitim programlarının güncellenmesi, teknoloji bağımlılığının azaltılması, öğretmen eğitimlerinin artırılması ve topluluk işbirliğinin güçlendirilmesi yer almaktadır. Bu adımlar, öğrencilerin çevre bilinci ve girişimcilik becerilerini geliştirerek daha bilinçli ve etkili bireyler olarak yetiştirmelerine yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Öğretimi, Girişim, Eko-girişim, Okul Bahçe ve Alanları.

ABSTRACT

USE OF SCHOOL, GARDEN AND FIELDS IN THE CONTEXT OF SOCIAL STUDIES COURSE ECO-ENTREPRENEURSHIP ACTIVITIES

This study investigates the use of school gardens and areas in eco-entrepreneurship activities within the context of elementary social studies lessons. Through this approach, students will gain diverse experiences in changing world conditions, learn to utilize elements of their natural environment in ways that support personal development, and cultivate behaviors for designing a sustainable future. These behaviors will be developed into skills within the school environment. A qualitative research design is employed, utilizing purposive sampling and semi-structured interview forms. The study group for the 2023-2024 academic year consists of 68 classroom teachers and 16 social studies teachers from 18 public and private elementary schools in Gülnar district, Mersin province, selected through simple random sampling. The developed interview form, consisting of two parts, was administered to the teachers of the schools involved in the study area. The first part collects personal information from social studies and classroom teachers, while the second part evaluates their use of school gardens and areas in eco-entrepreneurship activities. The results indicate that teachers generally associate the concept of eco-entrepreneurship with ecology and environmental protection, supporting students in gardening activities. However, the novelty of eco-entrepreneurship in the curriculum makes it challenging for teachers to plan and conduct these activities. Additionally, the increase in students' technology use is reducing their social interactions and motivation in class. For the successful implementation of eco-entrepreneurship activities, students should be provided with financial literacy and entrepreneurial skills. Recommended strategies include updating educational programs, reducing technology dependence, enhancing teacher training, and strengthening community collaboration. These steps will help develop students' environmental awareness and entrepreneurial skills, aiding them to become more conscious and effective individuals.

Keywords: Social studies, Ecoenterprise, School Gardens.

TEŞEKKÜR

Akademik kariyerime beni yüksek lisans öğrencisi olarak kabul ederek devam etmemi sağlayan değerli danışman hocam Prof. Dr. Hakan AKDAĞ, bu uzun süreçte sabrı; yönlendirmesi, kıymetli eleştirileri ile araştırmamın sonuçlanmasını sağladı, kendisine minnettarım. Öğretmenlik mesleğimizin öğrenme sürecinin devamlılığı ve dayanışma olduğu konusundaki idealinin ülkemiz için önemini kendisinde her zaman hissettim bu konudaki desteğini ve önerilerini meslek hayatım boyunca bir emanet olarak taşıyacağım.

Öğrenim hayatımın her aşamasında bana yapabilirsin diyen canım dostlarım, emeği geçen herkes, başarı hikâyemin vesilelerinden oldular, ayrı ayrı teşekkür ederim.

İlkokuldan sonra okula gitmeyen bir kız çocuğuna, açık öğretim okulları açan, fırsatlar sunan Milli Eğitim çalışanlarına ve beni öğretmen yapan devletime teşekkür ederim.

Devlerimizin kurucusu Baş Öğretmen Mustafa Kemal Atatürk'e bu günlere gelmemin baş mimarı olduğu için şükranlarımı sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ONAY	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	vii
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	3
1.2. Problem Cümlesi.....	4
1.3. Alt problemler	4
1.4. Araştırmanın Amacı	5
1.5. Araştırmanın Önemi	5
1.6. Sayıtlar	6
1.7. Sınırlılıklar	6
1.6. Tanımlar	6
BÖLÜM 2 ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	9
2.1. Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler Öğretimi.....	9
2.2. Girişimcilik.....	10
2.3. İlgili Çalışmalar	11
BÖLÜM 3 YÖNTEM	40
3.1. Araştırma Modeli	40
3.2. Evren ve Örneklem.....	40
3.3. Veri Toplama Araçları.....	40
3.4. Verilerin Analizi.....	40
BÖLÜM 4 BULGULAR.....	41
4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	41
4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	44
4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular	47
4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular	50
4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	53
BÖLÜM 5 TARTIŞMA.....	58
BÖLÜM 6 SONUÇ VE ÖNERİLER.....	60
6.1. Öneriler.....	60
KAYNAKÇA.....	62
EKLER.....	67
EK-1 ETİK BEYANI.....	67
EK-2 ORJİNALLİK RAPORU	68
EK-3 ÖZGEÇMİŞ	69

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1 <i>Eko-girişim hakkında düşünceleriniz nelerdir? Sorusuna öğretmenlerin cevapları ..</i>	41
Tablo 2. <i>Öğrencilerin sınıf dışı etkinliklerinde okul bahçesi ve alanlarının verimli kullandığını düşünüyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin cevapları;</i>	44
Tablo 3 <i>Okul bahçelerinin ekip-dikme gibi küçük çaplı ve diğer öğretim etkinliklerinde planlanabilir mi? Sorusuna öğretmenlerin cevapları</i>	47
Tablo 4 <i>Eko-girişim etkinlikleri ile elde edilen ürünlerin pazarlanmasının avantajları ve dezavantajları nelerdir? Sorusuna öğretmenlerin cevapları</i>	50

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

TDK: Türk Dil Kurumu,

SBÖ: Sosyal Bilgiler Öğretmeni,

SÖ: Sınıf Öğretmeni,

MEM: Milli Eğitim Müfredatı

BÖLÜM 1

GİRİŞ

İnsanoğlu küçük topluluklar oluşturarak sosyal gelişimlerini zenginleştirmeye başladıkları ilk dönemlerinden itibaren, eğitim yolu ile toplumlarını yaşatma ve geliştirme yoluna gitmişlerdir. Sistemli okul eğitimlerinin gelişim sürecinde toplum, evrensel veya kendilerine has eğitim programları geliştirerek sistematik biçimde uygulamaya çalışır (Akdağ, 2014). Ülkemizde de eğitim- öğretimin yapı taşı dönemini kapsayan ilköğretim kademesinde sosyal bilgiler öğretimi gerçekleştirilmektedir.

“Sosyal bilgiler; bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi, sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturmuş bir ilköğretim dersi” (MEB, 2005, s. 51). olarak belirtilmiş olup, okul müfredat programı içerisinde, matematik ve fen bilimlerinden sosyal bilgiler öğretiminde hedeflenen amaca uygun olan içeriği seçerek sistemli ve koordineli bir çalışma alanını tercih ederek uygulayan kapsamlı bir öğretim alanıdır.

Sosyal bilgiler, İlköğretim, Ortaöğretim ve Yükseköğretim düzeyinde ele alınan çok köklü bir çalışma alanı olmakla beraber, programın tanımı, içeriği, amaçları ve metotları hakkında değişen dünya koşullarının da getirdiği bir zorunluluk olarak, kuram geliştiriciler, alan uzmanı program geliştiriciler ve uygulayıcılar çalışmakta, yeni yaklaşımlar ve metotlar üzerinde tartışmalarını sürdürmektedirler.

Sosyal bilgiler öğretimini uygulamak ve sağlıklı yürütebilmek için uygulama alanında sorunları tespit etmek ve en verimli öğretim yöntemini ve tekniğini uygulamak önemlidir. Sosyal bilgiler eğitimi teorik olarak, üreten, yaratıcı düşünen, uyumlu ve problem çözme yeteneğine sahip bireyler yetiştirmeyi hedeflemesine rağmen uygulamada bu pek gerçekleşmemektedir. Sosyal bilimler içerisinde birçok bilimi barındırmakla beraber uygulamada mevcut çevre şartlarının kullanımı düşük düzeyde kalmakta, eğitim sınıf içi etkinlikler düzeyinde ağırlık kazanmaktadır. Okulun bulunduğu çevre koşullarına göre, okulun potansiyel donanımının en etkin şekilde kullanılarak öğrenme alanlarına hizmet etmesinin sağlanması, yaparak yaşayarak öğrenmeyi artırmada kullanılması amaçlanmaktadır.

2018 yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Milli Eğitim 2023 Vizyon Belgesinde, değişen dönüşen ve bunu takip edilmesi oldukça zor bir hızla yapan dünya koşullarında,

öğretimin muhatabı olan her bireyin bu duruma uyumunun sağlanması belki de en önemli hedef olmalıdır.

Toplumun yadsınamaz bir unsuru olan okullarda, eko-girişim etkinlikleri, yeni sosyal bilgiler öğretim programında yer alan beceriler, öğrencinin; hayal kurma, fikir üretme, atılganlık, katma değerli üretim yapma, doğal ortamı sürdürülebilir bir süreç içinde en iyi şekilde değerlendirme gibi öğrenmelerin içselleştirilmesi adına okula ait bahçe ve alanların, okulun bulunduğu çevre koşullarına uygun örneklerle kullanımın sağlanması, öğrenmeye katkı sağlayacaktır.

Eko-girişim; ekolojik ortamın canlı ve cansız unsurlarının, hem bu var olan unsurların korunup kollanması hem de gelecek nesillerinde yararlanabileceği doğallığında korunması amacını taşımaktadır. Bu girişim yönü doğal çevre etkinliklerini insanın fiziksel-bilişsel-duyuşsal yönlerine katkısının etkililiğine dönük olmaktadır.

İçerik olarak doğal ortamda bulunan, canlı ve cansız unsurların eğitim ve öğretim materyali olarak kullanılabileceği oldukça verimli bir alan olan eko-girişim etkinliklerinin hedefinde, sadece somut üretimin yapılması değildir. Bütün bunların yanı sıra hayal gücünü geliştirme, fikir üretme, cesaret ve liderlik özelliği kazanma, finansal okuryazarlık becerisi geliştirme ve girişimci kişilik özelliği kazanmış atılgan bireyler yetiştirmeye katkı sağlamak önemlidir.

Doğal ortama ait olan en bakir sahalar bile insan etkinliklerinin baskısını hissetmektedir. Dünya'nın ve Türkiye'nin doğal ortam unsurları, değerleri sanayi devriminden sonra olumsuz etkilere maruz kalmıştır. Artan nüfus, kentleşme ve teknolojinin, kimyasalların olumsuz etkileri birbirini tetikler duruma gelmiştir. Sosyal bilgiler öğretiminde eko-girişim etkinlikleri öğrencinin sürdürülebilir doğal ortamı içselleştirmesi açısından önemli kazanımlar sağlayabilir.

Hayat bilgisi dersleri; 1.2.3., Sosyal bilgiler dersleri; 4.5.6.7. sınıflarda okutulmakta olan temel derslerden biridir. Sosyal bir varlık olan insanın sağlıklı bir birey olma ve sosyalleşme sürecinin lokomotifini olan bu öğretim alanı, Türkiye'nin coğrafi koşullarının çeşitliliği nedeni ile genel olarak sınıf ortamında sürdürülmektedir.

Salgın hastalık süreci, şehirleşme, uzun çalışma saatleri kentleşmenin getirdiği yeni yaşam tarzları ve artık teknolojinin başat olmaya başladığı bu dönem, kişileri daha bireyselleştirmekte bir yönüyle de yalnızlaştırmaktadır. Bireyin bireysel özellikleriyle yürüteceği öğrenme ve üretme alanları olmakla birlikte gelişim dönemi içinde insan öğrenmelerini sosyal ortamlarda gerçekleştirir. Fakat bu durum her geçen gün kısıtlanmaktadır.

Öğretim faaliyetleri içerisinde öğrencide, planlanarak verilen eğitim, değişen dünya koşulları ile uyumlu yeni ve farklı öğrenme alanları oluşturulmasını ve uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Bugün dünyada en önemli sermaye bilgi, özellikle teknolojik ve bilişim teknolojileri bilgisi olmuştur. Bu yeni durum; hayal dünyası gelişmiş, fikir üreten fikrini hayata geçirenlerin, zamanın ruhuna uyum sağlayacağı bir dönemdir.

Yaşanan bütün kısıtlılıklara rağmen okullar, bireyin sosyalleşerek kendini geliştireceği ve öğrenilen kavramsal bilgilerin geliştirileceği alanların başında gelmekte fakat bu değerli unsur yeterince kullanılamamaktadır. Üretim becerisinin, finansal okuryazarlık becerisi ile birleşerek girişime dönüştürülebilmesi de okullarda, kapsamı ve içerik özelliği ile sosyal bilgiler dersi için uygun olmaktadır. Fakat gezi-gözlem gibi bir öğrenme alanı bile hem prosedürler, hem de oluşabilecek aksaklıklar nedeni ile çok kısıtlı yapılabilmektedir.

Öğrenciye sağlıklı, başarılı, başarıya duygusuna atılganlık özelliğini katarak gelişen bireyler, teknolojik aletler ve sosyal ağların bağımlısı olma eğiliminden, özgürce hareket ederek akranları ile sosyalleşirken öğrenen, üreten ve mutluluğu burada aramayı içselleştirmeyi, kapalı ortamlarda, güncellenmeyen yöntemlerle öğrenemeyecektir.

Sosyal bilgiler öğretimi sırasında, eko-girişim etkinliklerinin verimli kullanılması, bütün bileşenlerle işe koşulabilmesi, planlayıcı ve uygulayıcılarla beraber, okul ortamında çevrenin ve okul koşullarının mevcut durumuna uygun yeni öğretim alanları oluşturması, okulları aktifleştirmek aşırı bireyselleşen ve kapalı mekanlar da yalnızlığa yönelen bireylerin her koşulda ve her yeni duruma uyum sağlayarak ilerlemesi hayatidir. Öğrenci yaşam alanlarının çeşitliliğinin, kendisine sağlayacağı fikir üretme yeteneğinin körelmesi ile karşı karşıya bulunmaktadır.

1.1.Problem Durumu

Sosyal bilgiler dersi bağlamında eko-girişim etkinliklerinin ekolojik bilgi aktarımı olarak algılanması, konu hakkında kavram kargaşasına yol açmaktadır. Girişimcilik kavramının finansal okuryazarlık ile desteklenmesi gerektiği gözden kaçırılan bir unsurdur. Yenilenmiş müfredat programında girişim konusu önemle vurgulanmaktadır. Bu konunun nirengi noktası eko-girişimin kişinin katma değerli ürün ortaya çıkarma eğilimini ortaya çıkarıp geliştirmesidir fakat bu alan Ekoloji kavramının yerleşmiş bakış açısını kırmakta zorlanmaktadır.

Şehirleşmenin getirdiği kapalı mekanlar da geçirilen zamanın artmasına, telefonla geçirilen zamanın artması küçük yaştaki çocukların sınıf dışı etkinliklerden uzaklaşmasına,

teneffüsü sınıfta geçirmesine grup faaliyeti ve oyun ortamlarından uzaklaşmasına neden olarak, gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir.

Okul bahçe ve alanlarının aktifleştirilmesi açısından sınırlılıklarının bulunması bu konuda sınıf öğretmenlerini ve sosyal bilgiler öğretmenini kısıtlayan bir başka olgudur. Zaten kısıtlı olan alanların, materyal çeşitliliğini kısıtlıyor olması ayrı bir kısıtlanma sebebi oluşturmaktadır.

Yapılan eko-girişim etkinliklerinin öğrencide bilince dönüşmesi açısından süreç odaklı olması, sonuçta ortaya konan ürünün, girişim kavramının beraberinde getirdiği finansal okuryazarlık ile desteklenerek öğrencide başarıma duygusunu oluşturulması beklenen hedeftir. Fakat ürünün finansal değere dönüşme zorunluluğu gözden kaçırılarak, salt ekolojik bakış açısıyla değerlendirilmekte, konu hedeften uzaklaşmaktadır.

1.2. Problem Cümlesi

Sosyal bilgiler öğretiminde, sınıf dışı etkinlik olarak okul bahçesinin ve okula tahsis edilen alanlarında, eko-girişim faaliyetleri nasıl yapılabilir, bu etkinlikler öğrencide hangi kazanım ve becerilerin gelişimine nasıl katkı sunabilir?

1. 2023-2024 Eğitim-Öğretim döneminde sosyal bilgiler dersi, eko-girişim etkinliklerinde okul bahçe ve alanlarında hangi çalışmalar yürütülebilir, (Öğretmen, Okul Müdürlerinin) görüşleri nelerdir?

2 Sosyal bilgiler dersinde, eko-girişim etkinliklerinde okul bahçe ve alanlarında çalışmalar nasıl planlanmalıdır?

3. Sosyal bilgiler dersi, eko-girişim etkinliklerinde okul bahçe ve alanlarının kullanılmasında yaşanacak problemler nelerdir?

4. Eko-girişim etkinliklerinde Gülnar ilçesinin hangi özellikleri kullanılabilir?

5.Eko-girişim etkinliklerinde öğrencilerin ortaya çıkaracağı ürünler öğrencinin girişim becerisini ortaya çıkarabileceği hangi yöntemlerle satılabilir?

6. Sosyal bilgiler öğretiminde, Gülnar ilçesinde eko-girişim etkinliklerinde okul bahçe ve alanlarının kullanılmana yönelik görüş ve önerileriniz nelerdir?

1.3. Alt problemler

- Ekoloji, girişim, eko-girişim olgularının, kavram kargaşasına neden olarak etkinlik kısmının, sonuç alma odağından uzak kalması için nasıl bir çalışma yapılacaktır?

- Eko-girişim etkinliğinin aktif tarafı olan öğrenci davranışlarının süreç odağında değerlendirilmemesi ve sonuçta ortaya konan ürünün nasıl bir girişime konu olacağının ortaya koyduğu belirsiz durum nasıl giderilecektir?
- Okulun bahçe ve alanlarının kullanımında çıkacak sorunlar nasıl pasivize edilecektir?
- Öğrenci ortaya çıkaracağı ürünü hangi davranışlarla girişimcilik davranışına dönüştürecek?

1.4. Araştırmanın Amacı

Sosyal bilgiler dersi, bireyin çok yönlü yapısını göz önünde bulundurarak çok yönlü gelişimini hedefleyen bir öğrenim alanıdır (MEB, 2018). Teknoloji kullanımının her alanda bireyin bu çok yönlü gelişimini olumlu yönde desteklediğini söylemek çok kolay olmamaktadır. Açık alan aktiviteleri ve grup çalışmalarını, doğası gereği azaltan teknoloji bağımlılığı, salgın hastalık süreciyle artmakla beraber, grup etkinliklerini de kısıtlamaktadır. Mevcut şartlarında zorladığı bu koşulların olumsuz etkilerini en aza indirmek için okulun mevcut koşullarını etkin bir şekilde değerlendirmek, yeni çalışma alanları oluşturarak öğretim hedeflerinin gerçekleştirilmesine katkı sunulabilir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Eğitimde hedeflenen amaçlara ulaşmak için öğrencinin farklı öğrenme alanlarına hitap etmek önemlidir. Burada üzerinde sıklıkla durulan öğretmenlerin öğretim sırasında kullanacağı farklı yöntem/tekniklerle öğrencilerin yaratıcı, sorgulayıcı ve eleştirel düşünme gibi üst düzey zihinsel becerilerini kullanmasına ortam hazırlaması gerekmektedir. Öğretmen bunu yaparken öğrencinin dikkatini derse çekecek, öğrenciyi motive edecek ve dersi eğlenceli hale getirecek farklı yöntem/teknik kullanmalıdır. Kullanılan farklı yöntem ve tekniklerle, eko-girişim etkinliklerinin, sosyal bilgiler eğitiminde kullanılması ve bunun sınıf dışı etkinliklerin ağırlıklı olacağı uygulamalarla yapılmasında etkili bir öğretim alanı açacaktır.

Eko-girişim faaliyetleri öğrencilerin doğal ortama ait unsurla ile, insanoğlunun var olduğu günden itibaren yöneldiği üretme alanları; ekip-dikme, hayvancılık, çeşitli ürünlerden yeni, farklı ve daha değerli ürünler üretme eğilimi, okul ortamına sosyal bilgiler dersi öğretimi içerisinde eko-girişim etkinlikleriyle girecektir. Amaç öğrenciye salt bir bakma ve gözlemlene öğretiminde öte süreç yönetimi ve sorumluluk bilinciyle desteklenmiş oluşturma-sürdürme-çıktı süreçleri ile planlanmış, yüksek katma değerli üretme becerisi

yanında, hayal kurma ve yeni fikirler üretme becerisi kazanmış, bu kazanımlarını eyleme dökme cesareti için başarma duygusunu en üst düzeyde gerçekleştirmiş bireyi yetiştirmektedir.

1.6. Sayıtlar

1.Eğitim hayatı, sürecinde öğrencilerin, akademik öğrenmesinin dışında sosyal yaşayış sürecine, sosyal bilgiler ve hayat bilgisi dersleri kapsamında yürüteceği eko-girişim etkinliklerinin destekleyici olduğu öngörülmektedir.

2.Öğrencinin girişimcilik aktivitelerinin aktif olmasının hayal dünyasını geliştirerek hedef oluşturan ve hedefini gerçekleştiren bir birey olmasını tetikleyeceği varsayılmıştır.

3.Kırsal alanlarda yer yer yapıla geldiği bilinen eko-girişim etkinliklerinin, değişen dünya koşullarına uygun olarak çeşitlenmesinin öğrencinin eğitim ortamlarına bağlılığının ve sınıf dışı etkinliklerle aktifleşmesinin, yetkin bir birey olmasını olumlu yönde destekleyeceği varsayılmaktadır.

1.7. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, kısa sürede alınan öğretmen görüşlerine dayanmaktadır. Süreç odaklı bir çalışma içinde, 68 sınıf öğretmeni ve 16 sosyal bilgiler öğretmeni olmak üzere 84 öğretmene uygulanan yarı yapılandırılmış form üzerinden yapılmış olmasıdır.

2. Süreç odaklı bir çalışma gerektiren araştırma konusu için öğrencilerin eko-girişim etkinlikleri ile ilgili çalışmaların pozitif geri dönüşleri için yıllar sürecektir verilerden toplanması ve bu verilerin yıllar içinde dökümünün yapılarak sistemleştirilmesi le anlaşılabilecektir.

1.6. Tanımlar

Sosyal Bilgiler:

Sosyal bilgiler, Sosyal konuları içeren bilgiler (TDK) olarak tanımlanmaktadır. Türk işaret dili multidisipliner yapısı içinde ise amacı ve kapsamı bakımından ilköğretim düzeyinde çevre eğitimi ile ilgili bilgi, beceri, değer, tutum ve davranışların kazanılmasında önemli bir rol oynayan bir ders olarak tanımlanmaktadır. Sosyal bilgiler dersi, öğrencilere çevre bilinci ve duyarlılığı kazandırmak, çevre sorunlarına karşı farkındalık yaratmak ve çevreyi koruma konusunda eyleme geçmeleri için gerekli becerileri ve bilgileri sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Bu dersin içeriği, çevre eğitimi açısından önemli bir yere sahip olup, ders

kitaplarının çevre eğitimi açısından incelenmesi, bu alandaki eksiklikleri ve geliştirilmesi gereken noktaları belirlemek için önemlidir (Özdemir ve Gökçe, 2019).

Sosyal bilgiler dersi, öğrencilere çevre eğitimi açısından önemli bilgiler, beceriler, değerler, tutumlar ve davranışlar kazandırmak için tasarlanmıştır. Bu dersin içeriği, öğrencilerin çevre konularında bilinçlenmeleri ve eyleme geçmeleri için önemli bir kaynak olarak görülmektedir (Akdağ, 2009).

Sınıf Dışı Etkinlikler:

İlköğretimde sınıf dışı etkinlikler, ders süresi dışında, sosyal bilgiler dersinin hedeflerini ya da içeriğini konu alan bireysel veya grupça yapılan, belirli öğretim tekniklerinin uygulandığı ve belli bir süre için planlanmış tüm öğrenme faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır. Sınıf dışı etkinlikler, öğrencilerin aktif katılımını sağlayarak, öğrenme sürecini zenginleştiren ve ders başarısını olumlu yönde etkileyen önemli bir öğretim aracı olarak görülmektedir. Bu etkinlikler, öğrencilere farklı öğrenme ortamları sunarak, teorik bilgilerin pratikte uygulanmasını sağlar ve öğrencilerin konuları daha iyi anlamalarına yardımcı olur (Karakaş-Özür, ve Şahin, 2017).

Okul dışı öğrenme, öğrencilerin okul sınırları dışında, eğitim ve öğretime uygun çeşitli alanlardan faydalanarak daha keyifli ve etkili bir şekilde öğrenme gerçekleştirmeleri olarak tanımlanmaktadır. Özellikle sosyal bilgiler dersi açısından bu tür etkinlikler, öğrencilerin derse olan ilgisini artırma ve dersin verimli işlenmesi noktasında önemli bir katkı sağlama açısından değerli görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı öğrenme etkinliklerine yönelik farkındalığa sahip olduğu ve bu etkinliklerin öğrencilere sağladığı katkıların farkında oldukları belirlenmiştir. Bu etkinlikler, öğrencilerin ders içeriğini somutlaştırarak daha iyi anlamalarına yardımcı olmakta ve sosyal bilgiler dersinin öğretim programında önerilen okul dışı öğrenme etkinliklerinin uygulanmasını teşvik etmektedir (Torun, ve Yıldırım, 2022).

Girişimcilik:

Girişimcilik, yaşadığımız çevrenin yarattığı fırsatları sezme, bu sezgilerden düşler üretme, düşleri projelere dönüştürme, projeleri yaşama taşıma ve zenginlik üreterek insan yaşamını kolaylaştırma becerisine sahip olmaktır. Girişimci birey, yaratıcı düşünme, liderlik, eleştirel bakış açısı, fırsatları görebilme, yenilikleri takip etme, risk alabilme, bağımsızlık, sorunları hızlı bir şekilde çözebilme ve çalışkanlık gibi özelliklere sahiptir (Eraslan, 2011).

Girişimcilik, sürekli artan önem derecesi ile yerel kalkınmanın anahtarı haline gelmiş, ekonomik kaygı, iş kurma arzusu, bağımsızlık, istihdam yaratma ve para kazanma gibi unsurlarla motive edilen bir süreçtir. Girişimcilik, yeni girişimcilerin ortaya çıkmasını,

mevcut işletmelerin sürdürülebilir olmasını ve artan işsizlik oranının en aza indirgenmesini amaçlayan kamu kurum ve kuruluşları tarafından finanse edilen teşviklerle desteklenmektedir (Saygın & Karadal, 2017).

Ekoloji:

Ekoloji, en geniş anlamı ile ekolojik ortam (TDK) ve canlıların hem kendi aralarındaki hem de çevreleriyle olan ilişkilerini tek tek veya birlikte inceleyen bilim dalı (TDK) olarak geniş bir alanın araştırma sahasını oluşturmaktadır. Organizmaların birbirleriyle ve çevreleriyle olan etkileşimlerini inceleyen bir bilim dalı olan bu disiplin, organizmaların dağılımını, bolluğunu ve yaşadıkları ortamlardaki fiziksel ve kimyasal faktörlerle olan ilişkilerini de araştırır (Odum & Barrett, 2005). Ekoloji, ekosistemlerin yapısını ve işleyişini, enerji akışını ve besin döngülerini anlamak için organizmaların yaşam döngülerini, davranışlarını ve adaptasyonlarını incelemektedir.

Eko-girişim:

Eko-girişimcilik, çevresel değerleri iş modeline entegre ederek sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunan girişimciliğin bir alt dalıdır. eko-girişimciler, ekonomik kazançlarının yanı sıra çevresel sürdürülebilirliği ve toplumsal faydayı da göz önünde bulundurarak işletmelerini yönetirler. Bu girişimler, çevreye duyarlı ürün ve hizmetler sunarak, atık azaltma, enerji verimliliği ve yenilenebilir kaynakların kullanımı gibi alanlarda yenilikçi çözümler geliştirirler (Efeoğlu, 2014).

BÖLÜM 2

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

2.1. Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler Öğretimi

Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler öğretimi, bireylerin toplumsal yaşamı anlamalarını ve etkileşimlerini geliştirmelerini sağlayan önemli disiplinlerdir.

2.1.1. Sosyal Bilimlerin Tarihsel Gelişimi

Sosyal bilimler, insan davranışlarını ve toplumsal yapıları inceleyen bilim dallarını kapsar. Bu disiplinler arasında tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, psikoloji ve siyaset bilimi bulunmaktadır. Sosyal bilimlerin kökeni, Antik Yunan dönemine kadar uzanır ve zamanla Rönesans ve Aydınlanma Çağı ile birlikte gelişim göstermiştir (Durkheim, 1895). 19. yüzyılda Auguste Comte ve Émile Durkheim gibi düşünürlerin katkılarıyla sosyal bilimler, modern anlamda şekillenmeye başlamıştır.

2.1.2. Sosyal Bilgiler Öğretimi

Sosyal bilgiler öğretimi, bireylerin sosyal bilimler aracılığıyla toplumları ve dünyayı anlamalarını sağlamayı amaçlar. Bu öğretim, öğrencilere tarih, coğrafya, vatandaşlık, ekonomi ve kültür gibi konularda bilgi ve beceriler kazandırır. Sosyal bilgiler öğretimi, öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme ve etkili iletişim gibi becerilerini geliştirmeyi hedefler (National Council for the Social Studies [NCSS], 2013).

2.1.3. Türkiye'de Sosyal Bilgiler Öğretiminin Gelişimi

Türkiye'de sosyal bilgiler öğretimi, cumhuriyetin kuruluşundan bu yana önemli değişimler geçirmiştir. İlköğretimde "Vatandaşlık Bilgisi" adı altında başlayan bu ders, zamanla "Hayat Bilgisi" ve "Sosyal Bilgiler" olarak gelişmiştir. 1960'lardan itibaren sosyal bilgiler, öğrencilere toplumsal değerler, vatandaşlık bilinci ve tarih bilgisi kazandırmayı amaçlayan bir ders olarak önem kazanmıştır. 2000'li yıllarla birlikte Türkiye'de sosyal bilgiler öğretimi, daha çok beceri ve değer odaklı bir yaklaşıma yönelmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), sosyal bilgiler öğretim programlarını sürekli güncelleyerek, çağdaş eğitim anlayışına uygun hale getirmeye çalışmaktadır (MEB, 2018).

2.2. Girişimcilik

Girişimcilik, ekonomik ve sosyal kalkınmanın temel taşlarından biridir ve bireylerin yenilikçi fikirlerini hayata geçirme sürecini ifade eder.

2.2.1. Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

Girişimcilik kavramı, ekonomi literatüründe ilk olarak Richard Cantillon tarafından 18. yüzyılda kullanılmıştır (Cantillon, 1755). Cantillon, girişimciyi, belirsizlik altında kararlar alan ve ekonomik faaliyetleri yönlendiren kişi olarak tanımlamıştır. 20. yüzyılda Joseph Schumpeter, girişimciliği "yaratıcı yıkım" süreciyle ilişkilendirerek, girişimcilerin ekonomide yenilikler yaparak mevcut piyasa düzenini bozduğunu ve ekonomik gelişmeyi teşvik ettiğini öne sürmüştür (Schumpeter, 1942).

2.2.2. Girişimciliğin Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Gelişimi

Sosyal bilgiler dersi, öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmada önemli bir rol oynamaktadır. Bu ders kapsamında, öğrencilere ekonomik kavramlar, işletme yönetimi ve finansal okuryazarlık gibi konular öğretilerek, girişimci düşünce yapısının geliştirilmesi hedeflenmektedir (National Council for the Social Studies, 2013). Türkiye'de, girişimcilik eğitimi, Milli Eğitim Bakanlığı'nın uyguladığı girişimcilik dersleri ve projeleri ile desteklenmektedir (MEB, 2018).

2.2.3. Girişimci Kişilik Özelliğinin Kişisel Gelişime Etkisi

Girişimci kişilik özelliği, bireylerin yenilikçi, risk alabilen ve proaktif olmalarını ifade eder. Bu özellik, kişisel gelişime önemli katkılarda bulunur. Girişimci bireyler, karşılaştıkları sorunlara yaratıcı çözümler üretebilir, başarısızlık karşısında dirençli olabilir ve sürekli öğrenme ve gelişim içinde olabilirler (Rauch & Frese, 2007). Girişimcilik eğitimi, öğrencilerin bu kişilik özelliklerini geliştirmelerine ve gelecekteki kariyerlerinde başarılı olmalarına yardımcı olabilir.

2.3. İlgili Çalışmalar

2.3.1. Ekoloji Kavramı ve Ekolojinin Bir Bilim Dalı Olarak Gelişimi

Ekoloji son 10-15 yıl içinde popüler hale gelen ve entelektüel dünyayı etkileyen önemli kavramlardan biri olarak vurgulanmaktadır. Ekoloji, doğal çevrenin ve orada yaşayan organizmaların ilişkilerini inceleyen bir bilim dalıdır. Bu disiplin, canlılar ve çevreleri arasındaki etkileşimleri, ekosistemlerin yapısını ve işleyişini, biyolojik çeşitliliği ve bu sistemlerde meydana gelen değişimleri ele alır. Ekolojinin gelişimi, sürdürülebilirlik, iklim değişikliği ve yeşil girişimcilik gibi kavramlarla yakından ilişkilidir. Ekolojik bilincin artması, çevresel sorunlara yönelik farkındalığın ve bu sorunların çözümüne yönelik yenilikçi yaklaşımların geliştirilmesinin önemini vurgulanır. Özellikle son yüzyılın ikinci yarısından itibaren, ekolojik krizlerin çözümüne yönelik sürdürülebilir yaklaşımların geliştirilmesi, ekolojinin bilim dalı olarak daha da önem kazanmasına neden olmuştur. (Keskin, 2016).

Ekolojinin bir bilim dalı olarak gelişimi, çevresel sorunların anlaşılması ve çözümü için disiplinler arası bir yaklaşımın gelişimine neden olmaktadır. Biyoloji, kimya, fizik, coğrafya ve sosyal bilimler gibi farklı alanlardan bilgilerin entegrasyonu, ekosistemlerin karmaşık yapısını ve işleyişini anlamak için gereklidir. Bu nedenle, ekoloji, çevre bilimlerinin temelini oluşturur ve sürdürülebilir kalkınma, doğal kaynakların korunması ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi gibi konularda kritik bir role sahiptir. Ekoloji kavramı ve ekolojinin bir bilim dalı olarak gelişimi, günümüz dünyasında karşılaşılan çevresel sorunların anlaşılması ve çözümüne katkıda bulunan önemli unsurlardır. Ekolojik bilincin artması ve ekolojik yaklaşımların benimsenmesi, gezegenimizin geleceği açısından olumlu sonuçlar doğurabilir (Keskin, 2016).

20. yüzyılın başlarında, ekoloji daha sistematik bir bilim dalı haline geldi ve ekosistem kavramı geliştirildi. Amerikalı botanikçi Frederick Clements, bitki topluluklarının gelişimini ve organizasyonunu inceleyerek ekolojik süreçlere katkıda bulundu (Clements, 1916). Bir başka önemli figür olan Arthur Tansley, ekosistem terimini tanımlayarak ekolojiyi modern anlamda şekillendirdi (Tansley, 1935). Tansley, bir ekosistemin canlı (biyotik) ve cansız (abiyotik) bileşenler arasındaki etkileşimlerden oluştuğunu vurguladı.

Ekoloji, 20. yüzyılın ortalarından itibaren hızla gelişmeye devam etti. Amerikalı ekolog Eugene Odum, ekolojik sistemlerin enerji akışı ve besin döngüleri üzerine çalışmalarıyla tanınır ve "ekolojinin babası" olarak kabul edilir (Odum, 1971). Odum'un çalışmaları, ekosistemlerin işleyişi ve organizmaların çevreleriyle olan ilişkilerinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı oldu.

Günümüzde ekoloji, çevre koruma, biyolojik çeşitliliğin korunması, doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve iklim değişikliğinin etkilerinin anlaşılması gibi önemli konularda kritik bir rol oynamaktadır. Ekolojik araştırmalar, insanların çevre üzerindeki etkilerini azaltma ve gezegenimizin sağlığını koruma çabalarında temel bir rehber oluşturmaktadır.

2.3.2. Ekoloji ve Eko-girişim Kavramları Arasındaki Farklar

Ekoloji ve eko girişim, sürdürülebilirlik ve çevre dostu yaklaşımlarla ilgili olmalarına rağmen farklı kavramlardır. Ekoloji, canlı organizmaların birbirleriyle ve çevreleriyle olan ilişkilerini inceleyen bir bilim dalıdır (Smith & Smith, 2015). Ekoloji, ekosistemlerin işleyişini, biyolojik çeşitliliği, doğal kaynakların kullanımını ve çevresel etkileri anlamaya yönelik geniş bir perspektif sunar. Ekolojinin odak noktası, doğal dünyanın karmaşık dengelerini ve insan faaliyetlerinin bu dengeler üzerindeki etkilerini anlamaktır (Chapin, Matson, & Mooney, 2011).

Eko-girişim ise, ekolojik sürdürülebilirlik ilkelerini iş modellerine entegre eden ve çevresel sorunlara çözümler sunmayı amaçlayan girişimlerdir (Schaper, 2016). Eko girişimler, çevre dostu ürünlerin ve hizmetlerin geliştirilmesi, enerji verimliliğinin artırılması, atık azaltma ve geri dönüşüm gibi konularda yenilikçi yaklaşımlar sunarlar. Bu girişimler, ekonomik kazanç elde etmenin yanı sıra çevresel sürdürülebilirliği de göz önünde bulundururlar (Cohen & Winn, 2007).

Ekoloji, canlı organizmaların birbirleriyle ve çevreleriyle olan ilişkilerini inceleyen bir bilim dalıdır. Bu disiplin, organizmaların çevresel faktörlerle nasıl etkileşim içinde olduğunu, ekosistemlerin nasıl işlediğini ve biyolojik çeşitliliğin nasıl korunabileceğini anlamaya çalışır (Begon et al., 2006). Özetle, ekoloji doğal çevrenin bilimsel incelemesine odaklanırken (Smit & Smith, 2015), eko-girişimler bu bilgileri uygulayarak çevresel sorunlara çözümler üretmeyi ve sürdürülebilir iş pratikleri geliştirmeyi hedefler (Schaper, 2016).

Eko-girişim ise, ekolojik bilgiyi temel alarak sürdürülebilir işletmeler ve yenilikçi çözümler geliştirmeyi amaçlayan bir girişimcilik yaklaşımıdır. Eko-girişimciler, ekonomik değer yaratırken aynı zamanda çevresel sorunlara çözüm bulmayı ve toplumsal fayda sağlamayı hedefler (Schaltegger & Wagner, 2011).

Ekoloji ve eko-girişim arasındaki temel fark, odak noktalarında. Ekoloji, bilimsel bir disiplin olarak, doğal dünyanın işleyişini anlamaya yöneliktir. Eko-girişim ise, bu bilimsel anlayışı kullanarak pratik ve uygulanabilir sürdürülebilir iş modelleri ve çözümler geliştirmeye odaklanır.

Eko-girişim, ekolojik prensipleri iş dünyasına entegre ederek, ekonomik faaliyetlerin çevresel etkilerini azaltmayı ve doğal kaynakların korunmasını amaçlar. Bu yaklaşım, yeşil teknolojiler, yenilenebilir enerji, atık yönetimi, organik tarım ve sürdürülebilir tüketim gibi alanlarda yenilikçi girişimlerin ortaya çıkmasına olanak tanır (Cohen & Winn, 2007).

Özetle, ekoloji ve eko-girişim birbirini tamamlayıcı kavramlardır. Ekoloji, eko-girişim için gerekli bilimsel temeli sağlarken, eko-girişim bu bilgiyi kullanarak sürdürülebilir ve çevre dostu işletmeler ve çözümler geliştirir.

2.3.3. Eko-girişim ve Çevre Eğitimi Arasındaki Farklar

Eko-girişim ve çevre eğitimi, sürdürülebilirlik ve çevresel koruma konularında ortak bir hedefe sahip olmalarına rağmen, farklı yaklaşımlar ve odak noktalarına sahiptirler. Eko-girişim, ekolojik bilgi ve prensipleri iş dünyası ile birleştirerek sürdürülebilir iş modelleri ve yenilikçi çözümler geliştirmeyi hedefler. Eko-girişimciler, çevresel sorunlara pratik çözümler sunarak ekonomik değer yaratmayı amaçlar. Bu yaklaşım, yeşil teknolojiler, yenilenebilir enerji, sürdürülebilir tarım ve atık yönetimi gibi alanlarda iş fırsatları yaratır ve çevresel sürdürülebilirliği teşvik eder (Schaltegger & Wagner, 2011).

Çevre Eğitimi ise bireylerin çevre bilincini artırmayı, çevresel sorunlara karşı duyarlılık geliştirmeyi ve sürdürülebilir yaşam tarzları benimsemeyi teşvik etmeyi amaçlar. Çevre eğitimi, öğrencilere ve topluma çevresel değerleri, ekosistemlerin işleyişini ve insanların çevre üzerindeki etkilerini anlatır. Bu eğitim, bireylerin çevresel sorunlara karşı daha bilinçli ve sorumlu davranmalarını sağlamayı hedefler (McKeown & Hopkins, 2003).

Farklar:

1. Odak Noktası: Eko-girişim, sürdürülebilir iş modelleri ve çözümler geliştirmeye odaklanırken, çevre eğitimi, bireylerin çevresel bilinç ve sorumluluk kazanmasına odaklanır.
2. Uygulama: Eko-girişim, çevresel sürdürülebilirliği ekonomik kalkınma ile birleştirir ve pazarlanabilir çözümler üretir. Çevre eğitimi ise, bilgi ve farkındalık yoluyla bireylerin tutum ve davranışlarını değiştirmeyi hedefler.
3. Sonuç: Eko-girişim, çevresel sorunlara pratik ve ekonomik çözümler sunarak doğrudan eyleme geçilmesini sağlar. Çevre eğitimi ise, uzun vadeli bir süreç olarak bireylerin çevresel bilgi ve tutumlarını geliştirir.

2.3.4. Eko-girişim ve Ekip-Dikme Faaliyetleri Arasındaki Farklar

Eko-girişim ve ekip-dikme faaliyetleri arasındaki farklar, çevresel sürdürülebilirliğe katkıda bulunma yaklaşımlarının çeşitliliğini yansıtır. Eko-girişimler, sürdürülebilir iş

modelleri ve çevre dostu ürünler veya hizmetler geliştirerek çevresel sorunlara yenilikçi çözümler sunar (Schaltegger & Wagner, 2011). Bu girişimler, ekonomik kazanç elde etmenin yanı sıra çevresel ve sosyal sorumlulukları da göz önünde bulundurur. Örneğin, yenilenebilir enerji teknolojileri, atık yönetimi ve geri dönüşüm gibi alanlarda faaliyet gösteren eko-girişimler, sürdürülebilir kalkınmanın önemli bileşenlerindendir (Cohen & Winn, 2007).

Ekip-dikme faaliyetleri ise genellikle ağaç dikme, bitki ekimi ve yeşil alanların oluşturulması gibi doğrudan çevresel iyileştirme çalışmalarını içerir. Bu faaliyetler, karbon ayak izinin azaltılması, biyolojik çeşitliliğin korunması ve hava kalitesinin iyileştirilmesi gibi çeşitli çevresel faydalar sağlamayı amaçlar (Hartig, Mitchell, de Vries, & Frumkin, 2014). Ekip-dikme faaliyetleri, bireylerin, toplulukların ve kurumların katılımıyla gerçekleştirilebilir ve genellikle gönüllülük esasına dayanır.

Bu iki yaklaşım arasındaki temel farklar, odak noktası, kazanç amacı, etki alanı ve uzun vadeli etkiler gibi unsurlarda kendini gösterir. Eko-girişim, sürdürülebilirlik ilkelerini iş modeline entegre ederken, ekip-dikme faaliyetleri doğrudan çevresel iyileştirmeye odaklanır. Eko-girişim ekonomik kazanç elde etmeyi hedeflerken, ekip-dikme faaliyetleri genellikle kar amacı gütmeyen ve gönüllülük esaslıdır. Her iki yaklaşım da çevresel sürdürülebilirliğe önemli katkılarda bulunurken, farklı yöntemler ve hedeflerle bu amaca hizmet eder.

Ekip-Dikme Faaliyetleri, genellikle tarım ve çevre koruma odaklıdır. Bu faaliyetler, toplulukların gıda üretimi, ekosistem restorasyonu ve yeşil alanların korunması gibi amaçlarla gerçekleştirilir. Ekip-dikme faaliyetleri, toprak sağlığını iyileştirmeyi, biyolojik çeşitliliği artırmayı ve su havzalarını korumayı hedefler. Bu faaliyetler, genellikle yerel topluluklar, sivil toplum kuruluşları ve çevre koruma grupları tarafından yürütülür (Pretty & Bharucha, 2014).

Eko-girişim, ekip-dikme faaliyetlerinin ötesine geçerek, çevresel sürdürülebilirlik ve ekonomik değer yaratma amacıyla yenilikçi iş modelleri ve stratejiler geliştirmeyi içerir. Eko-girişimciler, ekolojik prensipleri iş dünyası ile birleştirerek, sürdürülebilir ürünler, hizmetler ve teknolojiler geliştirir. Bu yaklaşım, çevresel sorunlara yenilikçi çözümler sunarken aynı zamanda ekonomik fırsatlar yaratmayı hedefler (Schaltegger & Wagner, 2011).

Farklar:

1. Odak Noktası: Ekip-dikme faaliyetleri, genellikle tarım ve çevre koruma odaklıdır. Eko-girişim ise, çevresel sürdürülebilirlik ve ekonomik değer yaratma odaklıdır.
2. Amaç: Ekip-dikme faaliyetleri, gıda üretimi ve ekosistem restorasyonu gibi somut hedeflere yöneliktir. Eko-girişim, yenilikçi iş modelleri ve stratejiler geliştirerek geniş kapsamlı sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmayı amaçlar.

3. Yaklaşım: Ekip-dikme faaliyetleri, genellikle yerel topluluklar ve çevre koruma grupları tarafından yürütülür. Eko-girişim, girişimciler ve işletmeler tarafından sürdürülebilir ürünler, hizmetler ve teknolojiler geliştirmek için yürütülür.

2.3.6. Eko-girişim

Eko-girişimcinin Özellikleri

Eko-girişimciler, sürdürülebilirlik ve çevre dostu işletmeleri geliştirme konusunda öncü bireylerdir. Bu kişiler, çevresel sorunlara çözüm bulma, yenilikçilik, risk alma, liderlik ve finansal okur-yazarlık gibi özelliklere sahiptir. Demirel (2012) tarafından vurgulandığı üzere, eğitim programlarının geliştirilmesi sürecinde bu tür becerilerin kazandırılması önemlidir.

Eko-girişimin Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi İçerisinde Değerlendirilmesi:

Eko-girişim, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde, öğrencilere çevre bilinci, sürdürülebilirlik ve girişimcilik becerilerini kazandırmak için entegre edilebilir. Kaya ve Güler (2019) tarafından yapılan bir araştırma, eko-okullar Programının sürdürülebilir kalkınma için eğitimin önemini vurgulamaktadır. Bu program, öğrencilere eko-girişim projeleri geliştirme fırsatı sunarak, teorik bilgilerini pratiğe dökme ve gerçek dünya sorunlarına çözümler üretme şansı verir.

Çevre için eğitim, bireylerin çevre ahlakını, çevre bilincini, çevre bilgisini, çevresel tutum ve davranışlarını olumlu yönde değiştirmeyi amaçlar. Sosyal bilgiler dersi içerisinde bu becerinin kazandırılması ilköğretim öğrencilerinin çevresel tutumlarını etkileyerek çevreye ve onunla ilgili problemlere karşı duyarlı ve ilgili olmalarını, bireysel ve toplumsal olarak günümüz problemlerinin çözümüne ve gelecektekilerin önlenmesine yönelik çalışmaları yapabilecek bilgi, tutum, davranış, güdü ve becerilere sahip bir dünya toplumu yaratma sürecine katkı sağlayacaktır. Çevre için eğitim; bireylerin çevre ahlakını, çevre bilincini, çevre bilgisini, çevresel tutum ve davranışlarını olumlu yönde değiştirmeyi amaçlar (Atasoy & Ertürk, 2008).

Öğrencilerin çevresel bilgi ve olumlu tutumları sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin çevresel bilgi ve tutumları, alt sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilere göre daha yüksektir. Kız öğrencilerin çevresel bilgi ve olumlu tutumları erkek öğrencilere göre daha yüksektir. İlköğretim öğrencilerinin çevreye karşı tutumlarının yaş, sosyo-ekonomik düzey ve cinsiyet gibi faktörlerden etkilenmektedir dolayısıyla, çevre eğitiminin bu faktörleri dikkate alarak tasarlanması ve uygulanması önem

taşımaktadır. Çevre için eğitim, bireylerin çevre ahlakını, çevre bilincini, çevre bilgisini, çevresel tutum ve davranışlarını olumlu yönde değiştirmeyi amaçlar (Atasoy & Ertürk, 2008).

Okul Bahçe ve Alanlarının Koşullarından Kaynaklanan Engeller

Okul bahçe ve alanlarının koşullarından kaynaklanan engeller, öğrenci öğrenimini ve okulun eğitim programını etkileyebilir. Bu engeller arasında sınırlı alan, uygun olmayan zemin koşulları, yetersiz bakım ve güvenlik endişeleri bulunmaktadır (Blair, 2009). Bu engellerin üstesinden gelmek için okul yönetimleri, öğretmenler ve velilerin işbirliği içinde çalışmaları ve gerekli düzenlemeleri yapmaları önemlidir.

Sınırlı Alan: Yeterli büyüklükte olmayan okul bahçeleri, öğrencilere yeterli hareket alanı sağlamaz. Bu durum, fiziksel aktivitelerin ve sosyal etkileşimin kısıtlanmasına neden olur (Ürey & Çepni, 2014). Sınırlı alan, öğrencilerin fiziksel aktiviteleri için yeterli alanın olmamasına yol açarken, uygun olmayan zemin koşulları, öğrencilerin güvenli bir şekilde oynamalarını ve öğrenmelerini engelleyebilir (Dymont & Bell, 2008).

Uygun Olmayan Zemin Koşulları: Düzgün olmayan, çukurlu veya sert zeminler, öğrencilerin düşme ve yaralanma riskini artırır. Ayrıca, su birikintileri ve çamur, sağlıklı koşullara yol açabilir (Blair, 2009).

Yetersiz Bakım ve Güvenlik: Bakımsız bahçeler, zararlı bitkilerin ve haşerelerin üremesine neden olabilir. Güvenlik önlemlerinin yetersiz olması, öğrencilerin güvenliğini tehlikeye atar (Dymont & Bell, 2008). Yetersiz bakım, bahçenin estetik ve işlevsel değerini azaltırken, güvenlik endişeleri, öğrencilerin bahçeyi kullanmalarını kısıtlayabilir (Malone & Tranter, 2003). Bu engellerin üstesinden gelmek için, okulların bahçe ve alanlarının düzenli bakımını sağlamaları, güvenlik önlemlerini artırmaları ve alanı etkin bir şekilde kullanmak için stratejiler geliştirmeleri önemlidir. Okul bahçe ve alanlarının koşullarından kaynaklanan engeller, öğrencilerin öğrenme ve gelişimlerini olumsuz etkileyebilir.

Erişilebilirlik Sorunları: Engelli öğrenciler için uygun rampa, yol ve oyun alanlarının olmaması, bu öğrencilerin bahçe ve alanlardan faydalanmasını engeller (Malone & Tranter, 2003).

Gürültü ve Hava Kirliliği: Okulun trafik yoğunluğu yüksek bölgelerde bulunması, gürültü ve hava kirliliği seviyesini artırır. Bu durum, öğrencilerin sağlığını ve konsantrasyonunu olumsuz etkiler (Ürey & Çepni, 2014).

Eko-girişimin Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi İçerisinde Değerlendirilmesi

Girişimcilik, bilgi toplumunun önemli bireysel özelliklerinden biri olarak kabul edilmekte ve bireylerin yaşadıkları çevrenin sunduğu fırsatları değerlendirme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirme gibi yetenekleri kapsamaktadır (Eraslan, 2011). Bu bağlamda, girişimcilik eğitimi, bireylerin bu becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak için eğitim programlarına entegre edilmiş durumdadır.

İlköğretim programlarında girişimcilik öğretimi, özellikle Hayat Bilgisi dersi aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Hayat Bilgisi dersi, öğrencilere yaşamsal beceriler kazandırmayı amaçlayan ve bu kapsamda girişimcilik gibi kavramları da içeren bir derstir. Girişimcilik öğretiminin Hayat Bilgisi dersinde ele alınması, öğrencilerin erken yaşlarda bu becerilere maruz kalmalarını ve girişimcilik anlayışını benimsemelerini sağlamaktadır.

Hayat Bilgisi dersi öğretim programındaki girişimcilik öğretimi, öğrencilere yaratıcılık, liderlik, eleştirel bakış açısı, fırsatları görebilme, yenilikleri takip etme, risk alabilme ve bağımsızlık gibi becerileri kazandırmayı hedeflemektedir. Bu beceriler, öğrencilerin girişimci bireyler olarak gelişimlerine katkıda bulunacak ve onları gelecekteki kariyerlerine ve yaşamlarına hazırlayacaktır (Eraslan, 2011).

İlköğretim programlarında girişimcilik öğretiminin önemi giderek artmaktadır. Hayat Bilgisi dersi, öğrencilere girişimcilik becerilerini kazandırma konusunda önemli bir rol oynamakta ve bu becerilerin erken yaşlarda geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. Bu nedenle, girişimcilik eğitiminin etkili bir şekilde uygulanması ve desteklenmesi, geleceğin girişimci bireylerinin yetiştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Eko-girişimin Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri içerisinde değerlendirilmesi, öğrencilerin çevresel sorunlara karşı duyarlılığını artırma, sürdürülebilirlik kavramını anlama ve bu konularda aktif rol alabilecek bireyler olarak yetiştirilmesi açısından önem taşır. Hayat Bilgisi dersi, öğrencilere çevre bilinci ve doğaya saygı değerlerini aşılayarak, küçük yaşlardan itibaren çevre koruma bilincinin geliştirilmesine katkı sağlar. Sosyal Bilgiler dersi ise, öğrencilere toplumda sorumlu vatandaşlar olarak çevreyi koruma ve sürdürülebilir gelişmeyi destekleme bilinci kazandırır (MEB., 2018).

Eko-girişim, öğrencilere çevresel sorunların çözümünde aktif rol almaları, yenilikçi ve yaratıcı çözümler üretmeleri için fırsat sunar. Bu kapsamda, derslerde öğrencilere eko-girişimcilik projeleri geliştirme, çevre dostu ürünler tasarlama ve toplumda çevre bilincini artırma gibi konularda çalışmalar yaptırılabilir. Ayrıca, öğrencilerin çevre koruma projelerine katılımı teşvik edilerek, teorik bilgilerin pratikte uygulanması sağlanabilir (MEB., 2018).

Eko-girişim, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinin müfredatına entegre edilerek, öğrencilere çevre bilinci, sürdürülebilirlik ve girişimcilik becerilerini kazandırmak için kullanılabilir. Bu entegrasyon, öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe dökme ve gerçek dünya sorunlarına yenilikçi çözümler üretme fırsatı sunar.

Eko-girişim, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinin müfredatına entegre edilerek öğrencilere çevre bilinci, sürdürülebilirlik ve girişimcilik becerileri kazandırmak için kullanılabilir. Bu entegrasyon, öğrencilere teorik bilgilerini pratiğe dökme ve gerçek dünya sorunlarına yenilikçi çözümler üretme fırsatı sunar. Örneğin, Özdemir ve Yılmaz, (2023) tarafından yapılan bir araştırmada, Eko-Okullar Programının sürdürülebilir kalkınma için eğitimin önemini vurgulandığı belirtilmiştir. Bu program, öğrencilere eko-girişim projeleri geliştirme fırsatı sunarak, onların teorik bilgilerini pratiğe dökme ve gerçek dünya sorunlarına çözümler üretme şansı vermektedir.

Hayat Bilgisi Dersinde Eko-girişim

Eko-girişim, çevresel sorunlara yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler sunmayı amaçlayan girişimcilik faaliyetlerini ifade eder. Hayat Bilgisi dersinde eko-girişim konusu, öğrencilere çevre bilinci, sürdürülebilirlik ve sorumlu tüketim gibi kavramları öğretmek, onları çevreye duyarlı bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlar. Bu kapsamda, öğrencilere geri dönüşüm, enerji tasarrufu, doğal kaynakların korunması gibi konularda bilgi verilir ve bu konularda farkındalık yaratıcı projeler geliştirmeleri teşvik edilir. Eko-girişimcilik, aynı zamanda öğrencilere yenilikçi düşünme, problem çözme ve proje yönetimi gibi beceriler kazandırarak, gelecekteki girişimcilik faaliyetlerine de bir temel oluşturur (Karabeyaz, & Kurt, 2020).

Eko-girişim, bireylerin ve toplumların çevre dostu ürünler ve hizmetler üretmeleri, tüketmeleri ve desteklemeleri için teşvik edilmesi sürecidir. İlköğretimde Hayat Bilgisi dersi, öğrencilere çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında temel bilgiler sunarak eko-girişimi destekleyebilir.

Çetin Balcı (2012) tarafından yapılan bir araştırma, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarını ölçmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçları, öğrencilerin genel olarak çevreye karşı olumlu tutumlar sergilediğini göstermiştir. Bu bulgular, Hayat Bilgisi derslerinde çevre eğitiminin önemini vurgulamakta ve eko-girişimin desteklenmesi için bir fırsat sunmaktadır.

Hayat Bilgisi dersinde eko-girişimi desteklemek için öğretmenler, öğrencilere çevre koruma, enerji tasarrufu, geri dönüşüm ve sürdürülebilir tüketim gibi konularda bilgi

verebilirler. Ayrıca, öğrencilerin çevre dostu projeler geliştirmeleri ve uygulamaları teşvik edilebilir. Bu tür faaliyetler, öğrencilerin çevre bilincini artırırken aynı zamanda sorumlu vatandaşlar olarak gelişmelerine katkıda bulunur.

Hayat Bilgisi dersi, öğrencilere günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri konular hakkında bilgi veren bir ders olarak, eko-girişim konseptini entegre etmek için mükemmel bir fırsat sunar. eko-girişim, çevre dostu yaşam tarzlarını ve sürdürülebilir tüketim alışkanlıklarını teşvik ederek, öğrencilere çevresel sorumluluk bilinci kazandırmayı amaçlar.

Hayat Bilgisi dersinde eko-girişim konseptinin entegrasyonu, öğrencilere şu konularda pratik ve teorik bilgi sağlayabilir:

1. Atık Azaltma: Öğrencilere, günlük yaşamlarında atık üretimini nasıl azaltabilecekleri konusunda bilgi verilir. Örneğin, yeniden kullanılabilir su şişeleri kullanma, kağıt tüketimini azaltma ve plastik poşet yerine bez çantalar kullanma gibi konular ele alınabilir.
2. Geri Dönüşüm: Öğrencilere, geri dönüşümün önemi ve nasıl gerçekleştirileceği öğretilir. Okulda geri dönüşüm istasyonları kurarak, öğrencilerin geri dönüştürülebilir malzemeleri doğru şekilde ayırma pratiği yapmaları sağlanabilir.
3. Enerji Tasarrufu: Öğrencilere, enerji tasarrufu yapmanın önemi ve yöntemleri anlatılır. Enerji tasarruflu ampuller kullanma, elektronik cihazları gereksiz yere açık bırakmamak ve su tasarrufu gibi konular işlenebilir.
4. Sürdürülebilir Tüketim: Öğrencilere, sürdürülebilir tüketim alışkanlıklarının önemi aktarılır. Yerel ürünlerin tercih edilmesi, organik gıdaların seçilmesi ve aşırı tüketimden kaçınma gibi konular üzerinde durulabilir (McBride et al., 2013).

Malkoç ve Kaya (2015) sosyal bilgiler eğitiminde sınıf dışı ortamların kullanımını incelemişler ve sosyal bilgiler dersinin sadece sınıf içinde gerçekleştirilen bir etkinlik olmaktan çıkıp, okulun farklı alanlarında da uygulanabileceğini vurgulamışlardır. Araştırmada, sosyal bilgiler öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri alınmış ve en sık kullanılan sınıf dışı ortamların okul bahçeleri, kütüphaneler, spor salonları, çok amaçlı salonlar ve koridorlar olduğu tespit etmişlerdir. Öğretmenlerin sınıf dışı ortamları kullanma nedenleri arasında, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlama, konuları somutlaştırma ve öğrenme sürecini daha eğlenceli hale getirme gibi faktörler yer almaktadır. Bununla birlikte, sınıf dışı ortamların kullanımını engelleyen faktörler arasında okulun fiziki yapısının elverişsizliği, müfredatın yoğunluğu, zaman yetersizliği ve sınıf mevcutlarının fazlalığı gibi sorunlar bulunmaktadır. Sosyal bilgiler öğretiminde sınıf dışı ortamların etkin bir şekilde kullanılabilmesi için okulların fiziki ortamlarının düzenlenmesi, müfredatın bu tür etkinliklere

uygun hale getirilmesi ve öğretmenlerin yaratıcılıklarını geliştirmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu tür bir yaklaşım, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine olan ilgisini artırabilir ve onların sosyal becerilerinin gelişimine katkıda bulunabilir.

Sosyal Bilgiler Dersinde Eko-girişim

Karakaş-Özür ve Şahin (2017) Sosyal bilgiler dersinde sınıf dışı etkinliklerin öğrenci başarısına etkisini incelemiştir. Araştırma, sosyal bilgiler dersinin sadece sınıf içi etkinliklerle sınırlı kalmaması gerektiğini, sınıf dışı etkinliklerin de dersin hedeflerine ulaşmada önemli bir rol oynayabileceğini vurgulamaktadır. Araştırmada, 6. ve 7. sınıf düzeyindeki dört sınıfta deney ve kontrol grupları kullanılarak sosyal bilgiler dersine yönelik başarı testleri, öğretmen ve velilere anketler uygulanmıştır.

Bulgular, sosyal bilgiler dersinde sınıf dışı etkinliklerin uygulanmasının öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediğini göstermiştir. Bu etkinlikler, öğrencilerin ders içeriğini somutlaştırarak daha iyi anlamalarına ve kalıcı öğrenmeler sağlamalarına yardımcı olmaktadır. Ancak araştırma sonuçları, öğretmenlerin bu tür etkinlikleri yeterince sık kullanmadıklarını ve velilerin güvenlik gibi endişeler taşıdıklarını ortaya koymuştur. Buna rağmen, veliler sınıf dışı etkinliklerin öğrencileri için faydalı olduğunu ifade etmişlerdir.

Sosyal bilgiler dersinde eko-girişimi bağlamında sınıf dışı etkinlikler, öğrencilerin çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında farkındalık kazanmalarını sağlayabilir. Örneğin, öğrencilerin yerel bir parkı ziyaret ederek oradaki bitki ve hayvan türlerini incelemeleri, çevre kirliliğinin etkilerini gözlemlemeleri veya bir geri dönüşüm projesine katılmaları gibi etkinlikler, eko-girişimcilik konularını somutlaştırarak öğrencilerin bu konularda daha etkin öğrenmelerini sağlayabilir. Dolayısıyla, araştırmanın sonuçları doğrultusunda, sosyal bilgiler dersinde sınıf dışı etkinliklerin eko-girişimi konularını içerecek şekilde planlanması ve teşvik edilmesi önerilebilir.

Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilere toplum, kültür, ekonomi ve siyaset gibi konularda geniş bir perspektif sunar. eko-girişim konseptinin bu ders içerisinde entegre edilmesi, öğrencilere çevresel sorunların ekonomik ve sosyal boyutlarını anlama ve bu sorunlara karşı girişimci çözümler geliştirme becerisi kazandırmak için mükemmel bir fırsattır.

Sosyal Bilgiler dersinde eko-girişim konseptinin uygulanması, öğrencilere şu konularda derinlemesine bilgi ve beceri kazandırabilir:

1. Çevresel Sorunların Analizi: Öğrencilere, küresel ve yerel düzeyde çevresel sorunların nedenlerini ve etkilerini analiz etme becerisi kazandırılabilir. Bu, öğrencilerin

çevresel sorunların karmaşıklığını anlamalarına ve bu sorunların ekonomik ve sosyal boyutlarını değerlendirmelerine yardımcı olur.

2. Girişimci Çözümler: Öğrencilere, çevresel sorunlara yönelik yenilikçi ve sürdürülebilir iş fikirleri geliştirme becerisi kazandırılabilir. Bu, öğrencilerin girişimcilik becerilerini geliştirmelerine ve çevresel sorunlara pratik çözümler sunmalarına olanak tanır.

3. Sosyal Etki Oluşturma: Öğrencilere, çevresel sorunların çözümüne katkıda bulunacak sosyal girişimler geliştirme ve uygulama becerisi kazandırılabilir. Bu, öğrencilerin toplumda olumlu bir değişim yaratma ve sosyal sorumluluk bilinci geliştirme fırsatı sunar.

Boeve-de Pauw ve Van Petegem'in (2013) araştırması, eğitim programlarının çevresel sürdürülebilirlik konusunda öğrencilerin bilinç düzeyini artırabileceğini ve onlara çevresel sorunlara karşı etkili çözümler geliştirme becerisi kazandırabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, sosyal bilgiler dersinde eko-girişim konseptinin entegrasyonu, öğrencilerin çevresel sorunlara karşı duyarlı ve etkili bireyler olarak yetişmelerine önemli katkılar sağlayabilir.

Özdemir ve Yılmaz (2023) ortaokul öğrencileri ve öğretmenlerinin disiplinler arası çevresel eğitim programlarına ilişkin görüşlerini inceledikleri çalışmalarında öğrenci ve öğretmenlerin çevresel eğitim programlarını olumlu karşıladıklarını ve bu tür programların öğrencilerin çevresel bilinçlerini artırdığını bulmuşlardır. Bu, eko-girişim konseptinin hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerine entegrasyonunun, öğrencilere çevresel sorunlara karşı duyarlı ve etkili bireyler olarak yetişmelerine önemli katkılar sağlayabileceğini destekler.

McBride ve arkadaşları (2013) çevresel okuryazarlık, ekolojik okuryazarlık ve ecoliteracy kavramlarının öğrencilere çevreyle ilgili bilgi, tutum ve davranışları kazandırmak için eğitim programlarında nasıl kullanılabileceğini, eko-girişim projeleri, öğrencilere çevresel okuryazarlık becerileri kazandırarak, onları sürdürülebilir çözümler üretmeye teşvik edebilir görüşünü savunmuşlardır.

Boeve-de Pauw ve Van Petegem'in (2013) eko-okullarının öğrencilerin çevresel bilgi, tutum ve duyguları üzerindeki etkisini araştırmışlar ve eko-okullar programının öğrencilerin çevresel bilgisini ve çevreye yönelik olumlu tutumlarını artırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma eko-girişim projelerinin öğrencilerin çevresel eğitimi ve sürdürülebilirlik konusundaki farkındalıklarını artırabileceğini düşündürmektedir.

Saygın ve Akdağ'ın (2017) araştırması, girişimcilik ve yenilikçiliğin sosyal bilgiler eğitiminde önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamaktadır. Araştırma, bu iki kavramın ekonomik sistem üzerindeki etkisini, istihdam oranlarını artırma potansiyelini ve toplumsal kalkınmaya katkısını ele alarak, sosyal bilgiler dersinde eko-girişimcilik konusunun işlenmesinin önemini ortaya koymaktadır. Girişimcilik ve yenilikçilik becerilerinin,

öğrencilere vatandaşlık bilinci kazandırma hedefiyle bütünleştirilmesi, gelecek nesillerin toplumsal sorunlara karşı çözüm bulma yeteneklerini geliştireceği belirtilmektedir. Bu bağlamda, sosyal bilgiler dersinde eko-girişimcilik konusunun işlenmesi, öğrencilerin hem ekolojik sorumluluklarını hem de girişimci ruhlarını pekiştirecek bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin Katılımı ve Uygulamalı Öğrenme

Eren ve arkadaşlarının (2019) anaokulu öğrencilerinin çevreye karşı tutumlarının belirlemeyi hedefledikleri çalışmaları öğrencilerin katılımı ve uygulamalı öğrenme açısından da önemli bulgular sunmaktadır. Araştırmada, öğrencilerin çevre eğitimi konusunda bilinçlendirilmesi için ailelerin ve eğitimcilerin önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır. Ayrıca, çocukların çevre eğitimine katılımının ve uygulamalı öğrenme faaliyetlerinin, çevre bilincinin ve olumlu tutumların geliştirilmesinde etkili olduğu belirtilmiştir.

Öğrencilerin katılımı ve uygulamalı öğrenme, çevre eğitiminin temel unsurları olarak kabul edilmektedir. Araştırmada, çocukların doğrudan doğaya maruz bırakıldığı ve çevreyle ilgili etkinliklere katıldığı uygulamalı öğrenme faaliyetlerinin, çevre bilincinin artırılmasında önemli bir rol oynadığı belirtilmiştir. Bu tür faaliyetler, çocukların çevre sorunlarına karşı duyarlılığını artırabilir ve çevreye karşı sorumlu davranışlar geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Eren ve diğerleri (2019) tarafından yapılan çalışma, öğrencilerin katılımının ve uygulamalı öğrenmenin, çevre eğitimi ve bilincinin geliştirilmesinde kritik öneme sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, eko-girişim etkinliklerinin tasarımı ve uygulanmasında dikkate alınmalıdır.

Uygulamalı öğrenme, çocukların deneyimleyerek ve yaparak öğrenmelerini sağlar. Bahçe etkinlikleri, çocuklara fiziksel, sosyal ve bilişsel becerilerini geliştirme fırsatı sunar. Araştırmada, çocukların bahçede gerçekleştirdikleri oyunlar ve aktivitelerin çeşitliliği, uygulamalı öğrenmenin farklı yönlerini ortaya koymaktadır.

Arabacı ve Çıtak'ın (2017) çalışması, okul öncesi çocukların öğrenme süreçlerinde öğrencilerin katılımının ve uygulamalı öğrenmenin önemini vurgulamaktadır. Bu çalışma, okul bahçelerinin ve açık alan etkinliklerinin, çocukların gelişimine katkıda bulunan zengin öğrenme ortamları olarak tasarlanması gerektiğinin altını çizmektedir.

Eko-girişim projeleri, öğrencilere gerçek dünya sorunlarına uygulamalı çözümler geliştirme fırsatı sunarak, aktif öğrenme ve problem çözme becerilerini geliştirme imkanı sağlar.

1. Proje Planlama: Öğrenciler, öğretmenlerinin rehberliğinde çevresel sorunlara yönelik sürdürülebilir çözümler geliştirmek için gruplar halinde çalışabilirler. Bu süreç, öğrencilere proje yönetimi ve planlama becerileri kazandırır.

2. Uygulama: Öğrenciler, projelerini gerçekleştirmek için gerekli araştırmaları yapar ve uygulama aşamasına geçerler. Bu, öğrencilere uygulamalı öğrenme ve araştırma becerileri kazandırır.

3. Değerlendirme: Öğrenciler, projelerinin sonuçlarını değerlendirir ve sınıf içinde sunarlar. Bu süreç, öğrencilere eleştirel düşünme ve iletişim becerileri kazandırır.

4. Yansıma: Öğrenciler, projelerinin etkilerini ve öğrendikleri dersleri yansıtır. Bu, öğrencilere öz değerlendirme ve sürekli öğrenme becerileri kazandırır.

Eko-girişim projelerinin uygulanması, öğrencilere teorik bilgilerini pratiğe dökme ve gerçek dünya sorunlarına yenilikçi çözümler üretme fırsatı sunar. Bu tür projeler, öğrencilerin eleştirel düşünme, takım çalışması, liderlik ve sürdürülebilirlik bilinci gibi önemli becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.

Öğrencilerin Katılımı ve Uygulamalı Öğrenme, öğrenme sürecinde öğrencilerin aktif olarak yer almasını ve bilgiyi pratik yollarla deneyimlemesini vurgular. Bu yaklaşımda, öğrenciler pasif dinleyiciler olmaktan çıkarak, öğrenme sürecinin merkezine yerleştirilirler. Uygulamalı öğrenme, öğrencilere teorik bilgileri gerçek hayat durumlarına uygulama fırsatı sunar, böylece öğrenilenlerin kalıcılığı ve anlamı artar. Öğrencilerin Katılımı, öğrenme sürecinde öğrencilerin aktif rol almasını ifade eder. Bu, sınıf içi tartışmalara katılım, projelerde yer alma, grup çalışmaları ve öğrenme etkinliklerine aktif katılım şeklinde olabilir. Öğrencilerin katılımı, onların derse olan ilgisini ve motivasyonunu artırır, öğrenme sürecine daha fazla dahil olmalarını sağlar. Uygulamalı Öğrenme, öğrencilere teorik bilgileri pratik durumlarla birleştirme fırsatı sunan bir öğrenme yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda, öğrenciler gerçek hayat problemlerini çözme, deney yapma, saha çalışmaları ve projeler üzerinde çalışma gibi etkinliklerle bilgiyi uygulamalı olarak deneyimlerler. Uygulamalı öğrenme, öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve işbirliği gibi becerilerini geliştirirken aynı zamanda öğrenilen bilgilerin kalıcılığını ve anlamlılığını artırır. Öğrencilerin Katılımı ve Uygulamalı Öğrenme yaklaşımı, öğrencilerin öğrenme sürecine daha fazla dahil olmalarını, öğrendiklerini pratikte uygulayarak deneyimlemelerini ve böylece öğrenme sürecinden daha fazla fayda sağlamalarını hedefler. Bu yaklaşım, öğrencilerin sadece bilgi edinmekle kalmayıp, aynı zamanda bu bilgileri kullanarak gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri sorunlara çözüm bulma becerisi kazanmalarını sağlar (Torun, & Yıldırım, 2022).

Eko-girişim Etkinliklerinin Önündeki Engeller

Eko girişim etkinliklerinin önündeki engellerin başında öğretmenler okul dışı sosyal etkinliklerin öğrencilerin sosyalleşmesine, kalıcı öğrenmeler geliştirmesine ve stresten uzaklaşmasına katkı sağladığını belirtmişlerdir. Ancak, bu etkinliklerin uygulanması sırasında yönetimle ilgili sorunlar (maddi ve manevi destek eksikliği, evrak yükü, yönetimin etkinliklere sıcak bakmaması) ve velilere dayalı sorunlar (velilerin etkinliklerin önemini yeterince kavrayamaması, maddi destek sağlamaması, çocuklarının güvenliğiyle ilgili endişeler) yaşanmaktadır. Araştırma, okul dışı sosyal etkinliklerin öneminin artırılması ve bu etkinliklerin daha verimli hale getirilmesi için yönetim ve velilerle iş birliğinin güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Ergün ve Aslan 2023).

Eren, Tarakçı, Yılmaz ve Alpak (2019) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, anaokulu öğrencilerinin çevreye karşı tutumları incelenmiştir. Bu çalışma, eko-girişim etkinliklerinin önündeki engelleri anlamak için önemli bir kaynak olabilir. Araştırma sonuçlarına göre, çocukların çevreye karşı genelde olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür. Ancak, çalışmada çocukların çevre konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve çevre eğitiminin yeterince etkili olmadığı vurgulanmıştır. Bu durum, eko-girişim etkinliklerinin önündeki potansiyel engellerden biri olarak kabul edilebilir.

Ayrıca, araştırmada çevre eğitiminin öneminin altı çizilmiş ve çocukların çevre bilincinin geliştirilmesi için okul öncesi eğitimde başarılı bir çevre eğitiminin gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu, eko-girişim etkinliklerinin başarısını artırmak için dikkate alınması gereken bir faktördür.

Eren ve diğerleri (2019) tarafından yapılan çalışma, eko-girişim etkinliklerinin önündeki engellerin anlaşılması ve bu engellerin üstesinden gelinmesi için önemli bir kaynak sağlamaktadır. Bu araştırma, çocukların çevre eğitimi ve bilincinin artırılmasının, eko-girişim etkinliklerinin başarısını destekleyeceğini öne sürmektedir.

Okul Bahçe ve Alanlarının Koşullarından Kaynaklanan Engeller

Eko-girişim etkinliklerinin uygulanmasında karşılaşılan önemli engellerden biri, okulların fiziksel altyapısının yetersizliği olabilir. Bu konuda yapılan diğer araştırmalar da benzer bulgular ortaya koymuştur:

"Okul Bahçe ve Alanlarının Koşullarından Kaynaklanan Engeller" konusu, Türkiye'deki okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmaların içerik analizi çalışmasının bir parçası olarak ele alınmıştır (Saraç, 2017). Okul bahçeleri ve alanları, öğrencilerin doğayla etkileşimde bulunabilecekleri, pratik bilgi ve beceriler edinebilecekleri

önemli öğrenme ortamlarıdır. Ancak, bu alanların koşulları öğrenme sürecini olumsuz yönde etkileyebilecek bazı engelleri de beraberinde getirebilir.

Bu engeller genellikle fiziksel, maddi ve idari koşullardan kaynaklanmaktadır. Fiziksel koşullar, okul bahçelerinin yetersiz büyüklüğü, düzensizliği, güvenli olmayan yapıları ve yeterli yeşil alana sahip olmaması gibi faktörlerdir. Maddi koşullar ise, öğrenme faaliyetleri için gerekli araç-gereç, materyal ve ekipmanın eksikliği veya yetersizliğini kapsar. İdari koşullar ise, okul yönetiminin bu tür öğrenme faaliyetlerine yeterince destek vermemesi, öğretmenlerin bu konuda yeterli eğitime sahip olmaması ve okul müfredatının dış öğrenme ortamlarını yeterince desteklememesi gibi durumları içerir.

Bu engellerin üstesinden gelmek için okul yönetimlerinin, öğretmenlerin ve ilgili diğer paydaşların işbirliği içinde çalışması, gerekli kaynakların sağlanması ve eğitim programlarının bu tür öğrenme ortamlarını destekleyecek şekilde düzenlenmesi önemlidir. Ayrıca, öğrencilerin okul bahçelerinde güvenli ve etkili bir şekilde öğrenmelerini sağlamak için gerekli düzenlemelerin yapılması ve bu alanların düzenli olarak bakım ve iyileştirmelerinin yapılması gerekmektedir (Saraç, 2017).

Dyment ve Bell'in (2008) çalışması, okul bahçelerinin eğitimdeki potansiyelini ve bu alanların etkin kullanımında karşılaşılan engelleri incelemiştir. Araştırmacılar, okul bahçelerinin öğrenciler için değerli öğrenme ortamları oluşturabileceğini, ancak bu potansiyelin tam olarak gerçekleştirilmesi için bazı önemli faktörlerin göz önünde bulundurulması gerektiğini vurgulamışlardır.

Ana bulgular şunlardır:

Fiziksel Altyapı: Okul bahçelerinin yeterli büyüklükte ve uygun donanımına sahip olması gerektiğini belirten araştırmacılar, bazı okulların bu alanları desteklemek için gerekli kaynaklara sahip olmadığını belirtmişlerdir.

Öğretmen Eğitimi: Araştırma, öğretmenlerin okul bahçelerini etkin bir şekilde kullanabilmeleri için bu konuda yeterli eğitim ve destek alması gerektiğine dikkat çekmiştir. Öğretmenlerin çoğu, bahçe tabanlı öğrenme konusunda yeterli bilgiye ve beceriye sahip olmadığını ifade etmiştir.

Kurumsal Destek: Okul yönetimlerinin ve ilgili kurumların, okul bahçelerini öğrenme ortamları olarak desteklemesi ve teşvik etmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu destek, finansal kaynakların sağlanmasından öğretmen eğitimine kadar çeşitli şekillerde olabilir.

Öğrenci Katılımı: Araştırma, öğrencilerin okul bahçelerinde aktif olarak yer almasının, onların öğrenme deneyimlerini zenginleştirebileceğini göstermiştir. Ancak, bu tür faaliyetlerin planlanması ve uygulanması konusunda öğretmenlerin rehberliğine ihtiyaç duyulmaktadır.

Sonuç olarak, Dymant ve Bell'in (2008) çalışması, okul bahçelerinin eğitimdeki potansiyelini vurgulamakta ve bu potansiyelin gerçekleştirilmesi için gerekli olan destek ve kaynakların önemine dikkat çekmektedir.

Sosyal bilgiler laboratuvarlarının etkin kullanımı ve okulun fiziksel koşullarının öğrenme ortamlarını nasıl etkileyebileceği bağlamında, okul bahçe ve alanlarının koşulları dolaylı olarak ele alınabilir. Örneğin, yeterli alanın olmaması, laboratuvar için gerekli ekipmanların ve materyallerin düzenlenmesini zorlaştırabilir. Ayrıca, dış mekan etkinlikleri için uygun olmayan bahçe koşulları, sosyal bilgiler dersinde uygulamalı öğrenme fırsatlarını sınırlayabilir. Bu tür engellerin üstesinden gelmek için okullar, mevcut alanları en iyi şekilde kullanmayı planlamalı ve gerekirse dış mekan etkinlikleri için alternatif alanlar bulmalıdır. Ayrıca, öğretmenlerin yaratıcı çözümler geliştirmesi ve mevcut koşulları en iyi şekilde değerlendirmesi önemlidir (Akdağ, 2013).

Williams ve Dixon'ın (2013) yaptığı araştırma, okul bahçelerinin çocukların fiziksel aktivitesini artırma potansiyeline odaklanmıştır. Araştırmacılar, okul bahçelerinin çocuklara doğal bir ortamda oynamaları ve fiziksel aktivitelerde bulunmaları için fırsatlar sunabileceğini belirtmişlerdir. Bu tür aktiviteler, çocukların fiziksel sağlığının yanı sıra, sosyal ve duygusal gelişimlerine de katkıda bulunabilir.

Ancak, araştırmacılar okul bahçelerinin bu potansiyeli tam olarak gerçekleştirebilmesi için yeterli destek ve kaynaklara ihtiyaç duyulduğunu vurgulamışlardır. Bu destek şu şekillerde olabilir:

Fiziksel Altyapı: Okul bahçelerinin çeşitli fiziksel aktiviteleri destekleyecek şekilde tasarlanması ve donatılması gerekmektedir. Bu, spor alanları, oyun alanları ve yürüyüş yolları gibi unsurları içerebilir.

Eğitim Programları: Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin, fiziksel aktiviteyi teşvik etmek ve sağlıklı yaşam tarzını desteklemek için eğitim programlarını entegre etmeleri önemlidir.

Öğrenci ve Aile Katılımı: Çocukların ve ailelerinin okul bahçelerini kullanmaları ve bu alanlardaki aktivitelere katılmaları teşvik edilmelidir. Bu, okul topluluğunun bu alanlara olan ilgisini ve bağlılığını artırabilir.

Sürdürülebilirlik ve Bakım: Okul bahçelerinin düzenli olarak bakımının yapılması ve sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Bu, hem güvenliği sağlamak hem de bahçelerin uzun vadede kullanılabilirliğini korumak için önemlidir.

Williams ve Dixon'ın çalışması, okul bahçelerinin çocukların fiziksel aktivitesini artırma potansiyeline dikkat çekerken, bu potansiyelin gerçekleşmesi için gerekli olan destek ve kaynakların önemini vurgulamaktadır.

Barrett ve arkadaşlarının (2015) yaptığı araştırma, okul binalarının tasarımının öğrencilerin sağlığı ve refahı üzerindeki etkilerine odaklanmıştır. Bu çalışma, okul ortamlarının fiziksel özelliklerinin, öğrencilerin hem fiziksel hem de zihinsel sağlığı üzerinde önemli etkilere sahip olduğunu göstermiştir. Ana bulgular şunlardır:

Doğal Işık: Yeterli doğal ışığa sahip sınıfların, öğrencilerin ruh halini ve konsantrasyonunu iyileştirdiği bulunmuştur. Doğal ışık, öğrencilerin biyolojik ritimlerini düzenleyebilir ve genel sağlık ve refahlarını artırabilir.

Temiz Hava: İyi havalandırılan sınıflar, öğrencilerin sağlığını korumak ve hava kalitesini iyileştirmek için önemlidir. Düşük hava kalitesi, solunum problemleri ve öğrenme performansında azalmaya neden olabilir.

Yeşil Alanlar: Okul çevresindeki yeşil alanların varlığı, öğrencilerin stres seviyelerini azaltabilir ve psikolojik refahlarını artırabilir. Ayrıca, fiziksel aktivite için fırsatlar sunarak öğrencilerin genel sağlığını iyileştirebilir.

Sınıf Tasarımı: Sınıf düzeni ve tasarımı, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini ve etkileşimlerini etkileyebilir. Esnek ve öğrenci merkezli tasarımlar, öğrenmeyi teşvik edebilir ve öğrencilerin ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verebilir.

Barrett ve arkadaşlarının çalışması, okul binalarının ve çevresinin tasarımının, öğrencilerin sağlık ve refahı üzerinde önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Bu nedenle, eğitim ortamlarının tasarımında bu faktörlerin göz önünde bulundurulması, öğrencilerin hem fiziksel hem de zihinsel olarak daha iyi performans göstermelerine yardımcı olabilir.

Chawla ve Heft'in (2002) yaptığı araştırma, çocukların doğayla olan etkileşimlerinin önemini vurgulamaktadır. Araştırmacılar, doğayla olan etkileşimin çocukların fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimleri üzerinde olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Ana bulgular şunlardır:

Fiziksel Sağlık: Doğayla etkileşim, çocukların fiziksel aktivitelerini artırabilir ve bu da obezite, kalp hastalıkları ve diyabet gibi sağlık sorunlarının önlenmesine yardımcı olabilir.

Zihinsel Sağlık: Doğal ortamların, çocukların stres seviyelerini azalttığı ve zihinsel sağlıklarını iyileştirdiği gösterilmiştir. Doğayla etkileşim, dikkat ve konsantrasyonu artırabilir ve öğrenme kapasitesini geliştirebilir.

Duygusal Gelişim: Doğayla olan etkileşim, çocukların duygusal zekasının gelişimine katkıda bulunabilir. Doğada vakit geçirmek, çocuklara huzur ve mutluluk hissi verebilir ve sosyal ilişkilerini güçlendirebilir.

Çevresel Bilinç: Doğayla erken yaşta kurulan etkileşim, çocukların çevresel sorunlara karşı duyarlılığını artırabilir ve sürdürülebilir davranışlar geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Chawla ve Heft'in çalışması, okulların ve çevrelerinin, çocukların doğayla etkileşim deneyimlerine olanak tanınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu, okul bahçelerinin, parkların ve yeşil alanların kullanımını teşvik ederek ve doğa temelli öğrenme fırsatları sunarak sağlanabilir. Çocukların doğayla olan etkileşimlerinin teşvik edilmesi, onların genel gelişimlerine ve çevresel bilinçlerine katkıda bulunabilir.

Eko-girişim etkinliklerinin uygulanmasında karşılaşılan önemli engellerden biri, okulların fiziksel altyapısının yetersizliğidir. Kuo ve arkadaşlarının (2018) yaptığı araştırmada, yeşil alanların öğrencilerin zihinsel sağlığı ve akademik performansı üzerinde olumlu etkileri olduğu belirtilmiştir. Ancak, özellikle şehir merkezlerindeki okullarda, yeşil alanların sınırlı olması, eko-girişim etkinliklerinin kapsamını sınırlandırabilir. Bu durum, öğrencilere uygulamalı öğrenme deneyimleri sunma fırsatını azaltır ve eko-girişim projelerinin etkinliğini düşürebilir.

Okul bahçelerinin yetersiz büyüklüğü veya uygun donanımına sahip olmaması, öğrencilerin ekip-dikme, atık yönetimi veya enerji tasarrufu gibi konularda pratik uygulamalar yapmasını engelleyebilir. Ayrıca, okul alanlarının güvenliği ve erişilebilirliği de bu tür etkinliklerin uygulanabilirliğini etkileyen faktörler arasındadır.

Bu engellerin üstesinden gelmek için, okulların fiziksel altyapısının iyileştirilmesi, yeşil alanların genişletilmesi ve eko-girişim etkinliklerine uygun donanımın sağlanması önemlidir. Ayrıca, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparak, okul dışındaki yeşil alanların da eğitim amaçlı kullanılması teşvik edilebilir.

Bu araştırmalar, okulların fiziksel altyapısının ve çevresel koşullarının, eko-girişim etkinliklerinin başarılı bir şekilde uygulanması için önemli olduğunu göstermektedir. Okul bahçelerinin ve yeşil alanların genişletilmesi, uygun donanımın sağlanması ve öğretmenlerin bu konuda eğitilmesi, bu engellerin üstesinden gelmeye yardımcı olabilir.

Eko-girişim Sürecinde Alınması Gereken Tedbirlerin Sağlanamaması

Eko-girişim projelerinin uygulanmasında sağlık, güvenlik ve çevresel tedbirlerin sağlanması kritik öneme sahiptir. York ve Venkataraman (2010) tarafından yapılan çalışmada, bu tür projelerin başarısı için gerekli tedbirlerin alınmasının önemi vurgulanmıştır. Eksik veya

yetersiz tedbirler, projenin etkinliğini olumsuz etkileyebilir ve katılımcıların güvenliğini riske atabilir.

Sağlık ve güvenlik tedbirleri, projenin uygulandığı alanda olası kazaların ve yaralanmaların önlenmesini sağlar. Örneğin, ekip-dikme faaliyetleri sırasında kullanılan aletlerin güvenliği, katılımcıların uygun giysi ve koruyucu ekipman kullanması, projenin gerçekleştirildiği alanda zehirli bitkilerin veya zararlı böceklerin bulunmaması gibi önlemler alınmalıdır.

Çevresel tedbirler ise projenin çevreye zarar vermemesini ve sürdürülebilirlik ilkesine uygun olarak yürütülmesini sağlar. Bu kapsamda, atık yönetimi, su ve enerji tasarrufu, biyolojik çeşitliliğin korunması gibi konularda dikkatli olunmalıdır.

Eko-girişim projelerinin etkin bir şekilde yürütülmesi için, okulların bu tür tedbirleri sağlayacak kaynaklara ve bilgiye erişimi olması gerekmektedir. Ayrıca, projelerin planlanması ve uygulanması aşamalarında yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve çevre uzmanları ile işbirliği yapmak, gerekli tedbirlerin alınmasına yardımcı olabilir.

Gibbs, & O'Neill, (2014) çalışmasında, yeşil girişimcilik projelerinin uygulanmasında karşılaşılan zorluklara odaklanmıştır. Araştırmacılar, bu tür projelerin başarısının sadece ekonomik performansa değil, aynı zamanda sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik standartlarının korunmasına da bağlı olduğunu vurgulamışlardır. Ana bulgular şunlardır:

Sağlık ve Güvenlik Standartları: Araştırma, yeşil girişimcilik projelerinin, çalışanların sağlık ve güvenliğini koruyan standartlara uygun olarak yürütülmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesine yardımcı olabilir.

Çevresel Sürdürülebilirlik: Projelerin, doğal kaynakların korunması, atık yönetimi ve enerji verimliliği gibi çevresel sürdürülebilirlik ilkelerine uygun olarak tasarlanması ve uygulanması gerekmektedir.

Toplumsal Katılım: Araştırmacılar, yerel toplulukların ve paydaşların projelere katılımının ve desteğinin, projelerin sosyal kabulünü ve başarısını artırabileceğini belirtmişlerdir.

Ekonomik Sürdürülebilirlik: Yeşil girişimcilik projelerinin ekonomik olarak sürdürülebilir olması, uzun vadeli başarı için kritik öneme sahiptir. Bu, finansal planlamanın ve kaynakların etkin yönetiminin yanı sıra, pazar talebine uygun ürün ve hizmetlerin geliştirilmesini gerektirir.

Gibbs ve O'Neill'in çalışması, yeşil girişimcilik projelerinin uygulanmasında karşılaşılan zorluklara dikkat çekerken, sağlık ve güvenlik standartlarının korunmasının ve

çevresel sürdürülebilirlik ilkelerine uyulmasının projelerin başarısı için hayati öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Hall, J., Daneke, G., & Lenox, M. (2010) çalışmasında, sürdürülebilir girişimcilikte risk yönetiminin önemine odaklanılmıştır. Araştırmacılar, sürdürülebilir girişimcilik projelerinin, çevresel ve sosyal riskleri dikkate alarak planlanması ve yürütülmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Ana bulgular şunlardır:

Risk Tanımlama ve Değerlendirme: Projelerin başlangıcında, potansiyel çevresel ve sosyal risklerin tanımlanması ve değerlendirilmesi önemlidir. Bu, risklerin boyutunu ve olası etkilerini anlamaya yardımcı olur.

Risk Azaltma Stratejileri: Risklerin belirlenmesinin ardından, bu riskleri azaltmak veya yönetmek için etkili stratejilerin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu stratejiler, teknolojik çözümler, operasyonel değişiklikler veya hukuki önlemler içerebilir.

Sürekli İzleme ve Değerlendirme: Risk yönetimi, projenin tüm aşamalarında sürekli bir süreç olmalıdır. Risklerin ve risk azaltma stratejilerinin etkinliğinin düzenli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi, projenin sürdürülebilirliğini sağlamak için önemlidir.

Paydaş Katılımı: Çevresel ve sosyal risklerin yönetiminde, yerel toplulukların ve diğer paydaşların katılımı ve desteği önemlidir. Bu, projenin sosyal kabulünü artırabilir ve risk azaltma stratejilerinin uygulanmasına yardımcı olabilir.

Hall, Daneke ve Lenox'un çalışması, sürdürülebilir girişimcilikte risk yönetiminin, projelerin başarısını artırabileceğini ve olumsuz etkileri azaltabileceğini vurgulamaktadır. Bu nedenle, sürdürülebilir girişimcilik projelerinin planlanması ve yürütülmesinde, çevresel ve sosyal risklerin proaktif bir şekilde ele alınması ve yönetilmesi önemlidir.

Kuckertz, A., & Wagner, M. (2010) çalışmasında, eko-girişimcilik projelerinin finansmanı ve desteklenmesine odaklanılmıştır. Araştırmacılar, bu tür projelerin başarılı bir şekilde finanse edilmesi ve desteklenmesi için, sağlık, güvenlik ve çevresel tedbirlerin önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Okulun Donanımından Kaynaklanan Engeller

Eko-girişim projelerinin başarılı bir şekilde yürütülmesi için gerekli olan araç, gereç ve teknolojik donanımların sağlanması önemlidir. Hall ve diğerleri (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, okulların bu tür donanımlara erişiminin projelerin etkinliği üzerinde önemli bir etkisi olduğu belirtilmiştir. Özellikle, tohum ekimi, sulama sistemleri, kompost yapımı gibi faaliyetler için gerekli ekipmanların eksikliği, projelerin uygulanmasını zorlaştırabilir.

Ayrıca, teknolojik donanımın yetersizliği, öğrencilerin eko-girişim projelerini araştırma, planlama ve sunma süreçlerinde engellerle karşılaşmalarına neden olabilir. Örneğin, internet erişiminin sınırlı olması veya bilgisayarların yetersizliği, öğrencilerin çevrimiçi kaynaklardan yararlanmalarını ve projelerini etkili bir şekilde sunmalarını engelleyebilir.

Okulların bu tür donanımlara erişimini artırmak için, eğitim bütçelerinin uygun şekilde planlanması, yerel işletmeler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirlikleri yapılması ve teknolojik altyapının güçlendirilmesi gibi adımlar atılabilir.

Desmond, D., Grieshop, J., & Subramaniam, A. (2004) çalışmasında, okul bahçelerinin eğitimde kullanımına odaklanılmıştır. Araştırmacılar, bahçe tabanlı öğrenmenin öğrencilerin bilimsel bilgi ve becerilerini, çevresel farkındalıklarını ve beslenme alışkanlıklarını geliştirebileceğini belirtmişlerdir. Ana bulgular şunlardır:

Öğrenme Araçları ve Malzemeleri: Araştırma, uygun bahçe araçları ve malzemelerinin sağlanmasının, öğrencilerin bahçe tabanlı öğrenme deneyimlerini zenginleştirebileceğini vurgulamıştır. Bu, öğrencilere pratik beceriler kazandırabilir ve öğrenmeyi daha etkileşimli hale getirebilir.

Eğitim Programları: Okul bahçelerinin, öğrencilere bilimsel kavramları ve çevresel sorunları anlamaları için gerçek dünya bağlamı sağladığı belirtilmiştir. Bahçe tabanlı eğitim programları, öğrencilerin bilgiyi pratik uygulamalarla pekiştirmelerine yardımcı olabilir.

Beslenme Bilinci: Araştırmacılar, okul bahçelerinin öğrencilere sağlıklı beslenme alışkanlıkları kazandırabileceğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin kendi yetiştirdikleri sebzeleri yemeleri, beslenme bilincini artırabilir ve sağlıklı beslenme alışkanlıklarını teşvik edebilir.

Çevresel Farkındalık: Okul bahçeleri, öğrencilere çevresel sorunlar hakkında farkındalık kazandırabilir ve sürdürülebilir yaşam tarzlarını teşvik edebilir. Bahçe tabanlı öğrenme, öğrencilerin doğaya olan bağlılıklarını ve çevreyi koruma konusundaki sorumluluklarını artırabilir.

Okulun donanımından kaynaklanan engeller, öğretmenlerin sınıf dışı öğrenme ortamlarını etkili bir şekilde kullanmalarını engelleyebilecek faktörler olarak değerlendirilebilir. Bu engeller, örneğin teknolojik araçların yetersizliği, fiziksel alanın kısıtlı olması veya gerekli materyallerin eksikliği şeklinde ortaya çıkabilir (Güngör, 2022).

Güngör'ün (2022) araştırmasına göre, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin sınıf dışı öğrenme ortamlarını etkili bir şekilde kullanmalarını engelleyen faktörler arasında okulun donanımsal yetersizlikleri önemli bir yer tutmaktadır. Öğretmenler, teknolojik araçların yetersizliği, fiziksel alanın kısıtlı olması ve gerekli öğretim materyallerinin eksikliği

gibi donanımsal sorunların, öğrencilerin sınıf dışı öğrenme deneyimlerini olumsuz etkilediğini belirtmektedirler. Bu durum, öğretmenlerin sınıf dışı öğrenme faaliyetlerini planlama ve uygulama süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları artırmakta ve öğrencilerin öğrenme potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmelerini engellemektedir.

Desmond, Grieshop ve Subramaniam'ın çalışması, okul bahçelerinin eğitimde kullanımının öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirebileceğini ve çeşitli beceri ve bilgilerin geliştirilmesine katkıda bulunabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, bahçe tabanlı öğrenme programlarının başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için uygun araçların ve malzemelerin sağlanması önemlidir.

Graham, H., Beall, D. L., Lussier, M., McLaughlin, P., & Zidenberg-Cherr, S. (2005) çalışmasında, okul bahçe programlarının uygulanmasında karşılaşılan zorluklara odaklanılmıştır. Araştırmacılar, bu programların öğrencilerin beslenme bilincini ve çevresel farkındalığını artırma potansiyeline sahip olduğunu belirtmişlerdir. Ancak, programların etkinliği üzerinde etkili olan bazı zorluklar tespit edilmiştir:

Finansal Kaynaklar: Araştırma, okul bahçe programlarının başarılı bir şekilde yürütülmesi için yeterli finansal kaynağa ihtiyaç duyulduğunu vurgulamıştır. Finansman eksikliği, programların sürdürülebilirliğini ve gelişimini olumsuz etkileyebilir.

Bahçe Bakım Ekipmanları: Okul bahçelerinin bakımı ve yönetimi için gerekli olan araç ve ekipmanların eksikliği, programların etkinliğini azaltabilir. Uygun ekipmanların sağlanması, bahçenin düzenli bakımını ve öğrencilerin bahçe tabanlı öğrenme faaliyetlerine katılımını kolaylaştırır.

Eğitim ve Destek: Araştırmacılar, öğretmenlerin ve okul personelinin bahçe tabanlı öğrenme konusunda yeterli eğitim ve desteğe sahip olmalarının önemini vurgulamışlardır. Bu, programların etkin bir şekilde planlanması ve yürütülmesine yardımcı olabilir.

Zaman ve İş Gücü: Okul bahçe programlarının başarılı bir şekilde yürütülmesi, zaman ve iş gücü gerektirir. Öğretmenlerin ve gönüllülerin zaman ayırması ve bahçe bakımı için çaba göstermesi gerekmektedir.

Graham, Beall, Lussier, McLaughlin ve Zidenberg-Cherr'in çalışması, okul bahçe programlarının uygulanmasında karşılaşılan zorlukları ve bu zorlukların programların etkinliği üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır. Araştırma, programların başarılı bir şekilde yürütülmesi için finansal kaynakların, bahçe bakım ekipmanlarının, eğitim ve desteğin ve yeterli zaman ve iş gücünün sağlanmasının önemini vurgulamaktadır.

Okulun donanımından kaynaklanan engeller bağlamında, araştırma sonuçları eko-okul programının uygulanmadığı okullarda öğrencilerin sürdürülebilirlik bilinci kavramını daha

çok internetten öğrendiklerini göstermektedir. Bu durum, sertifikasız okulların donanımsal yetersizliklerinin öğrencilerin sürdürülebilirlik bilinci kavramını okul ortamında yeterince öğrenmelerini engelleyebileceğine işaret etmektedir. Öte yandan, eko-okul ve yeşil bayraklı eko-okullarda öğrencilerin bu kavramı daha çok okuldan öğrendikleri belirtilmiştir, bu da bu tür okulların sürdürülebilirlik bilinci konusunda daha donanımlı olduğunu ve öğrencilere bu konuda daha fazla fırsat sunduğunu göstermektedir (Yüksel, 2019).

Ozer, (2007) çalışmasında, okul bahçelerinin gençlerin sağlığı ve refahı üzerindeki etkilerine odaklanılmıştır. Araştırma, bu tür bahçelerin öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve sosyal sağlıklarını olumlu yönde etkileyebileceğini göstermiştir. Ana bulgular şunlardır:

Fiziksel Sağlık: Okul bahçeleri, öğrencilere fiziksel aktivite yapma fırsatı sunar ve bu da onların fiziksel sağlığını iyileştirebilir. Bahçe çalışmaları, öğrencilerin egzersiz yapmalarını ve sağlıklı beslenme alışkanlıkları geliştirmelerini teşvik edebilir.

Zihinsel Sağlık: Araştırma, okul bahçelerinin öğrencilerin stres ve kaygı seviyelerini azaltabileceğini ve zihinsel sağlıklarını iyileştirebileceğini göstermiştir. Bahçe çalışmaları, öğrencilere doğayla etkileşim kurma ve rahatlama fırsatı sunar.

Sosyal Sağlık: Okul bahçeleri, öğrenciler arasında işbirliği ve takım çalışması becerilerini geliştirebilir. Bahçe projeleri, öğrencilere sorumluluk alma ve toplulukla etkileşim kurma fırsatları sunar.

Eğitim ve Rehberlik: Araştırmacılar, bahçe araçları ve malzemelerinin sağlanmasının yanı sıra, öğrencilere uygun eğitim ve rehberlik sağlamanın da önemli olduğunu vurgulamışlardır. Öğretmenlerin ve yetişkin gönüllülerin rehberliği, öğrencilerin bahçe tabanlı öğrenme deneyimlerini zenginleştirebilir.

Ozer, (2007)'in çalışması, okul bahçelerinin gençlerin sağlığı ve refahı üzerinde olumlu etkileri olabileceğini göstermektedir. Araştırma, bu tür bahçelerin başarılı bir şekilde yürütülmesi için gerekli olan kaynakların ve desteklerin sağlanmasının önemini vurgulamaktadır.

Skelly, & Bradley, (2007) çalışmasında, okul bahçe programlarının çocukların beslenme alışkanlıkları üzerindeki etkilerine odaklanılmıştır. Araştırmacılar, bu tür programların çocukların meyve ve sebze tüketimini artırabileceğini ve beslenme bilincini geliştirebileceğini belirtmişlerdir. Ana bulgular şunlardır:

Beslenme Eğitimi: Okul bahçe programları, çocuklara meyve ve sebzelerin önemi ve sağlıklı beslenme konusunda pratik eğitim sağlar. Bu, çocukların beslenme bilincini artırabilir ve sağlıklı beslenme alışkanlıkları geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Meyve ve Sebze Tüketimi: Araştırma, okul bahçe programlarına katılan çocukların, programlara katılmayanlara göre daha fazla meyve ve sebze tükettiklerini göstermiştir. Bahçe çalışmaları, çocukların meyve ve sebzeleri deneyimlemelerini ve bunlara olan ilgilerini artırabilir.

Davranış Değişikliği: Okul bahçe programları, çocukların beslenme alışkanlıklarında uzun vadeli değişiklikler yapmalarına yardımcı olabilir. Programlar, çocuklara sağlıklı beslenmenin önemini anlatır ve onları sağlıklı gıdaları seçmeye teşvik eder.

Kaynakların Sağlanması: Araştırmacılar, okul bahçe programlarının başarısı için gerekli olan kaynakların sağlanmasının önemine dikkat çekmiştir. Bu, bahçe araçları, malzemeler, eğitim ve finansal destek gibi kaynakları içerebilir.

Skelly ve Bradley'nin çalışması, okul bahçe programlarının çocukların beslenme alışkanlıkları üzerinde olumlu etkileri olabileceğini göstermektedir. Araştırma, programların etkin bir şekilde yürütülmesi ve sürdürülebilirliği için gerekli olan kaynakların sağlanmasının önemini vurgulamaktadır.

Eko-girişimin Yürütücülerinin Süreçteki Konu Hakimiyeti

Eko-girişim projelerinin başarılı bir şekilde yürütülmesi, projeyi yöneten öğretmenlerin ve diğer yürütücülerin konu hakkında yeterli bilgi ve deneyime sahip olmalarını gerektirir. Boeve-de Pauw ve Van Petegem (2013) tarafından yapılan bir çalışmada, öğretmenlerin çevre eğitimi ve sürdürülebilirlik konularındaki bilgi düzeylerinin, öğrencilere bu konularda etkili bir eğitim verebilmeleri için önemli olduğu vurgulanmıştır.

Öğretmenlerin ve diğer yürütücülerin konu hakkındaki bilgi eksiklikleri, projelerin hedeflerine ulaşmasını engelleyebilir. Bu nedenle, eko-girişim projelerini yürütecek öğretmenlerin ve diğer yürütücülerin, çevre bilimi, sürdürülebilirlik, girişimcilik ve proje yönetimi gibi konularda eğitim alması ve bu konularda güncel bilgilere sahip olması önemlidir.

Ayrıca, öğretmenlerin ve diğer yürütücülerin, projeleri planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde etkili stratejiler geliştirebilmeleri için sürekli profesyonel gelişim fırsatlarından yararlanmaları teşvik edilmelidir.

Rickinson, Lundholm, & Hopwood, (2009) çalışmasında, öğretmenlerin çevre eğitimi konusundaki bilgi ve anlayışlarının önemine odaklanılmıştır. Araştırmacılar, öğretmenlerin çevresel konularda yeterli bilgiye sahip olmalarının, öğrencilere bu konularda etkili bir eğitim verebilmeleri için kritik olduğunu belirtmişlerdir. Ana bulgular şunlardır:

Öğretmenlerin Bilgi Düzeyi: Araştırma, öğretmenlerin çevre eğitimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmalarının, öğrencilere bu konuda etkili bir eğitim verebilmeleri için önemli olduğunu vurgulamıştır. Öğretmenlerin çevresel konularda derinlemesine bir anlayışa sahip olmaları, öğrencilere bu konularda kapsamlı ve anlamlı bir eğitim sunmalarına olanak tanır.

Eğitim Programları: Araştırmacılar, öğretmenlerin çevre eğitimi konusunda yeterli bilgi ve becerilere sahip olmaları için, bu konuda etkili eğitim programlarının geliştirilmesi ve uygulanmasının önemini vurgulamışlardır. Bu programlar, öğretmenlerin çevresel konularda güncel bilgilerle donatılmasına ve öğretim metodolojilerinde uzmanlaşmasına yardımcı olabilir.

Öğrenci Etkileşimi: Araştırma, öğretmenlerin çevre eğitimi konusundaki bilgi ve anlayışlarının, öğrencilerle etkileşimlerini ve öğrencilerin bu konularda öğrenme süreçlerini nasıl etkilediğine dikkat çekmiştir. Öğretmenlerin bu konularda güçlü bir bilgi temeline sahip olmaları, öğrencilerin çevresel konuları daha derinlemesine anlamalarına ve bu konularda kritik düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Çevresel Farkındalık ve Tutumlar: Araştırmacılar, öğretmenlerin çevre eğitimi konusundaki bilgi ve anlayışlarının, öğrencilerin çevresel farkındalıklarını ve tutumlarını olumlu yönde etkileyebileceğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu konulardaki tutumları ve yaklaşımları, öğrencilerin çevreye karşı sorumlu davranışlar geliştirmelerine ilham verebilir.

Okul dışı eğitim, öğrenme-öğretme sürecini dört duvar arasının ötesine taşıyan, öğrencilerin çok yönlü gelişimlerine katkıda bulunan ve süreci daha etkin bir hale getiren bir yaklaşımdır (Fiskum & Jacobsen, 2012). Bu eğitim biçimi, öğrencilerin disiplinler arası bilgi aktarımını sağlayarak, derse yönelik dikkat, ilgi, motivasyon ve istekliliklerini arttırmakta; aynı zamanda sosyal becerilerini geliştirmekte ve kalıcı öğrenmeleri desteklemektedir (Bozpolat & Alem, 2022). James ve Williams (2017) tarafından yapılan bir çalışmada, okul dışı eğitim sayesinde öğrencilerin üst düzey kavramları daha kolay öğrendikleri, öğrenmeye yönelik istekliliklerinin arttığı ve karşılaştıkları zorlukları çözerken işbirliği yapma, sorumluluk alma ve bağımsızlık duygularının geliştiği belirtilmiştir. Benzer şekilde, Gustafsson, Szczepanski, Nelson ve Gustafsson (2012) tarafından yapılan bir çalışmada, bazı psikolojik sağlık problemleri olan çocuklarla çalışılan okul dışı eğitim etkinliklerinde öğrencilerin ruhsal durumlarında ve yaşadıkları psikolojik problemlerde bir azalma olduğu tespit edilmiştir.

Okul dışı eğitim ile ilgili öğretmenlerin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme yeterliklerinin geliştirilmesi, bu eğitim sürecinin etkinliğini artıracaktır. Agostini, Minelli ve Mandolesi (2018) tarafından yapılan bir çalışmada, okul dışı eğitim ile ilgili eğitim almış

öğretmenlerin, almayan öğretmenlere göre okul dışı ortamlarda ders işlerken öğrencilerin gelişim alanlarına daha fazla hitap eden etkinlikler tasarladıkları ve bu ortamları daha eğitsel ve gelişimsel bir alan olarak algıladıkları belirlenmiştir. Bu nedenle, öğretmenlerin hizmet içi eğitimler aracılığıyla okul dışı eğitim ile ilgili bilgi ve becerilerinin artırılması önemlidir (Palavan, Çiçek & Atabay, 2016).

Okul dışı eğitim, öğrencilerin bütünsel gelişimine katkıda bulunan ve öğrenme süreçlerini zenginleştiren bir yaklaşımdır. Öğretmenlerin bu alandaki yeterliklerinin geliştirilmesi, okul dışı eğitim süreçlerinin daha etkin bir şekilde planlanmasına, uygulanmasına ve değerlendirilmesine olanak tanıyacaktır.

Rickinson, Lundholm ve Hopwood'un çalışması, öğretmenlerin çevre eğitimi konusundaki bilgi ve anlayışlarının, öğrencilere etkili bir çevre eğitimi verebilmeleri için kritik öneme sahip olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin bu konudaki eğitimlerinin güçlendirilmesi, öğrencilere kaliteli ve etkili bir çevre eğitimi sunmalarına yardımcı olabilir.

McKeown, R., & Hopkins, C. (2003) çalışmasında, sürdürülebilir kalkınma eğitiminin önemine odaklanılmıştır. Araştırmacılar, öğretmenlerin sürdürülebilirlik konularında yeterli eğitim almasının, öğrencilere bu konuları etkili bir şekilde öğretebilmeleri için gerekliliğine dikkat çekmişlerdir. Ana bulgular şunlardır:

Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi: Araştırma, sürdürülebilir kalkınma eğitiminin, öğrencilere çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik konularında bilgi ve farkındalık kazandırmanın yanı sıra, sürdürülebilir yaşam tarzlarına yönelik beceriler ve tutumlar geliştirmelerine yardımcı olabileceğini vurgulamıştır.

Öğretmen Eğitimi: Araştırmacılar, öğretmenlerin sürdürülebilir kalkınma konularında etkili eğitim verebilmeleri için bu konuda yeterli bilgi ve becerilere sahip olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen eğitim programlarının, sürdürülebilirlik konularını kapsamlı bir şekilde ele alması ve öğretmenlere bu konularda derinlemesine bir anlayış kazandırması önemlidir.

Eğitim Materyalleri ve Kaynaklar: Araştırma, sürdürülebilir kalkınma eğitiminin etkili bir şekilde yürütülmesi için uygun eğitim materyalleri ve kaynakların sağlanmasının önemine dikkat çekmiştir. Öğretmenlerin, sürdürülebilirlik konularını öğretirken kullanabilecekleri güncel ve doğru bilgilere erişimleri olmalıdır.

Öğrenci Katılımı: Araştırmacılar, sürdürülebilir kalkınma eğitiminin, öğrencilerin aktif katılımını ve katılımcı öğrenme yöntemlerini teşvik etmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bu,

öğrencilerin sürdürülebilirlik konularını daha iyi anlamalarına ve bu konularda eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

McKeown ve Hopkins'in çalışması, sürdürülebilir kalkınma eğitiminin önemini ve öğretmenlerin bu konudaki eğitimlerinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Araştırma, öğretmenlerin sürdürülebilirlik konularında yeterli bilgi ve becerilere sahip olmalarının, öğrencilere bu konuları etkili bir şekilde öğretebilmeleri için kritik öneme sahip olduğunu göstermektedir.

Tilbury, D. (1995) çalışmasında, öğretmenlerin çevre eğitimi konusundaki yeterliliklerinin önemine odaklanılmıştır. Araştırmacılar, öğretmenlerin çevre eğitimi konusunda yeterli bilgi ve becerilere sahip olmalarının, öğrencilere bu konuda kaliteli bir eğitim sunmalarına olanak tanıdığını belirtmişlerdir. Ana bulgular şunlardır:

Öğretmen Yeterlilikleri: Araştırma, çevre eğitimi konusunda yeterli bilgi ve becerilere sahip öğretmenlerin, öğrencilere daha etkili ve anlamlı bir eğitim sunabileceğini vurgulamıştır. Öğretmenlerin çevresel konularda güncel bilgilere sahip olmaları ve çevre eğitimi yöntemlerinde uzmanlaşmaları önemlidir.

Eğitim Programları: Araştırmacılar, öğretmen eğitim programlarının, çevre eğitimi konusunda kapsamlı bir eğitim sağlaması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu programlar, öğretmenlere çevre eğitimi konusunda derinlemesine bir anlayış kazandırmalı ve onlara bu konuda öğretim stratejileri ve teknikleri sunmalıdır.

Öğrenci Katılımı: Araştırma, çevre eğitimi konusunda yeterli yeterliliklere sahip öğretmenlerin, öğrencilerin aktif katılımını ve katılımcı öğrenme yöntemlerini teşvik edebileceğini göstermiştir. Bu, öğrencilerin çevresel konuları daha iyi anlamalarına ve bu konularda eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Çevresel Farkındalık ve Tutumlar: Araştırmacılar, öğretmenlerin çevre eğitimi konusundaki yeterliliklerinin, öğrencilerin çevresel farkındalıklarını ve tutumlarını olumlu yönde etkileyebileceğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki tutumları ve yaklaşımları, öğrencilerin çevreye karşı sorumlu davranışlar geliştirmelerine ilham verebilir.

Tilbury'nin çalışması, öğretmenlerin çevre eğitimi konusundaki yeterliliklerinin, öğrencilere kaliteli ve etkili bir çevre eğitimi sunmaları için kritik öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerin bu konudaki eğitimlerinin güçlendirilmesi ve desteklenmesi, çevre eğitiminin başarısını artırabilir.

Summers, Childs, & Corney, (2005) çalışmasında, öğretmenlerin bilim ve çevre eğitimi konularındaki anlayışlarının derinliğini incelemiştir. Araştırmacılar, öğretmenlerin bu

konulardaki bilgi düzeylerinin, öğrencilere bilimsel ve çevresel konseptleri etkili bir şekilde öğretebilmeleri için önemli olduğunu göstermiştir. Ana bulgular şunlardır:

Öğretmen Bilgisi: Araştırma, öğretmenlerin bilim ve çevre eğitimi konularında derinlemesine bir anlayışa sahip olmalarının, öğrencilere bu konularda etkili bir eğitim sunmalarına olanak tanıdığını vurgulamıştır. Öğretmenlerin bu konularda yeterli bilgiye sahip olmaları, öğrencilere kapsamlı ve anlamlı bir eğitim sunmalarına yardımcı olabilir.

Eğitim Programları: Araştırmacılar, öğretmen eğitim programlarının, bilim ve çevre eğitimi konularında kapsamlı bir eğitim sağlaması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu programlar, öğretmenlere bu konularda derinlemesine bir anlayış kazandırmalı ve onlara etkili öğretim stratejileri ve teknikleri sunmalıdır.

Öğrenci Etkileşimi: Araştırma, öğretmenlerin bilim ve çevre eğitimi konularındaki anlayışlarının, öğrencilerle etkileşimlerini ve öğrencilerin bu konulardaki öğrenme süreçlerini nasıl etkilediğine dikkat çekmiştir. Öğretmenlerin bu konularda güçlü bir bilgi temeline sahip olmaları, öğrencilerin bilimsel ve çevresel konseptleri daha iyi anlamalarına ve bu konularda eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Öğretmen Gelişimi: Araştırmacılar, öğretmenlerin bilim ve çevre eğitimi konularındaki anlayışlarını sürekli olarak geliştirmelerinin önemini vurgulamışlardır. Bu, profesyonel gelişim fırsatları, mesleki eğitimler ve sürekli öğrenme yoluyla sağlanabilir.

Summers, Childs ve Corney'nin çalışması, öğretmenlerin bilim ve çevre eğitimi konularındaki anlayışlarının derinliğinin, öğrencilere bu konularda etkili bir eğitim sunmaları için önemli olduğunu göstermektedir. Araştırma, öğretmenlerin bu konulardaki eğitimlerinin güçlendirilmesinin ve desteklenmesinin, öğrencilere kaliteli ve etkili bir eğitim sunmalarına yardımcı olabileceğini vurgulamaktadır.

Çalışmaları Yürütmek İçin Gereken Finansal Destek Yetersizliği

Eko-girişim projelerinin uygulanması ve sürdürülebilirliği, finansal kaynaklara bağlıdır. Schaltegger ve Wagner (2011) tarafından yapılan bir çalışmada, sürdürülebilir girişimlerin başarısı için finansal desteğin kritik öneme sahip olduğu vurgulanmıştır. Okullarda gerçekleştirilen eko-girişim etkinlikleri, malzeme alımı, ekipman temini, eğitim materyalleri ve diğer gereksinimler için finansal kaynak gerektirir.

Finansal destek yetersizliği, projelerin kapsamını daraltabilir, kalitesini düşürebilir ve hedeflenen çevresel ve eğitimsel etkilerin elde edilmesini engelleyebilir. Bu nedenle, okulların ve eğitim kurumlarının, eko-girişim projeleri için yeterli bütçe ayırması ve dış finansman kaynaklarına başvurması önemlidir.

Ayrıca, hükümetler, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör işbirlikleri aracılığıyla eko-girişim projelerine destek sağlanması, bu tür etkinliklerin sürdürülebilirliğini ve etkinliğini artırabilir.

Ortaya Konan Ürünün Pazarlanmasında Çıkabilecek Engeller

Eko-girişim projeleri sonucunda üretilen ürünlerin pazarlanması, projenin sürdürülebilirliği ve başarısı açısından kritik bir aşamadır. Cohen ve Winn (2007) tarafından yapılan bir çalışmada, çevresel sürdürülebilirlik odaklı girişimlerin pazarlama sürecinde karşılaştığı zorluklar incelenmiştir. Bu zorluklar arasında yasal düzenlemeler, pazarın talep yapısının anlaşılması ve tüketici bilincinin artırılması gibi konular yer alır.

Yasal kısıtlamalar, özellikle çevre dostu ürünlerin standardizasyonu ve sertifikasyonu konusunda girişimcileri zorlayabilir. Ürünlerin çevresel standartlara uygunluğunu kanıtlama ve bu standartlara uygun sertifikalar almak zaman alıcı ve maliyetli olabilir.

Pazar erişimi, ürünün hedef kitlesine ulaşmasını sağlamak için önemlidir. Eko-girişim ürünlerinin potansiyel alıcılarına ulaşması için etkili bir dağıtım ve satış stratejisi geliştirilmesi gerekmektedir. Bu süreç, pazar araştırması, hedef kitle analizi ve pazarlama kanallarının belirlenmesini içerir.

Tüketici bilinci, çevre dostu ürünlerin benimsenmesi ve tercih edilmesi açısından önem taşır. Tüketicilerin çevresel sorunlara duyarlılığını artırmak ve bu ürünlerin faydalarını anlatmak için eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılması gerekmektedir.

Bu engellerin üstesinden gelmek için eko-girişimcilerin, pazarlama stratejilerini dikkatlice planlamaları ve gerekli yasal düzenlemelere uyum sağlamaları, etkili pazarlama ve dağıtım kanalları kurmaları ve tüketici bilincini artırmaya yönelik çalışmalar yapmaları önerilmektedir.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama teknikleri ve verilerin analiz yöntemleri ele alınmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, "Sosyal Bilgiler Öğretimi Bağlamında Okul Bahçe ve Alanlarının Eko-girişim Etkinliklerinde Kullanımı" konusunu incelemek amacıyla nitel araştırma modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, konu ve problemlere açıklayıcı bir yaklaşım sunar ve incelenen olaylar kendi içinde ve insanlar tarafından yüklenen anlamlara göre yorumlanır (Altunışık vd., 2010). Bu araştırma sürecinde, öğretmen ve öğrencilerin deneyimleri, görüşleri ve eko-girişim etkinliklerine katılımları incelenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Mersin ili Gülnar ilçesinde resmi ve özel ortaokullarda görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem, kolay ulaşılabilirlik esasına dayanarak belirlenen ve eko-girişim etkinliklerine katılmış olan 16 sosyal bilgiler öğretmeni ve 68 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, sınıf öğretmeni ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin eko-girişim etkinliklerine ilişkin görüşlerini toplamak amacıyla açık uçlu soru formları kullanılmıştır. Soru formları, konu ile ilgili literatür incelenerek ve uzman görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Ayrıca, etkinlikler sırasında gözlem yapmak ve detaylı bilgi toplamak amacıyla gözlem formu da kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Toplanan veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmenlerden elde edilen açık uçlu yanıtlar incelenerek, temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Bulgular, temalar altında yüzde ve frekanslarla ifade edilerek sunulmuştur. Analiz sonuçları, araştırma sorularına göre yorumlanmış ve tartışılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR

Araştırmanın Bulgular bölümünde araştırmaya katılan Sınıf öğretmenlerine ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Nitel araştırma yöntemi olan açık uçlu soru formu tekniği kullanılarak sorulara verilen cevaplara ait bulgular analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara ait görüşler, doğrudan alıntılar şeklinde araştırmaya eklenmiş ve çift tırnak içerisinde italik yazı stili kullanılarak çalışmaya eklenmiştir.

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Öğretmenlere yöneltilen; “*Eko-girişim hakkında düşünceleriniz nelerdir?*” sorusunun ortaya çıkardığı Öğretmen görüşleri eko-girişim kavramının Ekoloji kavramı ile eş anlamlı olarak anlaşıldığı gözlemlenmektedir. Ekolojinin bir bilim dalı olarak sürdürülebilir geleceğin ötesinde; ekip-dikme faaliyetleri, çevre koruması ve çevre duyarlılığı olarak algılandığı katılımcıların açıklamalarına yansımaktadır. Sorulan soruya öğretmenlerin verdiği cevaplar doğrultusunda; *Eko-girişim hakkında bilgim var, eko-girişim hakkında bilgim yok, Ekoloji, Ekip-dikme faaliyeti, Çevreyi koruma temaları* hazırlanmıştır. Temalar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1 *Eko-girişim hakkında düşünceleriniz nelerdir? Sorusuna öğretmenlerin cevapları*

Tema	f	%
Eko-girişim hakkında bilgim var	23	27,38
Eko-girişim hakkında bilgim yok	13	15,48
Ekoloji	21	25
Ekip-dikme faaliyeti	6	7,14
Çevreyi koruma	21	25
Toplam	84	100

4.1.1. Eko-girişim hakkında bilgim var temasına öğretmenler;

SBÖ1-Uygulanabilirse çok başarılı olunacağını düşünüyorum, SBÖ4-Doğal kaynaklar kullanılarak çevreci ürünler geliştirmektir, SÖ4-Evet. Kişi olarak sorumluluklarımızı yerine getirmek açısından önemli olduğunu düşünüyorum, SBÖ5-Evet. Çevreyi koruma, tüketimi azaltma, SÖ5-Evet. Çevreye duyarlılık dikkate alma, SÖ7-Fikrim yok, SBÖ9-İnsan ihtiyaçları sınırsız, kaynaklar ise sınırlıdır. Eko-girişim sayesinde kıt kaynakların doğru ve verimli kullanılması sağlanır. İstihdam alanı yaratılır, SBÖ11-Evet. Öğrenciler motive edilmeli bu konuda, SÖ14-Yetenek isteyen doğal ortam çalışmaları, SÖ20-Girişim olması öğrencinin kendini kişisel olarak geliştirmesini de etkiler, SÖ21-Çevre bilimi

olarak biliyorum, SÖ27-Ekoloji ve girişimin birleşmesi işle öğrencinin çevre bilincinin artırılması çalışması, SÖ29-Biliyorum. Önemli bir alan, SÖ32-Evet. Çok önemli bir konu, SÖ36-Ekolojik ortam ama girişim konusuyla birleştirilmesi değişik olmuş, SÖ43-Evet. Hem yeşil alanları hem de hayvanları içine alan bir kavram, SÖ47-Biliyorum. Pratiğe dökülmeyen her çalışma yüzeysel kalıyor bu kavramda içi doldurulması gereken bir konu, SÖ48-Ekolojik atılabilirlik, SÖ49-Bütün olarak doğal ortamdaki etkinlikleri içeren yeni bir kavram sanırım, SÖ50-Doğal ortam çalışmaları, SÖ51-Yeşil alanların uzun vade de korunarak gelecek nesillere aktarılmasını amaçlayan çalışmalar yapılmasını içeren bir bilim kolu, SÖ56-Yeşil alanları koruyarak yapılan yeşil ekonomi gibi bir alan, SÖ68-eko-girişim ekonomik üretim ve çevre dostu bir kavram olarak tanımlanabilir insanlara fayda sağlayan bundan çıkarı olmayan üretim.

4.1.2. Eko-girişim hakkında bilginin yok teması öğretmenler;

SBÖ3-Herhangi bir bilgi sahibi değilim, SÖ11-Çok bilgin yok, SÖ12-En ekonomik şekilde herhangi bir işe ve alana girişmek demektir, SÖ22-Çok Fazla bilgin yok geleceğe yeşil alanlar bırakılması, SÖ24-Fikrim yok, SÖ26-Çok fazla bilgin yok, SÖ33-Ekolojiyi biliyorum ama eko-girişime hakim değilim, SÖ35-Bilgin yok yeni bir alan, SÖ38-Çok fazla bilgin yok, SÖ41-Çok fikrim yok, SÖ45-Dönem dönem abartılan ama içi doldurulmayan kavramlardan birisi sanırım, SÖ57-Yeni bir alan fazla bilgi sahibi değilim, SÖ61-Hayır bilgin yok.

4.1.3. Ekoloji temasına öğretmenler;

SÖ1-Sanayileşmenin yanında yeşilleşmenin de önemli olduğunu farkındalığını artırılmasını öğrenebilir, SBÖ7-eko-girişim, yenilikçi bir anlayışla çevreye en az zararı verecek ürün veya servis hizmeti sağlamaktır. Olumlu yansıtacağını düşünüyorum, SÖ8-Ekolojik sistemde gelişmeler, SÖ9-Doğal ortam olarak biliyorum, SÖ10-Çevreye zarar vermeden üretim yapmak ve para kazanarak başarı duygusunu tatmak, SBÖ12-Yeşil alanların korunması ve küresel ısınmayı engelleme, SBÖ13-Ekolojinin korunması, SÖ16-Ekolojinin bir kolu, SÖ18-Çevre eğitimi, Ekolojinin korunması, SÖ23-Ekoloji, SÖ25-Küresel ısınmanın hızlanması ile beraber doğal çevrenin önemi anlaşıldı bu ekoloji ile ilgili çalışmalar daha çok duyulmaya başlandı, SÖ28-Köyde görev yaparken ekolojik çalışmalar daha önemli gibiydi şehirlerde bu çalışmalar az, SÖ31-Ekolojik sistemi anlayan birey daha duyarlı olacaktır, SÖ37-Doğal çevre bilimi, SÖ39-Yeşil alanların korunması, SÖ42-Ekoloji, SÖ52-Ekoloji, SÖ59-Ekoloji, yaşanan bütün alanları kapsayan bir kavram, SÖ60-Yeşil

alanlar, Ekolojinin bir dalı, SÖ62-Ekoloji ama Girişimle aralarındaki ilişkiyi bilmiyorum, SÖ65-Geri dönüşümü de içine alan Ekolojinin korumasının öğrenilmesi.

4.1.4. Ekip-dikme faaliyeti temasına öğretmenler;

SÖ3-Pup Karacadağ ilkokulundayken, bahçemizde zeytin ağaçları vardı. Öğrenci ve velileri de dahil ederek, zeytin toplayıp zeytinyağı elde ediyorduk. Hem okulumuza katkı, hem de öğrenci ve velileri dahil ederek okulu her yönüyle sahiplenip katkı sunma konusunda hatta ve hatta üretimin, emeğin, alın terinin karşılığın, sabrın yaşayarak öğrenilmesi gerçekleşmektedir, SBÖ14-Her okulda aynı uygulamayı yapılması şartlara bağlıdır ama genelde köy ve mezra alanlarında okullarda bu tür etkinliklerin yapıldığına şahit oldum öğrenciler ekip çalışmasına ve doğanın ihtiyaçlarını gözlem ve tecrübeleriyle kendini gelişmesine imkan tanıyacaktı, SÖ14-Yetenek isteyen doğal ortam çalışmaları, SBÖ16-Her okulda aynı uygulamayı yapılması şartlara bağlıdır ama genelde köy ve mezra alanlarında okullarda bu tür etkinliklerin yapıldığına şahit oldum öğrenciler ekip çalışmasına ve doğanın ihtiyaçlarını gözlem ve tecrübeleriyle kendini gelişmesine imkan tanıyacaktı. SÖ55-Ekolojik ortamda organik üretim yapılması, SÖ67-Kar amacı gütmeyen topluma fayda veren katma girişimidir.

4.1.5. Çevreyi koruma teması hakkında öğretmenler;

SBÖ2-Her tür kademedeki öğrenciler için hali hazırda bulunan yeşil alanların korunması orman yangınları hakkında bilinçlendirme yapılması hatta ayrıca “Orman Bakanlığı” gibi ayrı bir devlet organizasyonunun olması gerekli, SBÖ5-Çevreyi koruma, tüketimi azaltma. SBÖ6-Teknoloji ve bilimsel gelişmeler ilerlerken ve tüketim çağında yaşayan bizlerin her şeyi isteğimiz doğrultusunda kullanırken insan dışında ki tüm canlı ve cansız varlıklarında bu dünyayı ortak kullandığımızı unutmadan hareket etmemiz gerektiğini söyleyebilirim, SBÖ8-Çevre açısından, gerekli olduğunu düşünüyorum. SBÖ10-Her sınıf düzeyinde olmalı çevresine duyarlı bireyler olmaları için bu eğitim verilmeli, SÖ13-Faydalı olabilecek girişimler yapılarak öğrenci bilgisi artırabilir. ö: a)Okul arazilerinin ekilerek okulların maddi ihtiyaçlarının karşılanması sağlanmış olur, b)Okulların devlete olan ödenek yükleri azaltılmış olur, c)öğrenciler sosyal bir kişilik kazanarak çevrenin önemini anlamış olur, SBÖ15-Geri dönüşüm için bir alanda etkili olabilecek çalışmalar, SÖ15-Öğrencilere yeşil çevre duyarlılığını öğretme, SBÖ16-Çok fikrim yok ama yeşil alanların korunmasına yönelik her konu desteklenmeli, SÖ17-Gelecek nesillerin daha yaşanabilir bir ortamda çalışması ve çevrenin korunması için oluşturulan çalışma alanı, SÖ19-Yeni bir alan çevrenin korunması, SÖ30-Ana sınıftan itibaren çevre bilincinin kazanılması önemli, SÖ34-Çevre duyarlılığı, SÖ40-Öğrencinin çevresini anlaması ve gelecekte nasıl bir dünyada yaşamak

istediğini anlaması açısından yeni ve önemli bir bilim dalı, SÖ44-Çevre duyarlılığı oluşturma alanı, SÖ46-Çevrenin korunması, SÖ53-Çevreyi korumaya dönük çalışmalar, SÖ54-Doğal ortamın korunması için öğrencilerde farkındalık oluşturma alanı, SÖ58-Çevre duyarlılığı, SÖ63-Duyarlı olunması gereken doğal alanlar, SÖ64-Kalkınma çalışmalarının çevreye zarar vermeden yapılmasını içeren çalışma alanı, SÖ66-Küçük yaşlardan itibaren çevre korumasının öğrenilmesi.

4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Öğretmenlere yöneltilen; “Öğrencilerin sınıf dışı etkinliklerinde okul bahçesi ve alanlarının verimli kullandığını düşünüyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplar doğrultusunda; “sosyal bilgiler dersinde okul bahçe ve alanlarında yürütülen çalışmalar verimli bulmuyorum,” “Sosyal bilgiler dersinde okul bahçe ve alanlarında yürütülen çalışmalar verimli buluyorum,” “Sosyal bilgiler dersinde okul bahçe ve alanlarının mevcut kullanımı,” “Sınıf dışı alanların yeterli, Sınıf dışı alanların yetersiz,” temaları hazırlanmıştır. Temalar Tablo’2 de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin sınıf dışı etkinliklerinde okul bahçesi ve alanlarının verimli kullandığını düşünüyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin cevapları;

Tema	f	%
Kullanımını Verimli Buluyorum	32	39,51
Kullanımını Verimli Bulmuyorum	15	18,52
Mevcut Kullanım Hakkındaki düşünceleriniz	15	18,52
Alanlar Yeterli	6	7,41
Alanlar Yeterli Değil	13	16,05
Toplam	81	100

4.2.1. Sosyal bilgiler dersinde okul bahçe ve alanlarında yürütülen çalışmalarını verimli buluyorum teması hakkında öğretmenler;

SBÖ1-Evet buluyorum öğrenciler çevre bilinci sahibi oluyor, SBÖ2-Evet. Eğitimin dört duvar dışında da var olduğu gerçeğinin farkına varıyor öğrenciler, SÖ3-Evet. Öğrenciler enerjilerini bu sayede atıyor, SBÖ6-Evet. Sosyal etkileşim, çocuğun kendine duyduğu özgüveninin artması, iletişim becerisinin gelişimi ve duygusal becerilerinin geliştirilmesinde büyük katkısı vardır, SBÖ8-Evet sosyalleşmeleri için önemli, SBÖ9-Evet, Eğitim öğretim alanı sadece sınıf ile sınırlı değil, SÖ9-Evet öğrenciler enerjilerini atabiliyorlar, SÖ10-Verimli ve sosyalleşme anlamında olumlu bir aktive olarak

düşünüyorum, SBÖ13-Evet beceri gelişimi için, SÖ14-Evet. Hafif düzeyde zihinsel engelli öğrencilerimizle benzer aktivite yapmıştık, uzun süre çok verimli bir eğitim öğretim ortamı oluşmasında yararlı oldu, SBÖ15-Evet. Çünkü öğrenci üretimden tüketime olan aşamaları yaparak yaşayarak öğrenir. Diğer bir faydası bir meslek grubu olan çiftçilik ile ilgili empati (bağ) kurarak mesleğe saygı duyar. SÖ17-Ekip dikme gibi faaliyetlerin yapılması öğrencilerin faydasına olabilir. Çevreye doğaya karşı sorumluluklarının bilincine varmalarını sağlayabilir ve üretken olma, emeğe saygı duyma kavramlarını içselleştirebilirler, SÖ19-Evet. Yapararak yaşayarak öğrenmenin aktif olarak kullanımını sağlayacak, öğrenime daha fazla duyu organının kullanımına katkı sağlayacaktır, SÖ20-Evet düşünüyorum, SÖ21-Evet. Öğrenci okulunu daha çok sever. SÖ22-Evet. Doğa sevgisi kazanır SÖ23-Evet, okulu sahiplenme ve bunun sonucu ders motivasyonları gelişir. SÖ24-Evet çünkü birlikte yapılan etkinlikler daha değerli olur, SÖ25-Evet, öğrenme uygulayarak akılda kalır, SÖ27-Evet okulunu sahiplenmesi açısından çok iyi, SÖ28-Düşünüyorum. Çünkü öğrencide tarım bilgisinin oluşmasına sebep olur, SÖ31-Evet. a)ekip biçme işlerinde işlerin zorluğu/kolaylığı b)Ekme ve biçmede bitkilerin gelişimini görmeleri c)Ekme biçme işlerinde elde edilen ürünleri ekonomiye katkısı d)Toplumsal işlerde elbirliği ve yardımlaşmanın faydaları, SÖ34-Evet. Okulun bahçelerinin oyun dışında da kullanılması güzel olabilir, SÖ39-Güzel işler yapılabilir, SÖ42-Evet. Sadece tenneffüs için kullanılmamalı, SÖ46-Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirerek zamanını geçirebilir, SÖ50-Buluyorum, SÖ58-Evet okul için okul bahçeleri çok önemli, SÖ60-Çok güzel projeler yapılabiliyor, SÖ62-Okullar kurulurken düzenlemeler yapılması sağlanırsa verimli çalışmalar yapılır, SÖ65-Verimli olur ve sosyalleşme anlamında olumlu aktivite olarak düşünüyorum, SÖ67-Okul bahçelerinde ekim dikim işleri yapabilmesi verimli olabilir.

4.2.2. Sosyal bilgiler dersinde okul bahçe ve alanlarında yürütülen çalışmaları verimli bulmuyorum temasına öğretmenler;

SBÖ3-Hayır. Daha verimli kullanılabilir, SBÖ4-Hayır bahçeler daha verimli işler için kullanılmalı, SBÖ5-Okul bahçesini öğrenciler ile sadece oyun oynamak için kullanabiliyoruz. Mevsim şartlarından dolayı sonbahar ve kış aylarında da kullanılamadığı için pek verimli kullanılamıyor, SÖ18-Hayır. Çocukların oyun alanına bir şey ekilmemeli. SÖ33-Hayır düşünmüyorum, SÖ35-Okul ve bahçe alanları uzun süreli kullanılmamalı, SÖ38-Bahçede alet-erdevat gerektiren işler yapılamaz, SÖ41-Artık verimli kullanımlar yok, SÖ51-Hayır düşünmüyorum, SÖ52-Eskiden tarım dersleri vardı ağaç yetiştirme aşılama gibi çalışmalar yapılırdı bu şekilde gayet güzel çalışmalar yapılabilirdi, SÖ56-Bahçeler oyun

alanı olarak kalmalı, SÖ59-Verimlilik idarenin uygun planlamasına bağlı, SÖ63-Hayır çok iyi değerlendirilemiyor bazen yapılmak istenen çalışmalar riskli oluyor, SÖ66-Birçok etkenden ötürü verim alınamıyor, SÖ68-Okul bahçe ve alanları teneffüz ve beden eğitimi dersi dışında verimli kullanılmıyor.

4.2.3. Sosyal bilgiler dersinde okul bahçe ve alanlarının mevcut kullanımı temasına öğretmenler;

SÖ4-Hayır, bulmuyorum. Okulum Sosyal Hizmetler İlkokulu. Binanın ilk iki katı bizim, üst iki katı ise İmam Hatip Ortaokulu. Onlar tam gün eğitim yaptığı için, dersleri bitince bizim bahçede vakit geçiriyor, top oynuyor, bisiklet sürüyor. Beden eğitimi derslerimiz devam ve belirli gün ve haftalar provalarımızda rahatsız ediyorlar. Kendi öğretmenleri olmadığımız için yönlendirmelerimize karşı çıkıyorlar. SÖ5-Hayır bahçe daha çok beden eğitimi dersi için kullanılıyor, SBÖ7-Evet. Öğrenci okul aidiyet duygusunu benimser, SBÖ11-Evet. Okul bahçesinde ekim dikim işleri yapması, SÖ13-Evet. Öğrencinin okulu sahiplenmesinde önemli bir etkinlik oluyor. Ağaç dikme, sulama vb. bakımları öğrenciler zevkle yapıyor. SBÖ15-Evet. Çünkü öğrenci üretimden tüketime olan aşamaları yaparak yaşayarak öğrenir. Diğer bir faydası bir meslek grubu olan çiftçilik ile ilgili empati (bağ) kurarak mesleğe saygı duyar. SÖ29-Evet, toprakla üretim bazında, SÖ30-Toprağa temas öğrencilerin üretime yakınlığını artırıyor, SÖ32-Öğrenci tarım kültürünü öğrenmesini sağlar ve çevre dostu bireyler olması açısından gelecekte yeşili koruyan çevreci bireyler olarak yetişir. SÖ40-Okul bahçelerinin toprak kısımları genişletilirse bazı çalışmalar yapılabilir, SÖ43-Yeşil alandan uzaklaşan öğrenciler için güzel çalışmalar yapılabilir, SÖ44-Hayır genelde sportif etkinliklerde kullanıyoruz, SÖ47-Çok amaçlı kullanılmıyor, SÖ54-Beden eğitimi alanı olduğu için çok iyi aktif kullanılmıyor, SÖ55-İklim koşulları bahçe kullanımı belirleyici.

4.2.4. Sınıf dışı alanların yeterli temasına öğretmenler;

SÖ2-Evet. Bahçemiz büyük. Oyun alanı ayrı ve yeşil alanı ayrı. SÖ2-Evet. Bahçemiz büyük. Oyun alanı ayrı ve yeşil alanı ayrı. SÖ7-Evet. Çok geniş bir alanda futbol, voleybol basket sahamız var, SBÖ12-Yeterli buluyorum. Çünkü öğrencinin sosyalleşmesini sağlıyor. SÖ53-Okul bahçelerinde çalışma yapılması çok iyi planlanarak olabilir, SÖ61-Alan düzenlenirse, Öğrencilerin sosyal etkileşim olarak arkadaşları ile birlikte oyun oynaması ve sosyalleşmesi açısından uygun bir ortam sağlanabilir. Bu açıdan okul bahçesinde oyun alanları ve araçları olabilir.

4.2.5. Sınıf dışı alanların yeterli değil temasına öğretmenler;

SÖ1-Verimli değil ve çok dar bir bahçe, SÖ8-Hayır yeterli alan yok, SBÖ10-Hayır bahçedeki donatılar yetersiz, SÖ12-Hayır, dar ve beton durumda, SBÖ14-Bahçe buna uygun olsa iyi olur ama bahçe çok küçük, SBÖ16-Evet buluyorum. Okulumuzun bahçesi buna uygun değil ama zümre zümre kendimize ait ekip dikme yeri belirlense, koruma/gözetme ve bakım çalışmamız açısından daha organize bir şekilde gerçekleştirilebilir, SÖ26-Hayır organize edilmesi çok zor. Bahçeler çok dar, SÖ35-Okul ve bahçe alanları uzun süreli kullanılmamalı, SÖ37-Yeterince yeşil alan yok, SÖ45-Sosyal etkileşim için daha verimli kullanılabilir ancak bahçe yeterli değil, SÖ49-Köy okullarında daha aktif kullanılıyor, daha geniş, SÖ57-Düşünmüyorum toprak alan çok az, SÖ64-Okul bahçelerinde toprak alan az, Projeler okul bahçeleri kullanılarak planlanabilirse verimli olur.

4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Öğretmenlere yöneltilen; “Okul bahçelerinin ekip-dikme gibi küçük çaplı ve diğer öğretim etkinliklerinde planlanabilir mi?” sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplar doğrultusunda; sosyal bilgiler dersinde “okul-bahçe ve alanlarının eko-girişim etkinlikleri için planlanamaz,” sosyal bilgiler dersinde “okul-bahçe ve alanlarının eko-girişim etkinlikleri için planlanabilir,” “Eko-girişim etkinliklerinde uzun vadede çıkabilecek sorunlar çıkar,” “Okul bahçe ve alanların kullanımının sonuçlarını belirleyecek farklı faktörler, temaları hazırlanmıştır. Temalar Tablo’3 de verilmiştir.

Tablo 3 Okul bahçelerinin ekip-dikme gibi küçük çaplı ve diğer öğretim etkinliklerinde planlanabilir mi? Sorusuna öğretmenlerin cevapları

Temalar	f	%
Etkinlikler planlanamaz	18	21,69
Etkinlikleri planlanabilir	33	39,76
Uzun vadede sorunlar çıkar	12	14,46
Sonuçları farklı faktörler etkiler	20	24,10
Toplam	83	100

4.3.2. Sosyal bilgiler dersinde okul-bahçe ve alanlarının eko-girişim etkinlikleri için planlanamaz temasına öğretmenler;

SÖ1- Mevcut okulların buna uygun olduğunu düşünmüyorum, SBÖ1- Beton alan çok fazla, SÖ5-Alan yetersiz, SÖ7-Kış ayları bahçede etkinlik için uygun değil, SBÖ12- İlkokulumuzda 3 ve 4.sınıf öğretmenlerimiz bu konuda kitap okuma saatleri düzenliyor. Bunun dışında çalışmamız, ilkokul olmamız sebebiyle bulunmamaktadır, SÖ13-sınıf dışı etkinliklerde okul bahçesi kullanımının fazla yapıldığını söyleyemem. Müfredattaki her konunun bahçede işlemeye uygun görmüyorum, SÖ13-Pek kullanılmıyor. SÖ18-Dersin adından da anlaşılacağı gibi öğrencinin sosyalleşmesini sağlıyor fakat uygulamak çok zor, SBÖ19-Çok önemli fakat bizim okul bahçelerimiz ihtiyaçları karşılayacak düzeyde değil beton, SÖ25-Öğrencilerin el becerisine ilgisi çok az, SÖ33-Büyük işler için bahçeler uygun değil, SÖ34-Uygun alan yok, SÖ44-Sanmıyorum, SÖ46-Hayır, SÖ51-Hayır riskli, SÖ53-Bahçeler çok da uygun değil, SÖ56-Bahçelerin beton yapısı istenen çalışmaların yapılmasını engelliyor, SÖ68-zor olabilir ama proje şeklinde olsa daha verimli olur.

4.3.2. Sosyal bilgiler dersinde okul-bahçe ve alanlarının eko-girişim etkinlikleri için planlanabilir temasına öğretmenler;

SÖ3-Sosyal bilgiler dersi için açık alan çalışması güzel olur, SBÖ4-Fen bilgisi dersi ile ortak çalışmalar yapılabilir, SÖ6-Ürünlerin korunması sağlanırsa kullanımı daha güzel olur, SBÖ6-Kümes kurulabilir, SÖ8-Eskiden tarım dersleri vardı bu derslerdeki kazanımlar öğrenciye iyi geliyordu, SBÖ9-Beton alan çok ama saksılar hazırlanıp kullanılabilir. SÖ10-Bahçede çeşitli etkinlik yaparak çok rahat kullanılabilir, SÖ11-Eğitim öğretime uygun düzenlenmiş okul bahçesi varsa sınıf dışı eğitim etkili ve verimli olacaktır, SBÖ11-Sokak oyunları ve kuralları öğretilir. SÖ15-Yaşayarak öğrenmek daha etkili, SBÖ16-Yaparak yaşayarak öğrenme, SÖ16-Derslerin bahçede işlenmesi daha etkili olacaktır, SÖ16-Derslerin bahçede işlenmesi daha etkili olacaktır, SÖ20-Müfredata göre kullanılabilir, SÖ23-Evet, SÖ24-Evet örnekleri de var güzel projeler üretilebilir, SÖ26-kısmen katkısı olabilir, SÖ29-öğrencilerin ilgi alanları da gözetilirse faydalı olur, SÖ32-El işi dersleri vardı eskiden öğrenciler için iyi olabilir, SÖ37-Hobi bahçesi gibi alan oluşturulabilir, SÖ39-Olabilir, SÖ40-Öğrenciler tablete çok bağımlı bu çalışmalar güzel olur, SÖ41-Yeni öğrenmeler için kapı aralayabilir, SÖ45-Olabilir ama önlem alınması önemli, SÖ48-Evet iyi olur, SÖ52-Bazı projeler yapılıyor çok başarılı çalışmalar da var, SÖ57-Köy okullarında köy okullarına alan verilebiliyor, değişik bir çalışma olabilir, SÖ59-Olabilir, SÖ60-Köyümüzde okulun bakımı için verilen alana yonca ekmişlerdi öğrencilerinde katıldığı etkinlikler yapılabilir, SÖ61-Evet,

faydalı olabilir. Öğrencinin tarım kültürünü öğrenmesini sağlar ve çevre dostu bireyler olması açısından gelecekte yeşili koruyan çevreci bireyler olarak yetişir, SÖ63-Güzel olur, tavuk kaz beslenmesi zor olmaz, SÖ64-bir bitkiyi sulamak öğrenciye keyif verir, SÖ65-Fen bilgisi derslerindeki bazı çalışmalar öğrencileri çok güzel motive ediyor, bahçedeki çalışmada öğrencide güzel öğrenmelere neden olabilir.

4.3.3.Eko-girişim etkinliklerinde uzun vadede çıkabilecek sorunlar temasına öğretmenler;

SBÖ3-Uygun bulmuyorum risk çok, SÖ4-Çok fazla prosedür gerekebilir, SBÖ7-8.Sınıf öğrencileri büyük etkinlikler etkinlik için daha uygun, SÖ21-Kullanılmalı, sağlık önlemleri alınmalı, SÖ27-Akıllı telefonların öğrencileri bu etkinliklerden soğuttuğunu düşünüyorum, SÖ29-Öğrencilerin ilgi alanları da gözetilirse faydalı olur, SÖ30-Öğrenciler bu konuda çekingeng olabilir, SÖ31-Faydalı olabilir ama çok önlem gerekebilir, SÖ43-Bahçeler oluşturulurken düzenlenebilir, SÖ55-Uzun vadeli çalışmalarda bahçelerde çalışma yapmak zor olabilir, SÖ63-Güzel olur, tavuk kaz beslenmesi zor olmaz ama öğrencinin sağlığı önemli, SÖ66-Ben riskli bulurum veliler de bunu sorgulayabilir.

4.3.4. Okul bahçe ve alanları kullanımının sonuçlarını belirleyecek farklı faktörler temasına öğretmenler;

SÖ2-Daha geniş alanlar olsa bir şeyler yapılabilir, SBÖ5-Toprak alan olması lazım, SÖ9-Toprak alan uygun olursa kısa dönemli sebze alanları oluşturulabilir, SÖB10-Okul bahçesi teneffüs saatlerinin artmasıyla daha fazla kullanılmaya başlandı. Şuan nöbetçi öğretmenlerin ve okul idaresinin öğrenci sağlığı ve güvenliği ilgili ek tedbirlere ihtiyaç var, SÖ12-Öğrenciler yeteneklerini keşfetmesi açısından önemlidir, SBÖ14-Harekete dayalı etkinlik ve yöntemlerin kullanımında etkisi olacaktır. Oryantring yöntemini sosyal bilgiler konusu ile birleştirip oyunlaştırılabilir vb. SBÖ15-Az alan var, SÖ22-Evet uygun eğitim verildiğinde öğrencinin bilgi ve deneyimlerinin akademik ve mesleki olarak faydalarını gösterebiliriz, SÖ28-Grup çalışması için uygun olabilir, SÖ35-Öğretmenler öğrencilerini tanır uygun bazı çalışmalar yaptırılabilir, SÖ36-Faydalı olabilir ama bahçeler planlanmalı, SÖ38-Salgın hastalık dönemi öğrencileri sınıf dışında aktifleştirmek verimli olur, SÖ42-Eskiden küme çalışmaları vardı grup çalışmaları bahçede yapılabilir, SÖ47-Hayvanlarla ilgili çalışma yapılırsa belki olur, SÖ49-Öğretmenler okulun şartlarına bakarak bazı çalışmalar yapabilir, SÖ50-Öğrencilerin alerji durumları güvenlik şartları sağlanırsa bahçeler çok amaçlı kullanılabilir, SÖ54-Okulda bazı evcil hayvan besleme çalışması yapılmıştı önlemler alınırsa faydalı olur, SÖ58-Öğrenciler her gün yapılan rutinin dışına

çıkınca motive olabiliyor, SÖ62-Küçük meyve ağaçları büyük saksılara bile dikilebilir iklime ve çevre dikkate alınırsa uysun çalışmalar yapılabilir, SÖ67-Planlama ve idarenin alacağı önlemlerle bahçeler çok güzel kullanılabilir.

4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Öğretmenlere yöneltilen; “Eko-girişim etkinlikleri ile elde edilen ürünlerin pazarlanmasının avantajları ve dezavantajları nelerdir?” sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplar doğrultusunda; “Ürünler pazarlanması avantajlı olacaktır,” “Ürünler pazarlanması dezavantajlı olacaktır,” “Etkinliklerde uzun vadede sorunlar yaşanmaz,” “Ürünlerin pazarlanmasında sorunlar yaşanabilir” temaları hazırlanmıştır. Elde edilen bulgular, Tablo’4 de verilmiştir.

Tablo 4 Eko-girişim etkinlikleri ile elde edilen ürünlerin pazarlanmasının avantajları ve dezavantajları nelerdir? Sorusuna öğretmenlerin cevapları

Temalar	f	%
Ürünlerin pazarlanması avantajları	38	45,24
Ürünlerin pazarlanması dezavantajları	16	19,05
Uzun vadede sorunlar yaşanır	14	16,67
Uzun vadede sorunlar yaşanmaz	16	19,05
Toplam	84	100

4.4.1. Ürünlerin pazarlanması avantajlı olacaktır temasına öğretmenler;

SÖ1-Avantajlı görüyorum. SBÖ2-Etkili bir okul bahçesinde bu etkinliklerin faydası çok olacaktır fakat okul düzeyine göre etki değişecektir. Seviyenin düşük olduğu sınıflarda sınıf yönetimi zorlaşacaktır. Sorunlar yaşanabilir, SBÖ3-Avantajları vardır öğrencilerin bilişsel duyuşsal becerilerini artırır. SÖ3-Avantajlı, SBÖ4-Kendi sınıfına ya da zümresine ait alan varsa; sahiplenme, emek ve zamanını üretime yönelik faydalı bir alanda kullanması sağlanır. Toprağa dokunarak/basarak negatif enerjilerini toprağa akıtmaları ve sakinleşmeleri sağlanır, SÖ4-Okul bahçesinde teneffüs saatlerinde daha az sorun yaşanır. Çünkü kendilerine ait görev ve sorumluluğunu gerçekleştirmek için enerjilerini kullanarak, kavga tartışma sataşmaya zaman kalmaz, SÖ7-Avantaj yaparak yaşayarak öğrenme dezavantaj yeterli alan yoksa sosyal faaliyetler kısıtlanıyor, SBÖ7-Çocukların yaşamsal alanlarının ne denli içinde yer edinirse o kadar kalıcı bilgi edinimi olacaktır. Okulda yer

almaması öğrenmenin bir ayağının eksik kalmasına neden olur. Satamaları bile süreç etkili olacaktır, SÖ8-Avantaj sağlayacaktır. Küçük miktarda olsa para ile deneyim öğrencide değişik öğrenmelere, neden olabilir, SÖ10-Avantaj; eğitimin sevdinilmesi, kolaylaştırılması yaparak yaşayarak öğrenme avantajları yeni üretim alanları ve sorunlara çözüm üretebilir, dezavantajı ise başaramama duygusu gelişebilir, SBÖ10-Satılması güzel olur. Doğal içerikler kullanarak verimlilik artırılabilir kaynak tüketimi azaltılır, SÖ12-Avantajları olduğunu düşünüyorum, SBÖ12-Ekonomi Tecrübesi kazanabilir, SÖ13-Bir işi yaparak öğrenme kişinin o işte her başarısızlığın sonunda elde ettiği başarının sonuçlarını görerek kendisine olan güvenin artmasını sağlar. Satış Bu durum tecrübe anlayışının artmasına katkı sağlamış olur, SÖ14-Para kazanma deneyiminin, olumsuz etkileri yerine çok faydalı olacağı kanısındayım, SÖ16-Hem avantajlı hem dezavantajlı durumlar oluşabilir, SÖ17-Risk durumuna dikkat edilirse avantajlı olabilir, SÖ21-Güzel çalışmalar yapılabilir. Öğrenciler para ile uğraşmaktan hoşlanacaktır, SÖ23-İş sağlığı ve güvenliği konusunda çok sıkı önlemler alınırsa avantajlı olabilir, SÖ25-Sınıf dışı etkinlikler genelde olumlu oluyor öğrenciler eğlendikleri zaman daha iyi öğreniyor, SÖ29-Gayet güzel çalışmalar yapılır ve olumlu olur, SÖ31-Avantajları olacaktır ama çok uzun süreli aktivitelerde alt sınıf öğrencileri sıkılabiliyor, SÖ33-Güzel deneyimler elde edebilirler, SÖ36-Olumlu olacağını düşünüyorum, SÖ37-Avantajlı ya da dezavantajlı durumların oluşması çalışma konusuna göre değişecektir, SÖ40-Konuyla ilgili çalışmalar incelenerek en uygun çalışma bulunursa avantajlı olabilir, SÖ41-Avantajlı olur, SÖ42-Sınıf dışı etkinlikler avantajlı olur, SÖ42-Sınıf dışı etkinlikler avantajlı olur, SÖ46-Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre çalışmalar yapılırsa olumlu sonuçları olur, SÖ49-Avantajlı olur, SÖ52-Avantajlı yönleri fazla olacaktır, SÖ54-Öğrencini sağlığını olumsuz etkilemeyecek koşullar oluşturulursa avantajlı olacaktır, SÖ58-Avantajlı olur, özellikle hayat bilgisi dersinde grup çalışmaları çok avantajlı oluyor, SÖ61-Çevresel şartlar göz önünde bulundurulursa avantajlı olacaktır. Satmak daha sorunlu olur, SÖ63-Avantajlıdır, SÖ64-Okulda toprak alan oluşturulursa avantajlı olur, Avantajlıdır, SÖ65-Avantajlıdır.

4.4.2. Ürünler pazarlanması dezavantajlı olacaktır temasına öğretmenler;

SÖ2-Daha önce (Tekirdağ Özel eğitim mesleki eğitim merkezin de) uyguladığım bir iş olduğu için faydalarını gördüm, çocukların bir sebzeyi fide halinden çiçeğe dönmesini, çiçekten meyveye dönmesini görmesi ve bakımını yaparak büyüdüğünü görmesi ve en sonunda koparıp yemesi çok güzel bir süreç. Dezavantajları; kalabalık gruplarla uygulama zorluğu çıkabilir, SÖ5-Dezavantaj olarak görüyorum. Öğrencilerin okul dışına çıkması gerekebilir

SBÖ8-Dezavantajının olacağını düşünmüyorum, SÖ11-Dezavantajı müfredat ezber olduğu için diğer derslerine çalışamayabilir, SBÖ15-Olumsuz durumlar oluşabilir, önlemler önemli, SÖ19-Uzun vade çalışması gerektiren durumlarda öğrenciler sıkılabiliyor, öğretmenin hem satmayı planlaması hem uygulamasının zor olacağını düşünüyorum, SÖ35-Dezavantajlı durumlar oluşabilir, SÖ39-Dezavantajlı olur önlemler alınmalı ve kontrol edilmeli, SÖ48-Duruma göre değişir. Mevcut okulların şartlarında dezavantajı daha çok olur, SÖ50-Aktiviteler her zaman iki durumu da oluşturabilir, SÖ51-Başlangıçta çok hevesli başlanıyor, çok uzun etkinliklerde öğrenci sıkılabiliyor, SÖ55-Çalışmada dezavantajlı durumlar önceden planlamada göze alınmazsa çok olumsuz bir duruma dönüşebilir, SÖ56-Avantajlıdır. Ama Satılabileceğini sanmıyorum, SÖ59-Yapılan çalışmaya konuya göre değişir, SÖ60-Riskli durumlar dezavantaj yaratır, SÖ66-Öğrencinin sağlığı önemli dezavantajlı olabilir.

4.4.4. Ürünler pazarlanmasında sorunlar yaşanabilir temasına öğretmenler;

SBÖ1-Öğrenciler ürünü satamaz sanmıyorum, SBÖ5-Kendi ürünleri olgunlaşmadan koparabilir, kırabilir, zarar verebilirler. Satılamaz, SÖ9-Güvenlik sorunu yaşayabilir, SBÖ9-Bilemiyorum, satılamaz zannımca, SBÖ11-Satış işi çok zor. Avantajları öğrencilere hem sosyalleşmesini hem de girişim ruhunu aşılar. Dezavantajları ise beden eğitimi derslerini yapan öğretmen ve öğrencilerin derslerini yapmakta zorlanılır, SBÖ14-Öğrencilerin iş bölümü yapmasını ve ekip çalışmasında bazı anlaşmazlıklar ürünü satma sürecinde de yaşanabilir, SÖ15-Öğrencilerin sınıf düzeyleri gözetilmezse sorunlar oluşabilir, SÖ20-Mevcut koşulların çok verimli çalışmaların yapılması zor okullar büyük, beton alanlar çok, çok verim alınabileceğini sanmıyorum, SÖ27-Mevcut eğitim ortamları çok güvenlikçi durumda, öğrenci çalışmalarında zararlı durumların oluşması korkusu aktiviteleri kısıtlıyor, SÖ30-Bazı çalışmalar için para lazım olur ve bütçe oluşturmak sıkıntılı olabilir, SÖ44-Hem avantajlı hem de dezavantajlı durumlar olur. Satış işinin zor olduğunu düşünüyorum, SÖ45-Okulun şartlarına göre değişir. Zor, SÖ47-Okulun şartlarına, öğrencinin motivasyonuna ve konuya göre avantajlı ve dezavantajlı durumlar oluşabilir. Ürünlerin satılması ürünü yetiştirmekten zor olur, SÖ53-Okulun şartlarına göre değişir. Köyde yetiştirmek kolay satış çok zor olur.

4.4.5. Ürünler pazarlanmasında sorunlar yaşanmayacaktır temasına öğretmenler;

SÖ6-Doğaya katkı sağlanması ve çocukların bilinçlenmesi açısından önemli olacağını düşünüyorum okul ekonomisine de katkı sağlayabilir, SBÖ6-öğrencilerin okul içinde ve bahçelerinde yapabileceği sınırlı etkinlikler var ve her okulun bahçesinde ekim-dikim

yapacak toprak alan olmadığı için etkinlik planlamak üretileni satmak çok zor olabiliyor, SBÖ13-kendi satabilir. Çevreyi görüp onun ihtiyaçlarını farkına vararak yaşam biçimlerini ve ihtiyaçlarını şekillendirme ve duyarlı bir birey olmasını sağlayacaktır, SÖ18-satabilecekleri için olumlu buluyorum. Ürünlerin alıcısı önceden tespit edilirse satışta sorun çıkmaz, SÖ22-Okulun çevresindeki şartlar göz önünde bulundurulursa çok verimli çalışmalar yapılabilir, projeler bazı durumlarda çok güzel ürünler ortaya çıkabiliyor. Pazarında bir gün tezgah açılıp ürünler satılabilir, SÖ24-Avantajlı olur. Okulda kermes yapıp ürünler öğrencilere satılır, SÖ26-grupla öğrenmeler kalıcı öğrenmeler sağlıyor, avantajlı olur, ürünlerin satılması rekabeti de öğretir öğrencilere, SÖ28-Köyde olmamız ve çevrede birçok meyve ağacının olması zaten öğrencinin konuyu bilmesini sağlıyor ürettiğini satması da çok motive edici olacaktır, SÖ32-Uygulamalı öğrenmeler en iyi öğrenmeleri oluşturuyor, bir veli toplantısı düzenlenip ürünler velilere sembolik olarak satılabilir. Öğrencilerin dikkatini çeken konular seçilirse birçok avantajı olabilir, SÖ34-Elde edilen ürünlerin satılmasında da öğrenciler aktif olacak, çok değişik deneyimler elde edilebilir, SÖ38-Fen bilgisi derslerinde bitkilerin çimlendirilmesi öğrenciyi heyecanlandırıyor ve çok keyifli bir süreç oluyor. Hayat bilgisi dersinde de ürün yetiştirmek hele de bunların satılabilmesi öğrencide birçok öğrenmeyi sağlayabilir, SÖ43-Eskiden küme çalışmaları çok güzel geçiyordu, gruplar oluşturulup kendi isteklerine göre çalışma yaptırılırsa güzel olur, ürünler pazarda satılabilir, SÖ57-Gayet güzel çalışmalar olabilir, hayvan beslenebilir, küçük satışlar öğrenciyi heyecanlandır, SÖ62-Kumbara oluşturulması çok heyecan verir olumlu olur, SÖ67- a)Okul arazilerinin ekilerek okulların maddi ihtiyaçların karşılanması sağlanmış olur, b)Okulların devlete olan ödenek yükleri azaltılmış olur, c)Öğrenciler sosyal bir kişilik kazanarak çevrenin önemini anlamış olur, SÖ68-Her okulda aynı uygulamanın yapılması şartlara bağlıdır ama genelde köy ve mezra alanlarında okullarda bu tür etkinliklerin yapıldığına şahit oldum, öğrenciler ekip çalışmasını ve doğanın ihtiyaçlarını gözlem ve tecrübeleriyle kendini geliştirmesine imkan verir.

4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırma sonunda öğretmenlere deneyimlerini de ortaya koyacak şekilde önerileri sorulmuştur. Öğretmenlerin eko-girişim etkinliğinin aktif uygulayıcısı olarak ortaya koydukları deneyim ve değerlendirmeleri; “Sosyal Bilgiler dersi etkinliklerinde okul bahçesi ve alanlarının kullanımı hakkında lütfen önerilerinizi yazınız (Deneyimleriniz, önerileriniz, diğer belirtmek istediğiniz her türlü konu vb.), yönergesine öğretmenlerin verdiği cevaplar; aşağıda yalın halde ortaya konmuştur.

SBÖ1-Bahçenin etkinlikleri yürütülebilir oranda büyük yapılması çok önemli buna özen gösterilmesi gerekir.

SB1-Cumhuriyetimizin 100. Yılı hatıra fidanları adı altında belirli bir grup öğrenciye sosyal sorumluluk adı altında, okula fidan getirmesi söylenip, okulun uygun görülen muhtelif yerlerine öğrencilerle dikim yapılabilir. Saygılar.

SBÖ2-Bahçe derse uygun hâle getirilmelidir.

SÖ2-Okul idarecileri sınıf dışı eğitime istekli olmalıdır.

SBÖ3-Öğrencilerin sınıf dışı eğitimi suistimal etmesi önlenmelidir.

SÖ3-Her sınıfın bir hobi bahçesi olması pek çok açıdan faydalı olacaktır.

SBÖ4-Okul bahçeleri geleneksel oyun alanı için uygun hale getirilebilir.

SÖ4-Okul bahçesinde yeterli alan olmadığı zamanlarda bile, Eylül/Ekim gibi birer çiçek ya da fide evde saksı ya da kovaya dikilerek sınıfa getirilmesi, bakımının yardımıyla düzenli yapılması, anneler gününde annesine hediye olarak kendi emeğini sunmasını sağlamıştım. Hem aile, hem öğrenci açısından unutulmaz bir anı, emek, değer, sevgi...

SBÖ5-Perman kültür uygulamaları öğretilir ve uygulanabilir.

SÖ5-Öğrencilerin bazı etkinlikleri daha rahat yapabilmeleri için bahçelerin bazı yerleri ağaçsız ve kaldırım taşı döşenmeden bırakılabilir.

SBÖ6-Yeterli alan varsa yaprak yaşayarak öğrenme her zaman daha verimli daha keyifli olacaktır.

SÖ6-Küçük bitki bahçeleri oluşturulabilir. Bir bitkinin tohumdan meyveye kadar ki bakım ile bilgi edinilebilir. Gezegenimiz, ülkemiz yetiştirilen ürünler gibi konularla ilgili şekil içeren taşınabilir görsel dokunsal büyük yapbozlar hazırlanabilir.

SBÖ7-Yok.

SÖ7-Okul bahçesindeki fidanların bakımı sınıflara paylaştırılırsa güzel olur.

SBÖ8-Arada bir dersler bahçede yapılabilir.

SÖ8-Satranç dokuztaş vb. gibi oyunların çocukların oyun taşların yerine kendilerini yerleştirerek oynayabileceği alanlar oluşturulabilir.

SBÖ9-Öğrencilerin daha çok kendilerini gerçekleştirecekleri alanlar olmalı.

SÖ9-Kullanım alanı geliştirilmeli.

SBÖ10-Özellikle tarımdan uzaklaşan bir tarım ülkesi olarak, tarım alanı ile ilgili uygulamalar yapılabilir.

SÖ10-Doğaya zarar vermeden doğal üretim yapmak ve geri dönüşüm projelerini arttırmak.

SBÖ11-Ülkemizde her gün yağış alan bir yer değil sınıfa sıkıştırmak öğrencileri hiç doğru değil “Sera Sınıflar” oluşturulabilir.

SÖ11-Hem beden eğitimi derslerinin işlenmesi hem de sosyal bilgiler dersinin okul bahçesinde gerçekleşebilmesi için bu alanların her iki dersin de aksamaması için büyük olması gerektiğini düşünüyorum.

SBÖ12-Yeşil alan çoğaltılmalı, hobi bahçesi olmalı.

SÖ12-Kesinlikle sorumluluklarının geliştirebilmesi konusunda faydalı olur.

SBÖ13-Evet.

SÖ13-Çok etkili olur öğrenciler bugün doğadan kaçmakta hazır gıdalar yiyerek ve sanal ortamda vakit geçirmek sosyal etkileşim zayıflamasına neden olmaktadır ayrıca bu şekilde toprağa dokunup onun vereceği farklı duygular ile bu teknoloji bağımlılığı büyük oranla giderilebilir diye düşünüyorum.

SBÖ14-Yaptıkları uygulamalarda yaptığı işin daha verimli yapma yollarının keşfedilmesine yardımcı olur. Öğrenci yeni bir işe başlarken başarısız olmaktan korkmaz ve sürekli yeni şeyleri deneyimleme girişimlerini arttırır.

SÖ14-Öğrenci geniş bir perspektif açıdan yediği içtiği şeylerin farkına varır ve tarım işleriyle uğraşan insanlarla da empati kurabilme şansı yakalar.

SBÖ15-Okul bahçesinde hayvan beslenebilir.

SÖ15-Fen ve tasarım dersi ile beraber çalışmalar yapılabilir.

SBÖ16-Köy ortamında çalışma alanı bulmak daha kolay ama dar alan için planlama yapılabilir.

SÖ16-yapılan ürünler için kermesler düzenlenebilir, okul için önemli bir aktivite olabilir.

SÖ17-Ahşap gibi bazı ürünler üzerinde çalışılabilir.

SÖ18-Geri dönüştürülebilecek bazı malzemeler kullanılabilir.

SÖ19-Hayat bilgisi dersinde bazı materyalleri boyanıp satılırsa öğrenci için çok iyi bir öğrenme olabilir.

SÖ20-Öğrencilerin sınıf düzeyine çok dikkat edilmeli.

SÖ21-Toprak alan oluşturulmadan verimli bir çalışma oluşturulamaz.

SÖ22-Önlem alınmazsa dezavantajlı durumlar oluşur.

SÖ23-Fen bilgisi deriş ile ortak çalışmalar yürütülürse ürün ortaya çıkarmak daha kolay olur.

SÖ24-Öğrencilerin küçük aletler kullanması gerekebilir önlemler alınmalı.

SÖ25-Sınıf dışı etkinlikler riskli olabilir.

SÖ26-Öğrenci girişimde bulunacaksa konu bu düzlemde ise para kazanmayı da işin içine katacaksak bu aşamada sıkıntı olabilir.

SÖ26-Öğrencinin sınıf dışında toprak ile yapacağı çalışmalar özel alanlar ister.

SÖ27-Kavram yeni ve çok geniş pratik çalışmalar zor olabilir.

SÖ28-Öğrenciyi harekete geçirip öğrenme sağlayacak her çalışma desteklenmeye değer.

SÖ29-Özel izinle almayı gerektirecek çalışmalar işi zorlaştırabilir.

SÖ30-Girişim konusu da girişkenlikle tamamlanabilir.

SÖ31-Okulların mevcut şartları için çok özenli planlamalar yapılmalı yoksa dezavantajlı bir çalışma oluşur.

SÖ32-Hayat bilgisi dersi için çok çalışma yapılabileceğini düşünmüyorum.

SÖ33-Geniş alanlar gerektirmesi açısından sınıf dışı etkinlikler zordur.

SÖ34-Çevre ve iklim koşullarının dikkate alındığı her etkinliğin öğrenci üzerinde olumlu olacağını düşünüyorum.

SÖ35-Çok hakim olduğum bir alan değil

SÖ36-Salgın hastalık dönemi öğrenciyi aşırı bireyselleştirdi grupla yapılan etkinlikler sınıf dışı alanlarda da olsa mutlaka avantaj yaratacaktır.

SÖ37-Okul bahçeleri teneffüslerde aktif olarak kullanılıyor, yapılacak çalışmaların korunması da sağlanmalı.

SÖ38-Avantajlı olur, çalışmanın içeriği de önemli

SÖ39-Öğretmenin yapılacak almışmaya hakim olması avantaj sağlar.

SÖ40-Çalışmalar için kullanılacak malzemeler özenle seçilirse olumlu geri dönüşler olabilir.

SÖ41-Çok fazla beton alan var çalışmalar için önlemler alınırsa belki avantajlı olabilir.

SÖ42-Okul dışı etkinlikler bir çok prosedür gerektiriyor, öğrenci faydalansa da sürdürmek zor.

SÖ43-Fen bilgisi dersi için daha avantajlı bir alan gibi.

SÖ45-Ben küçük ya da büyük grup çalışmalarını her zaman değerli buluyorum.

SÖ46-Gerekli önlemler alınırsa avantajları çok olacaktır.

SÖ47-Sınıf dışı çalışmalar çok detaylı planlama istiyor uzun vadede dezavantaja dönüşebilir.

SÖ48-Konuyu çok bilmiyorum sınıf dışı etkinlikler öğrenciyi okula daha çok başlar.

SÖ49-İyi olabilir çalışmaya bağlı.

SÖ50-Araç gereç kullanımı açısından iyi olur ama önlemler de çok önemli.

SÖ51-Öğrencilerin sınıf dışı etkinlikleri için ortak ilgilere göre gruplar oluşturulursa avantajlı öğrenmeler olabilir.

SÖ52-Yeni çalışma biçimleri her zaman avantajlar yaratır.

SÖ53-Pratik planlamalarla öğrenciler güzel deneyimler yaşayabilir.

SÖ54-Gayet olumlu olacaktır.

SÖ55-Hayat bilgisi dersinde sürekli sınıf ortamında olan öğrencini sınıf dışı etkinlikleri keyifli ve pozitif dönüşler sağlar.

SÖ56-Sağlık sorunları oluşabilir çok titiz olunmalı.

SÖ57-Alet kullanımı riskli her öğrenciyle ayrı ayrı ilgilenmek zor olabilir.

SÖ58-İzinler alınması gerekir, zor olduğunu düşünüyorum.

SÖ59-Avantajları daha fazla olacaktır.

SÖ60-Çevre duyarlılığı kazanılır yenedünya da doğal ortam çalışmaları çok önemli hep önemliydi ama bu kadar alarm vermiyordu.

SÖ61-Okul bahçelerinin düzenlemelerinde özel alanlar oluşturulursa faydalı olabilir.

SÖ62-İki yönlüde dönüşler olabilir.

SÖ63-Öğrenciler sınıf dışı etkinliklerini seviyor ama organize etmek her zaman kolay olmuyor.

SÖ64-Uzun vadede dezavantajlı olur diye düşünüyorum.

SÖ65-Yaptıkları uygulamalarda, yaptığı işin daha verimli yapma yollarının keşfedilmesine yardımcı olur. Öğrenci yeni bir işe başlarken başarısız olmaktan korkmaz ve sürekli yeni şeyleri deneyimleme girişimlerini artırır.

SÖ67-Öğrenci doğa ile içi içe çevreyi doğayı ve doğanın güzelliklerini fark eder. Bu şekilde daha sosyal ve dört duvar arasında olmaktansa dış dünyanın önemini kavrar.

SÖ68-Olumlu katkısı öğrenciler arasında etkileşim daha iyi olacak yardımlaşma duygusu artacak sanal ortamda bulunan soyut kavramlar yerine somut olaylarla kendini gerçek dünyada olduğunun bilincinde olacak konu vb.).

BÖLÜM 5

TARTIŞMA

Yapılan çalışmanın ortaya koyduğu en önemli sonuç, eko-girişim kavramının, genel olarak ekoloji, çevre bilinci kazanma, çevreyi koruma, öğrencilerin bahçede ekip-biçme etkinlikleri yapması olarak anlaşılmasıdır. Eke-Girişim kavramı içinde yer alan girişim olgusu, ekolojik çalışmalar içinde kaybolmaktadır. Araştırma sonucunda eko-girişim etkinliği ile ortaya konulan çalışmalar sonucunda bir ürün elde edildiğinde, öğrenci finansal okuryazarlığını kullanmalı ve sonuçta bir kazanım elde ederek başarıma duygusu tadarak, ilerlemelidir.

Girişimcilik doğası gereği kazanım sonucuna ulaştırmalıdır. Bu durum yapılan araştırmada deneklerde hiç öngörülmemiştir. Sosyal bilgiler dersi müfredatında son dönem çalışmalarla giren eko-girişim etkinlikleri kavramının öğrenme ortamında, Finansal okuryazarlık kavramının desteği olmadan gerçekleştirilmesi zor görülmektedir. Mevcut bakış açısı ile öğrenci-maddi kazanım olgularının okul ortamına, özellikle İlköğretim düzeyinde bir araya getirilmesi yeni bir anlayış olmakla beraber, kırsal kesimde yer alan birçok okulda, Meslek Liselerinde, türüne göre ortaya konan ürünler maddi getiri olarak okul kazanımı olarak uygulanmaktadır.

Girişim, girişimci ve katma değerli üretim yapmak, bir bütün halinde değerlendirildiğinde başarılı bir organizasyon için yeterli görülebilir. Fakat yapılan kısa araştırmada, bu kavramların genel olarak tek tek ele alındığı görülmektedir. Özellikle katma değer kavramı vergilendirme işlemlerine esas bir konu veya üretimin karının bir olgusu gibi değerlendirilmektedir. Yüksek katma değer yaratmak bir sonuç değil bir amaç olduğunda, maliyetler açısından bir değişim de söz konusu olmaktadır. Değişen dünya koşulları, fizik gücüne dayalı iş kollarını azaltırken, çok az bireyin istihdamına konu olan girişimler her geçen gün artmaktadır.

Bireyselliğin her geçen gün özgürlüğün bir yansıması gibi değerlendirilmesi, kişisel girişim etkinliklerini artırabileceği gibi, yönetim organizasyon eğitimlerinde, atılganlık eğitimi eklenerek girişimcilik kişilik haline getirilebilir. Bilişim çağı yerini teknoloji çağına bırakmış bu durum hızla artan insan nüfusunun, teknoloji ile faaliyetlerini sürdüren işletmelerin iş gücüne olan talebini azaltmıştır. Yeni girişimler, insanları bir araya toplayan kalabalık sanayi işletmeleri olmaktan uzaklaşmaktadır. Burada bireylerin katma değer üreten girişimler için cesaretlendirilmesi bir zorunluluk haline gelmektedir.

Öğrencilerin akıllı telefon kullanımının çok küçük yaşlarda başlaması ve bağımlılık düzeyinin artması, Şehirleşme ile artan az kardeşli veya kardeşsiz yaşam, bir odada bir

dairde kısıtlanmış çocukluk süreci, corona salgını sonrası gelişen yeni durum, öğrencilerin oyun ortamlarından uzaklaşarak teknoloji bağımlılığını artırmaktadır. Öğretmenlerin, öğrenciyi derse motive etme süreçleri, öğrencinin teneffüslerde bahçeye çıkmak istememesi, yemeğini sınıfında yemek istemesi, sınıf arkadaşları ile iletişim kurmaktansa telefonu ile vakit geçirmek istemesi nedeni ile zorlaşmakta, okul ortamında telefon kullanımının kısıtlanması veya yasaklanması öğrencinin hırçınlaşması sorununu ortaya koymaktadır.

Yeni girişimlere konu olacak, yeni fikirler için farklı büyüklükteki işletmelerde hayal gücünü kullanma cesareti olan çalışanlar fikir üreticileri için birimler oluşturmaktadır. Sanal dünyanın getirdiği sınırsız alanlar sınırsız fikirlere gebe dir. Sadece ürün olarak yaşama döngüsüne katkı sağlayan unsur olarak görülen doğal ortam, bu gün çılgınca karşılanacak fikirlerin uygun organizasyon ve bilinçli yönetimle katma değeri yüksek girişimlere konu olabilir. Burada ticarete konu olan birçok değerli fikir, mevcut koşulların kötü kullanılması ve yeni girişim etkinlikleri ile beslenmediği için zamanla ya fonksiyonunu kaybetmekte, ya da ters bir döngü ile kendine ve var olduğu çevreye zarar verebilmektedir.

Girişimciliğin bir kişilik özelliği olduğu, cesaret, risk alabilme, hayal gücü gibi faktörlerin yanında girişimcinin başta ekonomik sermaye olmak üzere, beşeri, sosyal ve zihinsel birikiminin de bulunması gerekmekte ise de, insan eğitim yoluyla gelişip, dönüşebilir. Girişimcilik özelliği de eğitim yoluyla bireyde geliştirilebilir bir yetenek olarak görülmelidir. Eğitim, girişimcilik özelliğine sahip bireylerin kendini geliştirmesi aynı zamanda yeni fikirlere finansman sağlayacak kuruluşlara kalifiye eleman sağlanması açısından da zorunluluktur.

BÖLÜM 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, 68 Sınıf ve 16 Sosyal Bilgiler öğretmenine uygulanan bir anket aracılığıyla, eko-girişim kavramının Sosyal Bilgiler öğretimi bağlamında okul bahçe ve alanlarının kullanımı üzerine odaklanmıştır. Araştırmanın istatistiksel bulguları, eko-girişim kavramının genellikle ekoloji, çevre bilinci kazanma, çevreyi koruma ve öğrencilerin bahçede ekip-biçme etkinlikleri yapması olarak anlaşıldığını göstermektedir. Örneğin, araştırmaya katılan öğretmenlerin %27,38'i eko-girişim hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtmiş, %25'i ise bu kavramı ekoloji ile eş anlamlı olarak algıladıklarını ifade etmiştir.

Araştırma sonucunda ortaya konulan çalışmalar, eko-girişim etkinlikleri ile elde edilen ürünlerin pazarlanması konusunda öğrencilerin finansal okuryazarlığını kullanmaları ve sonuçta bir kazanım elde ederek başarıma duygusunu tatmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Girişimcilik, doğası gereği kazanım sonucuna ulaşmayı hedeflemelidir. Ancak bu araştırma eko-girişim kavramının sosyal bilgiler dersi müfredatında yeni olması nedeniyle yeterince kanıksanmadığını, öğretmenlerin okulların mevcut koşullarında eko-girişim etkinliğinin planlanması ve yürütülmesini zor gördüklerini ayrıca finansal okuryazarlık desteği olmadan çalışmaların istenen sonuca varmasının güç olduğunu düşündüklerini ortaya koymuştur.

Araştırmanın sonuçları, öğrencilerin akıllı telefon kullanımının erken yaşlarda başlaması ve teknoloji bağımlılığının artması gibi faktörlerin, öğrencilerin oyun ortamlarından uzaklaşmasına ve sosyal etkileşimin azalmasına neden olduğunu ortaya koymuştur. Öğretmenlerin öğrencileri derse motive etme süreçleri, bu bağlamda zorlaşmaktadır.

Sonuç olarak, eko-girişim etkinliklerinin okul bahçe ve alanlarında uygulanması, öğrencilere çevre bilinci kazandırma, ekolojik sorumluluklarını anlama ve sürdürülebilir bir gelecek için gerekli becerileri geliştirme fırsatı sunmaktadır. Ancak bu etkinliklerin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için finansal okuryazarlık eğitimi ve girişimcilik becerilerinin öğrencilere kazandırılması önem taşımaktadır. Eğitim sisteminin bu yönde geliştirilmesi, öğrencilerin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde daha etkili ve bilinçli bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlayacaktır.

6.1. Öneriler

Eğitim Programlarının Güncellenmesi: Sosyal Bilgiler dersi müfredatına eko-girişim kavramı ve ilgili etkinliklerin entegrasyonu artırılmalıdır. Öğrencilere çevre bilinci, sürdürülebilirlik ve ekolojik sorumluluklar konularında daha fazla bilgi ve beceri kazandırılmalıdır.

Finansal Okuryazarlık Eğitimi: Öğrencilere finansal okuryazarlık eğitimi verilerek, eko-girişim etkinlikleri sonucunda elde edilen ürünlerin pazarlanması ve kazanım elde edilmesi süreçlerinde gerekli becerilerin kazandırılması sağlanmalıdır.

Okul Bahçe ve Alanlarının Düzenlenmesi: Okul bahçe ve alanlarının eko-girişim etkinlikleri için daha uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Bu alanların ekip-biçme, ürün yetiştirme ve diğer çevresel etkinlikler için daha verimli kullanılabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Teknoloji Bağımlılığının Azaltılması: Öğrencilerin teknoloji bağımlılığını azaltmak ve onları doğa ile daha fazla etkileşime geçirmek için okul programlarında daha fazla açık hava etkinliği ve doğa yürüyüşleri gibi etkinliklere yer verilmelidir.

Öğretmen Eğitimi: Öğretmenlere yönelik düzenlenecek eğitimlerde, eko-girişim kavramı, çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında güncel bilgilerin ve etkin öğretim yöntemlerinin paylaşılması sağlanmalıdır.

Topluluk İşbirliği: Okullar, yerel toplumlar ve çevre örgütleri ile işbirliği yaparak, öğrencilere gerçek hayatta uygulanabilir eko-girişim projeleri sunmalı ve bu projelerin uygulanmasına destek olmalıdır.

Araştırma ve İnovasyon: Eko-girişim konusunda daha fazla araştırma yapılmalı ve yenilikçi projelerin geliştirilmesine teşvik edilmelidir. Bu projeler, öğrencilerin çevre bilinci ve girişimcilik becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır.

Hedefler, ümit ve motivasyon: Gelecekte değişik kazanımlar sağlayacak hayaller kurabilme, bireysel hedefler oluşturarak ümitle bu hedeflere koşma, her geçen gün çevresinden uzaklaşarak sosyal ortamlardan çekilen, bireyselleşen kişilerin en büyük eksikliği haline gelmektedir. Amacı olmayan birey için ortaya konulan çalışmalar bir yerde yavaşlayacak ve sonuçlanmayacaktır.

Eko-girişim etkinliğinin birincil hedefi sosyal bilgiler dersine okulun bütün bileşenlerini ortak ederek, hayal kuran, plan yapan, süreç çalışmalarını yürütebilen ve sonuçta kazanma duygusu yaşayarak haz alan aktif bireyler yetiştirilmesine katkı sağlamak olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Agostini, T., Minelli, M., & Mandolesi, S. (2018). Outdoor education in Italian kindergartens: How teachers perceive child developmental trajectories. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 18(1), 39-53.
- Akdağ, H., & Çoklar, A. N. (2009). İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi proje ve performans görevlerini hazırlarken yararlandıkları kaynaklar, internetin yeri ve karşılaştıkları güçlükler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 1-16.
- Akdağ, H., & Kaymakçı, S. (2013). Sosyal bilgiler laboratuvarlarının (sınıflarının) sosyal bilgiler öğretiminde etkililiği üzerine bir çalışma. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(1), 164-177.
- Amabile, T. M. (1983). *The social psychology of creativity*. New York: Springer-Verlag.
- Arabacı, N., & Çıtak, Ş. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocukların "oyun" ve "açık alan (bahçe)" etkinlikleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi ve örnek bir bahçe düzenleme çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 21, 28-43.
- Aslan, M. (2021). Öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarını düzenlemeye ilişkin algıları: Van ili örneği. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 5(1), 73-90.
- Atasoy, E., & Ertürk, H. (2008). İlköğretim öğrencilerinin çevresel tutum ve çevre bilgisi üzerine bir alan araştırması. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 105-122.
- Barrett, P., Zhang, Y., Moffat, J., & Kobbacy, K. (2013). A holistic, multi-level analysis identifying the impact of classroom design on pupils' learning. *Building and Environment*, 59, 678-689.
- Blair, D. (2009). The child in the garden: An evaluative review of the benefits of school gardening. *Journal of Environmental Education*, 40(2), 15-38.
- Boeve-de Pauw, J., & Van Petegem, P. (2013). The effect of eco-schools on children's environmental values and behaviour. *Journal of Biological Education*, 47(2), 96-103.
- Boeve-de Pauw, J., & Van Petegem, P. (2013). The effect of Flemish eco-schools on student environmental knowledge, attitudes, and affect. *International Journal of Science Education*, 35(17), 2902-2931.
- Bozpolat, E., & Alem, F. (2022). Ortaokul öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarını düzenlemeye ilişkin algılarının incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 149-164.
- Cantillon, R. (1755). *Essai sur la nature du commerce en général*. London: Fletcher Gyles.
- Chapin, F. S., Matson, P. A., & Mooney, H. A. (2011). *Principles of terrestrial ecosystem ecology*. Springer.
- Chawla, L., & Heft, H. (2002). Children's competence and the ecology of communities: A functional approach to the evaluation of participation. *Journal of Environmental Psychology*, 22(1-2), 201-216.
- Clements, F. E. (1916). *Plant Succession: An Analysis of the Development of Vegetation*. Carnegie Institution of Washington.
- Cohen, B., & Winn, M. I. (2007). Market imperfections, opportunity and sustainable entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 22(1), 29-49.

- Çetin Balcı, E. (2012). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 395-407.
- Demirel, Ö. (2012). *Eğitimde Program Geliştirme: Kuramdan Uygulamaya*. Pegem Akademi.
- Desmond, D., Grieshop, J., & Subramaniam, A. (2004). Revisiting garden-based learning in basic education. *Food and Agriculture Organization of the United Nations*.
- Dillon, J., Rickinson, M., Teamey, K., Morris, M., Choi, M. Y., Sanders, D., & Benefield, P. (2006). The value of outdoor learning: Evidence from research in the UK and elsewhere. *School Science Review*, 87(320), 107-111.
- Drucker, P. F. (1985). *Innovation and entrepreneurship*. New York: Harper & Row.
- Durkheim, É. (1895). *The Rules of Sociological Method*. Paris: Alcan.
- Dyment, J. E., & Bell, A. C. (2008). Grounds for movement: Green school grounds as sites for promoting physical activity. *Health Education Research*, 23(6), 952-962.
- Efeoğlu, E. (2014). Çevreci açıdan girişim; eko-girişimcilik. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 103-118.
- Eraslan, L. (2011). İlköğretim programlarında girişimcilik öğretimi (Hayat Bilgisi Dersi Örneği). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 82-94.
- Eren, E. T., Yılmaz, S., & Alpak, E. M. (2019). Anaokulu öğrencilerinin çevreye karşı tutumlarının belirlenmesi. *SETSCI Conference Proceedings*, 4(7), 58-60.
- Fiskum, T. A., & Jacobsen, K. (2012). Experiences from outdoor education in Norwegian kindergartens: Benefits of outdoor education as perceived by kindergarten staff. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 12(3), 221-241.
- Gibbs, D., & O'Neill, K. (2014). Rethinking sociotechnical transitions and green entrepreneurship: The potential for transformative change in the green building sector. *Environment and Planning A*, 46(5), 1088-1107.
- Graham, H., Beall, D. L., Lussier, M., McLaughlin, P., & Zidenberg-Cherr, S. (2005). Use of school gardens in academic instruction. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 37(3), 147-151.
- Gustafsson, P. E., Szczepanski, A., Nelson, N., & Gustafsson, P. A. (2012). Effects of an outdoor education intervention on the mental health of schoolchildren. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 12(1), 63-79.
- Haeckel, E. (1866). *Generelle Morphologie der Organismen*. Reimer, Berlin.
- Hall, J. K., Daneke, G. A., & Lenox, M. J. (2010). Sustainable development and entrepreneurship: Past contributions and future directions. *Journal of Business Venturing*, 25(5), 439-448.
- Hartig, T., Mitchell, R., de Vries, S., & Frumkin, H. (2014). Nature and health. *Annual Review of Public Health*, 35, 207-228.
- Hisrich, R. D. (1990). Entrepreneurship/intrapreneurship. *American Psychologist*, 45(2), 209-222.
- James, J. K., & Williams, T. (2017). School-based experiential outdoor education: A neglected necessity. *Journal of Experiential Education*, 40(1), 58-71.

- Karabeyaz, A., & Kurt, M. (2020). Hayat Bilgisi Dersinde Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Kullanımına Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 79-93.
- Keskin, S. (2016). Yeşil girişimcilik. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 285-294.
- Knight, F. H. (1921). *Risk, uncertainty and profit*. Boston, MA: Hart, Schaffner & Marx.
- Kollmuss, A., & Agyeman, J. (2002). Mind the gap: Why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior? *Environmental Education Research*, 8(3), 239-260.
- Kuckertz, A., & Wagner, M. (2010). The influence of sustainability orientation on entrepreneurial intentions—Investigating the role of business experience. *Journal of Business Venturing*, 25(5), 524-539.
- Kuo, M., Browning, M. H. E. M., & Penner, M. L. (2018). Do lessons in nature boost subsequent classroom engagement? Refueling students in flight. *Frontiers in Psychology*, 8, 2253.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2007). Financial literacy and retirement preparedness: Evidence and implications for financial education. *Business Economics*, 42(1), 35-44.
- Malone, K., & Tranter, P. J. (2003). School grounds as sites for learning: Making the most of environmental opportunities. *Environmental Education Research*, 9(3), 283-303.
- McBride, B. B., Brewer, C. A., Berkowitz, A. R., & Borrie, W. T. (2013). Environmental literacy, ecological literacy, ecoliteracy: What do we mean and how did we get here? *Ecosphere*, 4(5), article 1-20.
- McClelland, D. C. (1961). *The achieving society*. Princeton, NJ: Van Nostrand.
- McKeown, R., & Hopkins, C. (2003). EE = ESD: Defining a new paradigm for education for sustainable development. *Journal of Education for Sustainable Development*, 1(1), 55-65.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Girişimcilik Dersi Öğretim Programı. Ankara: MEB Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar). Ankara: MEB Yayınları.
- National Council for the Social Studies. (2013). The College, Career, and Civic Life (C3) Framework for Social Studies State Standards. Silver Spring, MD: Author.
- Northouse, P. G. (2010). *Leadership: Theory and practice*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Odum, E. P. (1971). *Fundamentals of Ecology*. W. B. Saunders Company.
- Odum, E. P., & Barrett, G. W. (2005). *Fundamentals of ecology* (5th ed.). Brooks Cole.
- Ozdemir, M., & Gökçe, N. (2019). 6. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabının çevre eğitimi açısından incelenmesi. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 61-75.
- Ozer, E. J. (2007). The effects of school gardens on students and schools: Conceptualization and considerations for maximizing healthy development. *Health Education & Behavior*, 34(6), 846-863.
- Özdemir, G., & Yılmaz, S. (2023). Opinions of secondary school students and teachers on the transdisciplinary environmental education program. *Baskent University Journal of Education*, 10(2), 177-192.

- Özdemir, S., & Yılmaz, Ö. (2023). Middle school students' and teachers' views on interdisciplinary environmental education programs. *Journal of Environmental Education Research*, 29(2), 123-145.
- Özür, N. K., & Şahin, S. (2017). Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Dışı Etkinliklerin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 324-347.
- Palavan, Ö., Çiçek, R., & Atabay, E. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf dışı öğrenme ortamları hakkındaki görüşleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(3), 927-946.
- Porter, M. E. (1980). *Competitive strategy: Techniques for analyzing industries and competitors*. New York: Free Press.
- Rauch, A., & Frese, M. (2007). Let's put the person back into entrepreneurship research: A meta-analysis on the relationship between business owners' personality traits, business creation, and success. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 16(4), 353-385.
- Rickinson, M., Lundholm, C., & Hopwood, N. (2009). Environmental learning: Insights from research into the student experience. Springer.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). New York: Free Press.
- Saygın, M., & Akdağ, H. (2017). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Girişimcilik ve Yenilikçilik. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 324-339.
- Saygın, M., & Karadal, H. (2017). Girişimcilik Motivasyonu: Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi Katılımcılarının Söylemlerine Dayalı Nitel Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 82-94.
- Schaltegger, S., & Wagner, M. (2011). Sustainable entrepreneurship and sustainability innovation: Categories and interactions. *Business Strategy and the Environment*, 20(4), 222-237.
- Schaper, M. (2010). *Making ecopreneurs: Developing sustainable entrepreneurship*. Routledge.
- Schumpeter, J. A. (1942). *Capitalism, socialism and democracy*. New York: Harper & Brothers.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. New York: Doubleday.
- Shane, S., & Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25(1), 217-226.
- Skelly, S. M., & Bradley, J. C. (2007). The growing phenomenon of school gardens: Measuring their variation and their affect on students' sense of responsibility and attitudes toward science and the environment. *Applied Environmental Education & Communication*, 6(1), 97-104.
- Smith, T. M., & Smith, R. L. (2015). *Elements of ecology*. Pearson.
- Summers, M., Childs, A., & Corney, G. (2005). Education for sustainable development in initial teacher training: Issues for interdisciplinary collaboration. *Environmental Education Research*, 11(5), 623-647.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı* (1, 2, 3 ve 4. Sınıflar). Ankara: MEB Yayınları.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı* (4, 5, 6 ve 7. Sınıflar). Ankara: MEB Yayınları.

- Tansley, A. G. (1935). The use and abuse of vegetational concepts and terms. *Ecology*, 16(3), 284-307.
- Tilbury, D. (1995). Environmental education for sustainability: Defining the new focus of environmental education in the 1990s. *Environmental Education Research*, 1(2), 195-212.
- Torun, Ü., & Yıldırım, T. (2022). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin okul dışı öğrenmeye yönelik farkındalıkları, bilişsel yapıları ve uygulama durumları üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2022(18), 222-249.
- Ustabulut, Y. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının okul dışı öğrenme hakkındaki görüşleri. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(4), 145-155.
- Ürey, M., & Çepni, S. (2014). Serbest etkinlik çalışmaları dersine yönelik bir program önerisi: Okul bahçesi programı. *Millî Eğitim*, 202, 37-58.
- Williams, D. R., & Dixon, P. S. (2013). Impact of garden-based learning on academic outcomes in schools: Synthesis of research between 1990 and 2010. *Review of Educational Research*, 83(2), 211-235.
- Yıldız, K., & Uzun, N. (2018). Sosyal Bilgiler Dersinde Girişimcilik Eğitiminin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerine Etkisi. *İlköğretim Online*, 17(1), 448-465.
- York, J. G., & Venkataraman, S. (2010). The entrepreneur–environment nexus: Uncertainty, innovation, and allocation. *Journal of Business Venturing*, 25(5), 449-463.
- Yüksel, Y. (2019). Sertifikasız okullar ile eko-okullar ve yeşil bayraklı eko-okulların sürdürülebilirlik bilinci açısından karşılaştırılması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(1), 97-108.

EKLER

EK-1 ETİK BEYANI

Mersin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde belirtilen kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlâk kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak kullandığımı,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü Mersin Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı,
- Tezin tüm telif haklarını Mersin Üniversitesi'ne devrettiğimi beyan ederim.

Necla DURHASAN

....../....../....

EK-2 ORJİNALLİK RAPORU

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANA BİLİM BAŞKANLIĞINA

Tarih: .../.../....

Tezin Adı: SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ BAĞLAMINDA OKUL BAHÇE VE ALANLARININ
EKO-GİRİŞİM ETKİNLİKLERİNDE KULLANIMI

Yukarıda adı verilen tez çalışmamın tamamının (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak Turnitin adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edildiğini beyan ederim. Kontrol sonucu aşağıda sunulmaktadır:

Rapor Tarihi	06/05 /2024.	Tez Savunma Tarihi	28/03/2024
Sayfa Sayısı	79	Benzerlik Endeksi	% 11
Karakter Sayısı	153945	Gönderim Numarası	2332802576

Uygulanan filtreler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar dâhil
- 3- 10 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

İmza

Adı Soyadı: Necla DURHASAN

Öğrenci No: 2001070371022

Ana Bilim Dalı: Türkçe ve Sosyal Bilgiler

Programı:

Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

(Prof. Dr. Hakan AKDAĞ)

EK-3 ÖZGEÇMİŞ

